

Møte onsdag den 23. februar kl. 10

President: *Kirsti Kolle Grøndahl*

Dagsorden (nr. 52):

1. Spørretime
 - muntlig spørretime
 - ordinær spørretime (nr. 13)
2. Statsministerens politiske redegjørelse
3. Referat

Presidenten: Den innkalte vararepresentant for Telemark fylke, Gunn Marit *Helgesen*, har tatt sete.

Valg av settepresidenter

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges to settepresidenter for Stortingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresidenter.

Tom Thoresen (A): Jeg foreslår Asmund Kristoffersen og Aud Blattmann.

Presidenten: Asmund Kristoffersen og Aud Blattmann er foreslått som settepresidenter. – Andre forslag foreligger ikke, og Asmund Kristoffersen og Aud Blattmann anses enstemmig valgt som settepresidenter for dagens møte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten foreslå at Stortingets møte avbrytes etter at sak nr. 1 er ferdigbehandlet, og settes igjen kl. 19.30 for behandling av sakene nr. 2 og 3. Ingen innvendinger er kommet mot dette – og det er vedtatt.

Sak nr. 1

Spørretime

- muntlig spørretime
- ordinær spørretime

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende regjeringsmedlemmer vil møte til muntlig spørretime:

- statsråd Lars Sponheim
- statsråd Odd Einar Dørum
- statsråd Hilde Frafjord Johnson

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klar til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes reise seg. –

Vi starter med første hovedspørsmål, fra representanten Øystein Hedstrøm.

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg har et spørsmål til nærings- og handelsministeren.

Næringsdepartementet har nylig kommet med et ambisiøst mål om å redusere skjemaveldet og oppgaveplikten for våre næringsdrivende med 25 pst. på to år. Det er selvfølgelig vi i Fremskrittspartiet sterkt enig i hvis det kan la seg realisere. Nå har næringsministeren sittet ved roret i departementet i 2 ½ år uten at det har skjedd noe særlig på dette området. Det har vært en del kosmetikk som også vi i Fremskrittspartiet innrømmer har skjedd, men jeg har regnet litt på dette: I 1999 ble tidsbruken til oppgaveplikten for bedriftene våre redusert med 6 promille, så hvis man fortsetter i det tempoet, vil det ta 360 år å nå målet om en reduksjon av skjemaveldet på 25 pst. Hvilke nye virkemidler er det departementet og Regjeringen nå vil innsette for å nå sitt ambisiøse mål?

Statsråd Lars Sponheim: Jeg må først få gi uttrykk for at det er definitivt mer enn kosmetikk. I hele etterkrigstiden har skjemabelastningen for næringslivet økt dramatisk, det har nærmest vært sett på som en uhelbredelig sykdom. Det er det ikke lenger. I løpet av de årene denne Regjeringen har sittet, har vi først og fremst klart å snu en utvikling som har gått i gal retning, og for første gang, i 1999, har vi sett at skjemabelastningen for bedriftene har gått ned. Jeg er enig i at nedgangen ikke er veldig stor, men når en ser den trend og utvikling som har vært over de siste årene, er det et viktig tidsskifte.

For første gang er det også samlet en fullstendig oversikt over forskriftsverket, hvilket er omfattende. En Statskonsult-rapport viser at det er 12 000 regler og forskrifter som norske bedrifter skal forholde seg til. Det har ikke vært en samlet oversikt over dette som et grunnlag for å starte en sanering, slik Regjeringen nå er i gang med gjennom prosjektet «Et enklere Norge». Så har Regjeringen – ikke minst som en forutsetning knyttet til reduksjonen på 25 pst. i skjemabelastning, ikke i antall skjemaer, for bedriftene i løpet av to år, som jeg har satt som et ambisiøst mål – satt i gang store prosjekter når det gjelder samordnet elektronisk innrapportering, for det vil gi en revolusjon ikke minst for de minste bedriftene. Det er slik at 70 pst. av skjemaveldet kommer fra tre offentlige etater: Statistisk sentralbyrå, skatteetaten og Brønnøysund. Gjennom de bevilgninger Stortinget gjorde for inneværende år, er det nå i gang et stort program for elektronisk innrapportering. Og den dagen man kan levere de ordinære næringsoppgavene elektronisk inn i en database, kan de offentlige etater spørre databasen istedenfor at man skal måtte levere inn opplysningene hele tiden. Her ligger det en dramatisk sanering av skjemaveldet.

I tillegg har Næringsdepartementet i år vedtatt som en forsøksordning at alle nye regler og lover skal forhåndstestes opp mot et panel av bedrifter, noe som vi er ganske sikre på vil resultere i at vi får anvendbare regler for bedriftene. Dette er definitivt mer enn kosmetikk!

Øystein Hedstrøm (Frp): I valgkampen i 1997 utnevnte statsråden seg selv som de små og mellomstore bedrifters beste venn. Jeg tror nok frem til nå at mange av disse bedriftsledere i hundretusener av små og mellomstore bedrifter har blitt ganske skuffet. Det har i realiteten

ikke skjedd noe særlig som har bedret deres tøffe hverdag.

Så til dette ambisiøse programmet med en tidsramme på to år: Ville det ikke vært bedre for statsråden og departementet å kunne legge frem konkrete resultater i forkant av stortingsvalget i 2001, slik at disse hundretusener av bedriftsledere vet om de fortsatt skal stemme på regjeringspartiene eller velge andre partier, på bakgrunn av det resultatet som er oppnådd på dette området?

Statsråd Lars Sponheim: For det første setter jeg selvsagt pris på råd fra representanten Hedstrøm om hvordan mitt parti og de andre regjeringspartiene skal agere i valgkampen om halvannet år. Men jeg tror nok at vi også vil gjøre oss våre egne tanker rundt dette. Jeg kommer med betydelig grad av entusiasme til å selge det betydelige skifte i regimet rundt småbedriftene som har skjedd i den perioden denne regjeringen har sittet.

Jeg vil ta fram et sitat som jeg hører stadig vekk i en del foredrag fra generalsekretæren for IT-næringens interesseorganisasjon, Per Morten Hoff, som har sagt at det har skjedd mer i Næringsdepartementet de to siste årene for denne type småbedrifter enn på ti år tidligere. Og jeg tror vi kan ta fram mange eksempler på at det har skjedd viktige ting, ikke minst som oppfølging av den handlingsplanen for småbedrifter som nå er i god gjenge.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Vidar Bjørnstad (A): Jeg har et spørsmål til justisministeren.

Arbeiderpartiet stiller opp i forhold til vårt internasjonale ansvar når det gjelder flyktninger og asylsøkere som har behov for beskyttelse, eller som av humanitære grunner, f.eks. når barn er involvert, trenger vår støtte. Men i praktiseringen av vår flyktning- og asylpolitikk ligger det også mye skjønn og enkeltsaker. Det er Regjeringens ansvar.

I et spørsmål til statsministeren i januar hevdet vi fra Arbeiderpartiets side at Norge over tid ikke kan ha en flyktning- og asylpolitikk som er vesentlig forskjellig fra andre europeiske land eller våre naboer. Det hevdes f.eks. at norske myndigheter er de eneste i Nord-Europa som automatisk gir oppholdstillatelse uten begrensninger til asylsøkere fra Nord-Irak. Et stort antall asylsøkere som ikke har et beskyttelsesbehov, kommer til Norge fra andre land fordi de der har fått avslag. Statssekretær Hamar sa i forrige uke at Norge nå ønsker å legge norsk asylpolitikk tettere opp til praksis i resten av Europa. Media er en viktig informasjonskanal, men kan også statsråden overfor Stortinget lette litt på teppet i forhold til hva han ønsker å gjøre, som han signaliserer i dagens aviser.

Statsråd Odd Einar Dørum: Representanten og jeg er enige om at det er overfor Stortinget man skal lette på teppet.

Det er riktig det statssekretær Hamar har signalisert i forskjellige sammenhenger, at det er en tilstrømning til Norge, angivelig fra Nord-Irak, men hvor vi – for å bruke

mine ord – kan konstatere at svært mange av dem snakker flytende tysk, svensk og dansk. Da må vi ha som utgangspunkt at de neppe har kommet direkte hit fra Saddam Hussein. Derfor har vi i lengre tid sett på disse spørsmålene, for det første ved å bekjempe det politimes-sig når det gjelder smugling. Det ble ryddet kraftig opp i det i fjor. Men meget raskt vil vi komme med tiltak som strammer inn på denne situasjonen. Vi kan ikke ha en slik situasjon at noen i praksis søker til Norge av velferdsmessige grunner og ikke har beskyttelsesbehov.

Vidar Bjørnstad (A): Vi har i flere sammenhenger fra justiskomiteens og Arbeiderpartiets side registrert at Regjeringen har hatt en gjennomgang av praksis i forhold til opphold på humanitært grunnlag og familiegjenforening i Norge.

Jeg skulle likt å vite fra statsråden når han eventuelt vil involvere Stortinget i sine tanker om hvordan den praksisen forholder seg, og hvordan den praktiseringen av skjønnet er fra myndighetenes side.

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg leter etter en naturlig anledning til å oppsummere den oppmykning som er gjort – som for øvrig startet under Arbeiderpartiets forrige regjering – og hvor vi har ment at det er skjønnsrommet vi har gått inn i, men ikke regelrommet. Det er min holdning at dersom regler skal endres, skal reglene til Stortinget først og ikke forskutteres ved skjønnsutøvelse. Dette var for øvrig et tema under den såkalte barnepikesaken i fjor. Da slo jeg fast også dette standpunktet.

Jeg er blitt kritisert fordi jeg ikke har brukt skjønnsrommet mer, senest i den såkalte Grace-saken på Sørlandet. Jeg har da sagt at når vi praktiserer et skjønn, og spesielt hvis man foretar en oppmykning, er det stadig flere hjerteskjærende grensetilfeller man kommer borti. Men da er det min plikt som statsråd å stå oppreist i den situasjonen, selv om noen etterpå kan mislike meg sterkt for det jeg gjør.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Jan Petter Rasmussen.

Jan Petter Rasmussen (A): 90 pst. av alle kurdere som kommer til Norden, smugles inn av internasjonale smuglerorganisasjoner, ifølge dansk politi. I fjor avslørte Kripos flere større menneskesmuglingsoperasjoner, og det var en dramatisk økning i tallet på innmeldte menneskesmuglingssaker. I 1995 var det 22, i 1997 var det 72, i 1998 var det 150, og i første halvår av 1999 var en oppe i 81, så fjoråret kan trolig bli et nytt rekordår. Det ble betalt store beløp til dem som organiserer dette. Utgangspunktet er flere steder i Europa, og man antar at Tyskland er et hovedutgangspunkt.

Mitt spørsmål er: Hva gjør en fra norsk side for å bekjempe dette? Og hvorledes jobber en internasjonalt for å få slutt på eller få redusert denne type virksomhet?

Statsråd Odd Einar Dørum: Det vi kan gjøre, er flerdelt. Det jeg signaliserte i svaret til representanten

Bjørnstad som går på utlendingsloven og praktiseringen av den, kommer vi meget raskt tilbake til. Jeg sier meget raskt!

Når det gjelder det internasjonale, har vi et aktivt samarbeid politimessig for å bekjempe menneskesmugling. Vi er selv en del av Budapest-prosessen når det gjelder dette. Jeg kan bekrefte at det samarbeidet man hadde med tysk politi, stoppet en del av denne velferdsmessige flyttingen mot Norge i fjor. Vi følger opp dette tett, både gjennom det internasjonale politisamarbeidet vi har, og gjennom de erfaringene vårt politi gjør.

Jeg samler også selv personlige erfaringer fra mennesker som tar imot personer i asylmottak. Og når jeg hører at en meget stor del av dem som kommer hit fra Nord-Irak, snakker et språk som ikke tyder på at de har lært det på språkkurs hjemme, har jeg plikt til å handle. Representanten kan, som jeg har sagt allerede, regne med at det vil skje meget raskt.

Presidenten: Kristin Krohn Devold – til oppfølgings-spørsmål.

Kristin Krohn Devold (H): Noe av det Høyre har vært mest fornøyd med av de signaler statsråd Dørum har sendt ut når det gjelder utlendingspolitikken vår, er nettopp utsagnet om at en borger er en borger og en skurk er en skurk. Utlendingspolitikken vår er firedelt. De som tilfredsstillere reelle flyktning- og asylkriterier skal få komme hit, slik alle land praktiserer det, men Stortinget har ikke gitt fullmakt til en kursomlegging når det gjelder kriteriene for opphold på humanitært grunnlag. Jeg er derfor glad for at statsråden sier at han vil komme tilbake til Stortinget med det. Videre har vi når det gjelder arbeidsinnvandring, sagt at de som ønsker å komme hit og jobbe og forsørge seg selv, skal ha en reell mulighet uten å snike i en flyktningkø. Når det gjelder den fjerde gruppen, de som er aktive kriminelle, som ikke har rett til å oppholde seg i Norge og som skal sendes hjem, har vi sagt at det skal skje med en relativt hård hånd. Vi har lest i avisene at tunge kriminelle kosovoalbanere som har vært forsøkt hjemsendt, er blitt nektet innreise i sitt eget land. Og mitt spørsmål til Dørum er: Hva gjør han aktivt for å sørge for at en slik tilbakesendelse skjer?

Statsråd Odd Einar Dørum: La meg først starte med det innledende spørsmålet som går på sterke menneskelige hensyn og opphold på humanitært grunnlag. Jeg føler i det alt vesentlige at den politikken vi har ført, har hatt støtte av et stortingsflertall, men jeg føler også det er rimelig, slik representanten Bjørnstad spurte om, at vi kommer tilbake og forteller hvordan dette er.

Når det gjelder det andre spørsmålet som går på kriminelle, er det rett at det er et syttitaltall personer som har sin sak til sluttbehandling enten i Justisdepartementet eller i UDI. Vi ønsker å sende dem tilbake dit de kommer fra, nemlig Kosovo. Vi har hatt praktiske problemer med å få til det på normal måte. Derfor har jeg nå innledet et samarbeid med UD – det har vært forberedt over lengre tid – slik at vi kan få en direkte transport tilbake til Kosovo.

Da er vi avhengig av flere forhold. Vi er bl.a. avhengig av et samarbeid med UNMIK, altså FN-organisasjonene, som i realiteten gjør jobben sin i Kosovo, og vi er muligens også avhengig av transitt når man f.eks. skal ha en direkte flytransport. Dette spørsmålet er jeg svært opptatt av, for det blir et uendelig galt normsignal dersom vi ikke klarer å få gjennomført noe som alle reagerer på, og som jeg synes er galt.

Presidenten: Da går vi videre til neste hovedspørsmål.

Ansgar Gabrielsen (H): Jeg har et spørsmål til næringsministeren.

På næringskomiteens reiser i de forskjellige fylkene har det vært et veldig entydig budskap om hva som er viktig å endre i rammebetingelsene for næringslivet. En av de tingene vi møter fra landsende til landsende og fra store bedrifter og små bedrifter, er det som går på transportkostnader, samferdsel og veiinvesteringer. Transportkostnader er en viktig konkurransefaktor både for små og store bedrifter, og dette møter vi fra landsende til landsende, ikke minst i norsk eksportindustri – en industri som vi er veldig avhengig av. Ikke minst innenfor fiskeeksport møter vi dette.

Hva er grunnen til at Bondevik-regjeringen i sin levetid ikke har vært villig til å vektlegge næringslivets argumentasjon for å øke innsatsen på veiinvesteringer? Man har lagt dette på et minimumsnivå hele veien. Hva er årsaken til det?

Statsråd Lars Sponheim: Jeg tror jeg kan gi uttrykk for at det ikke er noe mindre engasjement verken i sentrumsregjeringen eller blant medlemmene i regjeringspartiene rundt i det ganske land enn det er i Høyre med hensyn til nødvendigheten av å satse på samferdselsprosjekter. Jeg husker fra min tid som ordfører at det stort sett handler om at ordførere samles og engasjerer seg i lokale veiprosjekter. Det er viktig for bedrifter, og det er viktig for sikkerhet osv. Grunnen til at det ikke har vært mulig for Regjeringen å gå lenger i den perioden vi har vært i regjering etter 1997, har vært at vi har vært inne i en vanskelig situasjon i norsk økonomi, hvor det har vært nødvendig å foreta betydelige innstramminger. Det har smertet de fleste områder, men det har vært nødvendig bl.a. for å få ned rentene, slik vi har opplevd, og for å få den finanspolitiske styring over landet som landet har trengt. Det har bedriftene vært grunnleggende tjent med, og det har vært jobb nummer én. Det tror jeg bedriftene også vil være enig i, hvis man setter ønsket om høyere veibevilgninger inn i en slik sammenheng.

Regjeringen arbeider nå med Nasjonal transportplan, som selvsagt er en viktig oppgave for samferdselsministeren i Regjeringen, men som også engasjerer bl.a. næringsministeren i stor grad. I den sammenheng mener jeg personlig at vi må evne å vektlegge betydningen av veiinvesteringer der hvor vi har stort verdiskapingspotensial. Det krever ganske høye rammer, fordi vi også ønsker å ta betydelig vare på sikkerhetsaspektene ved veiinvesteringer. Det vet vi kan være i konflikt med hverandre. I

den grad vi prioriterer planfrie overganger og skoleveier for barna våre og slikt som er så viktig, kreves det ganske høye rammer for også å legge vekt på verdiskaping. Men det kan bety at det kanskje ikke først og fremst handler om å få gode veier inn til Oslo lenger, men at det handler om å forsterke regionene, om hvordan de skal fungere i samspill, og om hvordan de skal komme ut i markedene. Det er et veiperspektiv som jeg tror kan være viktig å ta med seg i behandlingen av Nasjonal transportplan.

Ansgar Gabrielsen (H): Vi hadde i går en demonstrasjon her i Oslo av 150 sindige politikere og næringslivsfolk fra Sørlandet, som for en gangs skyld gikk i tog. Så vidt jeg kan se i avisene i dag, ble de tatt imot av statsråd Sponheim. Og han – som det står i Dagens Næringsliv – «hyllet dem for deres sterke samfunnsengasjement».

Kan næringslivet på Sørlandet – og for den saks skyld en hvilken som helst region – forvente at engasjementet fra statsråden går langt utover det å hylle de andre som har et engasjement i forbindelse med nettopp Nasjonal transportplan? Og vil det være slik at hvis Regjeringen viderefører det lave ambisjonsnivået den har hatt, er det i hvert fall ikke på grunn av et lavt ambisjonsnivå hos statsråden?

Statsråd Lars Sponheim: For det første må jeg gi uttrykk for at representanten Gabrielsen vet like godt som jeg at det ikke er mulig for en statsråd å møte en delegasjon eller en demonstrasjon med et sjekkehefte og skrive ut sjekker. Det er Stortinget som foretar bevilgninger, og det er innenfor statsbudsjettets rammer det er mulig for en statsråd å agere i økonomiske spørsmål. Dette vil være et spørsmål som først Regjeringen skal ha en mening om, og som Stortinget senere skal legge planer for hvordan man skal prioritere innenfor de rammer man får.

Men la meg gi uttrykk for at det var en sterk opplevelse for meg å møte ikke tradisjonelle demonstranter, men et bredt lag av norske borgere som stilte opp og var indignert over en situasjon hvor mange av deres medborgere har omkommet i trafikken, og som hadde et engasjement for næringslivet i regionen sin. Og fordi de var spesielt kritisert fordi det var dårlig lobbyisme av profesjonelle lobbyister, etter hva jeg forstår, gav jeg også uttrykk for at jeg synes det er ærefullt og skikkelig i et demokrati at man tør stå opp på denne måten og gå ut i det åpne rom og i dagslys og fortelle om sitt engasjement.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Svein Ludvigsen.

Svein Ludvigsen (H): En av de viktigste forutsetningene for å lykkes i distriktsnæringslivet er alt som har med samferdsel å gjøre, og det næringsministeren har gitt distriktsnæringslivet i den siste tiden, er økt diesellavgift, innføring av veiprisning, og at regjeringspartiene har løpt fra løftene om økt satsing på veisektoren og på rassikring.

Jeg ser, i likhet med forrige taler, at næringsministeren var den som tok imot denne viktige delegasjonen fra Sørlandet, og statsråden sier ifølge Dagens Næringsliv:

«Jeg takker for at dere stiller opp som skikkelige samfunnsborgere og tar ansvar.»

Og han sier at dette er en viktig form for lobbyisme.

På vegne av en del av velgerne i Troms, i Lyngen, hvor veien har vært sperret store deler av vinteren fordi det er for dårlig rassikring, vil jeg gjerne høre hva statsråden sier til alle de rundt i landet som har fått et så dårlig samferdselstilbud fra denne regjeringen at de ikke er i stand til å møte hos statsråden og få ros for samfunnsengasjement og lobbyisme?

Statsråd Lars Sponheim: Nå er situasjonen den at jeg av og til mottar mennesker som har et engasjement på viktige områder også fra Troms, og de blir tatt like godt imot. Men representanten Ludvigsen vet utmerket godt at det er tøffe prioriteringer innenfor samferdsel, noe som er nødvendig i vårt land, som har geografien imot seg. Og en trenger ikke gå til Troms for å finne rasutsatte områder, jeg har selv familien boende i et svært rasutsatt område, og som lever med usikkerheten om hvilke veier man tør kjøre i dag – hver dag. Så dette kjenner jeg meget godt på kroppen, og jeg vet om det alvorlig og den engstelsen og hva det gjør med mennesker når man lever med den frykten. Men det er faktisk slik at vi skal fortsette å bygge dette landet i årtier på årtier framover, og det må vi gjøre gjennom reelle prioriteringer i demokratiet vårt, hvor denne sal har det avgjørende ord. Og slik vil det fortsatt være framover. Ingen er tjent med at vi bevilger penger utover det landets økonomi er i stand til å bære, det vil iallfall straffe beboere både i Troms og andre steder.

Presidenten: Det blir et oppfølgingsspørsmål til – Thore Aksel Nistad.

Thore Aksel Nistad (Frp): Det er bra at statsråden skal komme tilbake til lovnadene sine i Nasjonal transportplan. Det er som i det første spørsmålet i dag, om skjemaveldet, der lovde også statsråden veldig mye tidligere. Og nå lover han også mer penger i Nasjonal transportplan.

Men slike lovnader har vi hørt tidligere, bl.a. skulle det være en stor satsing innen veisektoren like før forrige valg. Nå sier statsråden plutselig at det har blitt en økonomi som gjør at man ikke kan gi så mye veibevilgninger, som er god næringspolitikk. Hva er det som er skilnaden på den økonomiske situasjonen som var før valget, og den som er nå? Har den blitt så veldig forverret med den nye regjeringen?

Statsråd Lars Sponheim: Jeg blir fort litt indignert når jeg blir tillagt synspunkter som jeg ikke har gitt uttrykk for. Jeg har ikke stått her og gitt lovnader til økte bevilgninger i Nasjonal transportplan. Jeg har sagt at dette arbeider Regjeringen med, og jeg har en personlig oppfatning av at vi må vektlegge både sikkerhet og fram-

kommelighet for næringslivet innenfor de prioriteringer som man finner forsvarlig. Jeg er sikker på at det ikke har gått noen hus forbi at vi har vært igjennom en betydelig omstilling i norsk økonomi de siste to årene, som denne regjeringen har måttet sitte i førersetet for – med de ubehageligheter det representerer – hvor norsk økonomi har en full kapasitetsutnyttning, og hvor det er nødvendig å ha en stram finanspolitikk. Det går ut over veldig mange områder, og det har også gjort det nødvendig med mindre bevilgninger til samferdselssektoren isolert enn det hver og en av oss ønsker, men det har vært en nødvendighet. Så får noen av oss ta belastningen med å ta et ansvar, og så får vi akseptere at en kan tillegges synspunkter, og at andre har et engasjement.

Presidenten: Da går vi videre til neste hovedspørsmål.

Astrid Marie Nistad (A): Mitt spørsmål går til justisminister Dørum.

I samband med handsaminga av lotterilova i Stortinget, uttalte ein samla komite seg om dagens forskrift til utskiftingar av automatat. Komiteen peika på at når grensa for å spele på automatane vart sett til 18 år, var det ikkje same trongen for å skifte ut dagens automatat til det ein kallar «snillare automatat», som t.d. har færre lys og lengre omdreiingar. Bakgrunnen var at alle som får inntektene frå desse automatane, sa at inntektsreduksjonane ville bli store med nye automatat, og at dei ikkje ville makte å halde oppe arbeidet sitt på det frivillige, humanitære plan.

Men det komiteen no får bodskap om, er at departementet praktiserer den gamle forskrifta som om Stortinget ikkje har uttalt seg om den. Og mitt spørsmål blir då: Kvifor gjer departementet dette, og vil statsråden rydde opp i dette i tråd med Stortinget sitt vedtak?

Statsråd Odd Einar Dørum: Selvsagt vil statsråden følge det Stortinget har gjort, men en rettstilstand kan ikke erstattes av mangel på rettstilstand når man skaper noe nytt. Derimot har man plikt til å skape noe nytt så raskt som overhodet mulig. Derfor var noe av det som skjedde et stykke ut i januar, at jeg mottok representanter for bransjen. Jeg hadde bedt dem henvende seg til meg fordi jeg ønsket en dialog og et samarbeid med dem. Og jeg kan si til representanten at det meget snart, i de nærmeste dager, går ut et høringsbrev om et lotteritilsyn. Der vil vi også omtale at vi så raskt som mulig vil se på automatforskriften i dialog med de berørte grupper, dvs. bransjen og organisasjonene, slik at vi kan jobbe den gjennom med bakgrunn i de merknader som Stortinget har gjort, og uten noe unødig spill av tid.

Det er min hensikt at når det arbeidet er gjort, skal Stortinget få det som sak så raskt som overhodet mulig. Vi er ikke tjent med at vi har hatt en rettstilstand som har vært kritisert, og at vi må vente for lenge på en ny rettstilstand, som et flertall i komiteen har uttrykt ønske om. Jeg oppfattet det slik at et mindretall i komiteen ville oppheve den gamle forskriften umiddelbart, mens det flertallet ønsket, var å sette meg på stram line med å job-

be raskt for å få en ny forskrift på plass med bakgrunn i det som er det aktuelle, slik som representanten Nistad også beskrev det, nemlig at man må ta utgangspunkt i en 18 års aldersgrense og prøve å sikre inntektene så godt som mulig.

Astrid Marie Nistad (A): Eg takkar statsråden for svaret.

Den innstillinga var tydeleg, for det var eit stort fleirtal som bad om at desse automatforskriftene ikkje skulle nyttast lenger – statsråden peika på at det var ein merknad frå Framstegspartiet og Høgre med kritikk, og at forskrifta skulle opphevast straks. Bakgrunnen for at Arbeidarpartiet ikkje var med på den merknaden, var at det var ein påstand i den merknaden som vi ikkje ville følge opp. Frå Arbeidarpartiet si side var det heilt tydeleg at vi ikkje ønskjer at desse forskriftene skulle nyttast, og at signalet ut til dei som arbeider i desse laga og organisasjonane, skulle vere klårt i forhold til dei automatane dei framleis kunne ha.

Statsråd Odd Einar Dørum: Ja, en statsråd som står overfor et storting som ikke har forslag, må forholde seg til merknadene, og jeg oppfattet Arbeiderpartiets merknader slik at de ikke ønsket å skape et rettstomrom mens man gikk fra noe de var sterkt kritiske til, til noe nytt. Jeg oppfattet det slik at vi skulle holde en veldig stram og rask tidsplan for å få noe nytt på plass, og jeg jobber på den måten. Jeg følte at representanten Astrid Marie Nistad ville forvise seg om det, og jeg ønsker å gjenta at jeg er opptatt av å få dette på plass. Jeg inviterte bransjen til dialog i januar, for vi er tjent med å ha en direkte dialog med dem på samme måte som vi er tjent med å ha en direkte dialog med organisasjonene, slik at det ikke skal gå for lang tid fra Stortingets behandling og til vi får en endring i den gamle forskriften.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Øystein Djupedal (SV): Jeg har et spørsmål til næringsminister Sponheim.

For et par uker siden gav Næringsdepartementet Røkke konsesjon for overtakelse av RGI. I klartekst betyr det at Næringsdepartementet har gitt Røkke fullmakt til å håndtere Aker RGI akkurat som han vil. Han kan ta ut ekstraordinært utbytte, han kan selge unna deler av virksomheten. Kort sagt: Han kan strippe selskapet, hvis han ønsker det.

Saken er den at det har vært betydelig strid også internt i Regjeringen, forstår jeg, om en skulle gi konsesjon etter ervervsloven. Men på tross av at regjeringsadvokaten har gitt en anbefaling som går på at erstatningsansvaret kunne bli for stort, og på tross av at en også i regjeringskretser i utgangspunktet ønsket å være restriktiv, har departementet gitt konsesjon.

Vi har en ervervslov som så langt ikke har vært brukt for å nekte oppkjøp, heller ikke i dette tilfellet, som kanskje er det groveste tilfellet vi har sett av et rent spekulativt raid mot et industriselskap. Mitt spørsmål til næ-

ringsministeren blir derfor: Hva tenker næringsministeren å gjøre når vi har en lov som i praksis er helt ubrukelig, og som ikke har sanksjonsmidler overfor den typen spekulative raid?

Statsråd Lars Sponheim: For det første kommer representanten Djupedal her med noen påstander som jeg ikke kjenner til. Det er en samlet regjering, selvsagt, som står bak det vedtaket som Regjeringen har gjort i denne saken. Regjeringen har valgt, etter å ha gått en runde med nærmere prøving etter ervervsloven av TRGs søknad om oppkjøp i Aker RGI, å godkjenne ervervet på vilkår – etter mitt skjønn ganske strenge vilkår.

Jeg vil også ta avstand fra påstanden om at ervervsloven ikke har vært brukt. Ervervsloven er i kontinuerlig bruk. Det medfører at man etablerer en dialog mellom selskapene som kjøper opp, eller som har en ambisjon i forhold til selskaper i Norge, og som gjør at vi får på plass gode ordninger. Svært ofte foregår dette i en tidlig fase av ervervsbehandlingen, noe som gjør at det ikke er nødvendig med nærmere prøving. Selskapene får på plass planer og på andre måter tilfredsstiller departementet, slik at vi ikke har behov for å bruke ervervsloven. I noen tilfeller går vi inn i en nærmere prøving som gir adgang til å sette formelle vilkår. Det ble gjort i denne saken. Det er ikke så ofte det heller er gjort – vi har vært inne i en slik nærmere prøving 10-15 ganger – og meg bekjent er det heller ikke andre ganger blitt satt såpass strenge vilkår som vi her har gjort: at TRG må etablere et norsk eierselskap til disse aksjene, slik at de blir underlagt norsk regnskapslovgivning og aksjelovgivning og det innsyn som det gir, krav til aktivitet i Norge osv.

Jeg vil også gi uttrykk for – jeg synes dette er en anledning til å gjøre det – at alle har krav på lik behandling etter norsk lov, uansett hvordan myter og rykter måtte være. Røkke har vært gjenstand for omtrent kontinuerlig ervervsbehandling i Næringsdepartementet så lenge jeg har sittet der, og han har faktisk hele tiden etterlevd de planer han har lagt fram. I perioden 1996 fram til nå har han doblet aktiviteten i Aker RGI og doblet antall arbeidsplasser. Så disse mytene som handler om at dette er ulik behandling, at det bare er slaktemotiver og slikt, kjennes ikke igjen i det betydelige informasjonsgrunnlaget som Næringsdepartementet sitter inne med.

Øystein Djupedal (SV): Jeg la merke til at næringsministeren overhodet ikke berørte noe av det jeg sa. Alt så: Det gjenstår jo å se hva Røkke ønsker å gjøre med Aker RGI. Påstand står mot påstand, og jeg håper selvfølgelig for de ansatte i Aker RGI at Røkke har langsiktige industrielle planer for selskapet, men alt som så langt har kommet fram, tyder vel på at motivene er litt delte.

Mitt poeng er følgende: Ervervsloven har aldri vært brukt for å nekte oppkjøp. Det er riktig at ervervsloven stiller vilkår, men ervervsloven har ingen sanksjonsmulighet. Hvis en næringsdrivende som får erverve etter ervervsloven, ikke følger den, har Næringsdepartementet ikke mulighet til å gå inn, annet enn å åpne saken på nytt og ta et nytt erverv. Og jeg spør om det som mange nå

har vært opptatt av etter den siste tillatelsen fra Næringsdepartementet: Er ervervsloven god nok? Har ervervsloven det maktmidlet som skal til? Ikke minst representanter her i salen fra regjeringspartiene har vært opptatt av at ervervsloven må endres på dette punkt. Og min utfordring til næringsministeren er da: Når vi ser dette spekulative oppkjøpet som vi her har vært vitne til, bør ikke ervervsloven endres slik at departementet får maktmidler til å sørge for at ervervet etterleveres?

Presidenten: Taletiden er omme.

Statsråd Lars Sponheim: For det første vil jeg gi uttrykk for at jeg svarte direkte på spørsmålet, nemlig om hvordan ervervsloven fungerer, og jeg er uenig i påstanden til Djupedal om at loven ikke fungerer. Det gjør den, det opplever jeg nesten daglig. Vi har et enormt antall saker til behandling etter ervervsloven, og jeg ser hvordan bedriftene endrer sine planer. Jeg har også sittet lenge nok i denne stolen til å se at de faktisk etterlever planer, og det har jeg mange eksempler på.

Et samfunn må finne en fornuftig balanse mellom det å regulere og sette begrensninger for hvordan man kan endre eierskap i bedrifter, og det å sørge for at eierskap blir attraktivt også for utenlandske investorer. Det er kanskje en fremmed tanke for representanten Djupedal, men jeg synes iallfall det er viktig at vi får inn mange investorer i Norge, også utenlandske store investorer. Det er viktig for å bygge norsk industri og tilføre kompetanse, og da må vi ikke ha en nasjonal regulering som gjør at vi skremmer vekk folk ute. Denne kombinasjonen føler jeg at ervervsloven representerer på en god måte.

Presidenten: Da går vi videre til neste hovedspørsmål.

Marit Nybakk (A): Jeg har et spørsmål til statsråden for utvikling og menneskerettigheter.

UNCTAD X, den tiende FN-konferansen for handel og utvikling, er nettopp avsluttet i Bangkok, og mye av debatten dreide seg om en såkalt total utviklingsstrategi for det enkelte land, basert på bl.a. helse, utdanning, sosiale minstegoder, et godt styresett og investeringer i landbruk og næringsliv; dette naturligvis i tillegg til at u-landene er helt klare i sine krav om gjeldslette og markedsadgang i vår del av verden.

Parallelt med UNCTAD-konferansen var statsministeren og bistandsministeren på besøk i tre afrikanske land, fulgt av representanter for norsk næringsliv og for private organisasjoner. Mitt spørsmål til statsråden i første omgang er følgende: Hvordan mener statsråden at norsk næringsliv innenfor en helhetlig utviklingsstrategi kan bidra til investeringer i sør, og hvordan ble dette gjort under Afrika-reisen?

Statsråd Hilde Frafjord Johnson: Jeg er svært glad for at representanten Nybakk også trekker frem UNCTAD, for det er forbigått med taushet i Norge, men har fått meget god dekning i internasjonal presse og har

ført til at problemene med motsetning mellom nord og sør etter Seattle er blitt atskillig mindre.

Så til spørsmålet fra representanten Nybakk. Det jeg er opptatt av å få formidlet fra reisen som statsministeren hadde, og som jeg deltok på, er at det var meget vellykkede næringslivsseminarer som ble avholdt. Det dreide seg ikke bare om eksport fra norsk næringslivs side til landene, som man kunne få inntrykk av av en del kommentarer fra solidaritetsorganisasjonene, men det var også betydelig interesse for investeringer og for å gå inn med partnerskap i forhold til motparter i landene selv.

La meg nevne at særlig var det interessant at man også hadde den type diskusjoner i Mosambik, som er et av de fattigste landene, og hvor det var en betydelig interesse – det var en næringslivsdelegasjon på 48 bedrifter, som er meget sterkt i forhold til det som har vært tilfellet før. Det var betydelig interesse der, men det samme gjorde seg selvfølgelig gjeldende i Sør-Afrika, og ikke minst i Nigeria, hvor vi for øvrig også ser for oss at vi kan gå inn på petroleumforvaltningssiden dersom det på nigeriansk side kommer positiv tilbakemelding på det, og hvor det også ble undertegnet et Memorandum of Understanding mellom norske og nigerianske myndigheter. Både på olje- og gasssektoren, og også på investeringssiden, er det således nå lagt et grunnlag i alle tre land, Mosambik, Sør-Afrika og Nigeria, for et samarbeid med parter i utviklingslandene og for økte investeringer.

Marit Nybakk (A): Jeg takker for svaret, som jeg synes er ganske positivt.

En av grunnene til at jeg tok opp dette spørsmålet, var at vi i Innst. S. nr. 28, som statsråden vil huske, nettopp bad om å få en utredning om næringslivet som aktør innenfor en helhetlig bistands- og utviklingsstrategi. I Dagsnytt Atten den 11. februar kom Gro Brækken, tidligere direktør i Næringslivets Hovedorganisasjon, men nå i Redd Barna, med et frontalangrep på og en veldig sterk kritikk mot nettopp næringslivets engasjement i sør på bakgrunn av hennes erfaring i disse tre afrikanske landene. Hun sier bl.a.:

«Og jeg mener at det store flertallet av norske bedrifter som opererer i utlandet, er altfor lite interessert i det som er utenfor deres næringslivsverden, og de vet ofte altfor lite om det.»

Dette var en påstand som ble meget sterkt imøtegått av en representant for Eksportrådet, og jeg vil gjerne be statsråden om å utdype dette noe.

Statsråd Hilde Frafjord Johnson: Ja, jeg har registrert denne debatten. Den ble også registrert på reisen, det kan jeg forsikre. Men det jeg er opptatt av, er at virkeligheten er like mangfoldig blant næringslivsaktørene som den er blant alle andre aktører i sør. Man finner næringslivsaktører som har meget lang erfaring og god kompetanse, god landinnsikt, og gjør en hederlig og veldig god jobb i landene og har gjort det i lang tid. Og så finner man selvfølgelig andre med mindre erfaring, og som kanskje ikke har den tilsvarende innsikt. Etter min

vurdering er det kanskje litt betenkelig å skjære alle over en kam, slik jeg opplever at Gro Brækken her gjør. Utfordringen må heller være å bruke den kompetansen som noen av bedriftene har etablert, og styrke den hos andre. Så må vi appellere til det sosiale ansvaret hos næringslivet, som vi også har gjort i KOMpakt-sammenheng, i det pilotprosjektet som er foreslått i handlingsplanen for menneskerettigheter, om å ta et større og helhetlig medsamfunnsansvar når man er ute, og operere med de samme normer, verdier og standarder ute som man gjør hjemme, det være seg om arbeidstakernes rettigheter, barnarbeid eller andre forhold. Der opplever jeg nå at næringslivet tar utfordringene på alvor.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Øystein Hedstrøm.

Øystein Hedstrøm (Frp): En ikke-proteksjonistisk næringspolitikk er veldig viktig for at bistandslandene skal kunne bygge opp markedsøkonomi og markedskontakt med de vestlige land f.eks. I fjor dumpet Norge landbruksprodukter i verdensmarkedet – 19 000 tonn prima storfe- og svinekjøtt helt ned til tre kroner pr. kilo. Hva skjer da i praksis? Jo, da konkurrerer norske subsidierte produkter med det som u-landene kan bidra til å bygge seg opp på. Det er ofte landbruksprodukter som er det eneste de kan selge og få inn utenlandsk valuta og bygge seg opp på. Der er Norge veldig proteksjonistisk. Vi har noen MUL- og GSP-ordninger som er sterkt begrenset. Vi gir milde gaver i 10 milliarder kroner-klassen til den tredje verden, men vi er ikke villig til å kjøpe produktene på de områder der de har mulighet til å bygge seg opp.

Hvilken strategi har Regjeringen for å åpne opp og liberalisere næringspolitikken på dette området?

Statsråd Hilde Frafjord Johnson: Regjeringen har lagt frem det som vi kaller strategien for næringsutvikling i sør, som også er blitt positivt mottatt, ikke minst blant landene i sør, blant tunge utviklingsaktører og i Stortinget. Der prøver vi nettopp å legge en helhetlig strategi for både handel og næringsutvikling gjennom investeringer fra norsk side, hvor man også ser på hele virkemiddelapparatet. I den sammenhengen har vi adressert det spørsmål som representanten Hedstrøm er inne på, nemlig å bidra til økt import til Norge fra utviklingslandene.

Nå vil jeg ikke overdrive betydningen av den smule overproduksjon som finnes i norsk sammenheng på verdensmarkedet. Jeg tror nok at en aktør som EU gjennom sine eksportsubsidier har atskillig større effekt i forhold til u-lands markeder, og det håper jeg at man i neste WTO-runde kan få endelig bukt med. Men det er helt klart at i den sammenhengen bidrar EU til å utkonkurrere produkter fra utviklingslandene.

Så vil jeg gjøre oppmerksom på én ting, og det er at i veldig mange av disse landene er det faktisk nødvendig å bidra med bistand for å få til næringsutvikling, som igjen kan føre til eksport.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Jørn L. Stang (Frp): Jeg har et spørsmål til statsråd Dørum. Det gjelder at noen og enhver er både skremt og sjokkert over ransbølgen i landet, og spesielt i Oslo-området. Vold og all slags våpenbruk tiltar, særlig ved ran på gaten, som øker mest, der unge kriminelle skaper frykt blant yngre og eldre mennesker, som er mest utsatt for gatens vold. tenåringer kan begå rundt 100 ran før de blir siktet etter å ha utøvd vold og trusler. De fleste som pågripes, er av utenlandsk opprinnelse, noe som er særs alarmerende. Et sentralt stikkord må være grensesetting med tilhørende straffer som slår ned på kriminelle handlinger overfor uskyldige mennesker som ferdes på gaten.

Mitt spørsmål er: Er det noen spesielle initiativ justisministeren kan slå i bordet med – jeg tenker eksempelvis på det å senke den kriminelle lavalder, eller for den saks skyld hvis kriminelle handlinger begås av utlendinger som ikke har norsk statsborgerskap, å sende dem ut av landet?

Statsråd Odd Einar Dørum: Nå bør vel ikke en justisminister slå i bordet, men sørge for at det er respekt for lov og orden.

Den ransbølge som representanten omtaler, er todelt. Det er en bølge som foregår blant voksne, som er meget alvorlig, og som politiet gjør stor innsats for å oppklare, og som jeg også har dyp uro for kan knytte seg til organiserte former for kriminalitet.

Hovedspørsmålet til representanten gikk på vold utført av de yngre, som kom fram i politistatistikken ved årsskiftet. Det er der innledet et meget bredt samarbeid mellom Oslo politidistrikt, Oslo kommune og Justisdepartementet for å se på spørsmålet, både når det gjelder ungdom over og under den kriminelle lavalder, som vi ikke har planer om å endre. Når det gjelder ungdom over den kriminelle lavalder, er vi innstilt på å gå inn og bruke Kriminalomsorg i frihet på en langt mer aktiv måte enn vi har gjort til nå, for å sette grenser.

Jeg er veldig glad for det kirke-, utdannings- og forskningsministeren har gjort når det gjelder muligheten for å fjerne mobbere fra nærmiljøet til en skole.

Når det så gjelder vold utført av de yngste, og som er meget alvorlig, fordi vi kan frykte at eldre grupper av innvandregjenger rekrutterer de yngste som en slags form for kriminelle leiesoldater, vil jeg i nær framtid bl.a. ha et møte med Oslo kommune for å se på dette. Og uten å gå inn på barne- og familieministerens område er jeg ganske sikker på at vi er nødt til å være villige til å tenke nytt når det gjelder hvordan vi skal sette grenser for barn som rett og slett har mistet enhver respekt for voksne.

Jørn L. Stang (Frp): Jeg noterte at statsråden ikke ville senke den kriminelle lavalder. Det er som oftest bevæpnet ungdom og barn som i dag er trusselen i hovedstadens gater. Mange av ranerne er ifølge politiets statistikk innvandrere med voldelige tendenser og atferd, og som oftest gir mange foreldre bokstavelig talt blaffen i at deres barn regjerer gatene med terror. Politiet og ofrene

møtes med respektløshet, og i retten møter aktor og dommere hånflirende tenåringer uten respekt for lov og rett. Alt dette fører til at ungdomskriminaliteten nå er i ferd med å komme ut av kontroll. Denne negative utviklingen har vokst samtidig med mengden innvandrere som kommer til vårt land, og som etter min mening er en konsekvens av Regjeringens lettsindige innvandringspolitikk og kriminalpolitikk.

Jeg har et siste spørsmål til statsråden: Ønsker Regjeringen å gå i seg selv og analysere konsekvensene av sin politikk både på innvandringsiden og kriminalpolitikkensiden?

Statsråd Odd Einar Dørum: Det er vel kjent at Fremskrittspartiet og Regjeringen er uenige om de generelle retningslinjer i innvandringspolitikken. Men la meg slå fast følgende: En borger er en borger, og en kriminell er en kriminell uansett hudfarge og bakgrunn, men barn er barn, og vi har plikt til å reagere overfor barn som har mistet respekten for voksne, men da er vi også nødt til å se på hvordan vi skal gjøre det. Og det er ikke slik at dette stort sett skjer i sentrale gater, det kan skje i forskjellige deler av byen. Det tallet representanten Stang nevner, er bekymringsfullt nok – det er 200-300 – men det er ingen grunn til å generalisere og si at det gjelder all innvandrerungdom. Jeg tror heller ikke ofte foreldre gir blaffen, men jeg tror mange foreldre ikke makter å stå løpet ut med hensyn til å være foreldre.

Jeg har personlig hatt et møte med Oslos politimester og Oslos byrådsleder i en moské, den største moskeen i Oslo. Vi inngikk en avtale om at pr. 1. mai i år skulle menigheten finne fram til alle språkløse kvinner, dvs. kvinner i sin menighet som ikke kan norsk, slik at de fikk et opplæringsprogram for det. Og de skulle gripe direkte inn i en situasjon hvor de som voksen så at en 11-, 12-, 13- eller 14-åring ble rekruttert som kriminell leiesoldat av eldre. De lovet meg dette, og representanten kan være helt sikker på at jeg 1. mai kommer til å minne om løftet.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Kristin Krohn Devold (H): En type forening som virkelig gjør noe for å forhindre at barn og ungdom blir ungdomskriminelle, er alle de frivillige foreningene våre – det er svømmeklubbene, det er idrettsklubbene, og det er de humanitære organisasjonene. Men disse må også ha penger for å overleve, de må ha finansiering. Og den lotteriloven som Stortinget sendte tilbake før jul, ble sendt tilbake fordi den var for stram i forhold til rammebetingelsene for nettopp disse foreningene. Det som Stortinget enstemmig sa i innstillingen, var:

«Komiteen mener det ikke må settes krav i forskriftene som krever utskiftning av automatene eller som reduserer inntektene for organisasjonene.»

Det betyr at de signaler som har gått fra departementet til organisasjonene om at den siste forskriften gjelder, har skapt veldig stor uro, og den har skapt uro omkring disse organisasjonenes framtidige inntekter. Jeg vil be statsrå-

den bekrefte at enten får vi en ny forskrift raskt, eller så kan den gamle forskriften gjelde.

Presidenten: Så vidt presidenten forstår, er dette et spørsmål som allerede er sterkt berørt tidligere i dag.

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg oppfattet imidlertid at representanten Krohn Devold forsøkte å stille et spørsmål til meg, så jeg tar det gjerne opp.

Jeg gjentar det samme som jeg sa til representanten Astrid Marie Nistad. Jeg oppfatter at komiteen ønsker at vi skal ha en forskrift som er annerledes enn den vi har nå. Jeg kan ikke oppheve en forskrift som eksisterer, for da skaper jeg et rettsrom, men jeg har plikt til å sørge for at vi får en ny forskrift raskt, slik at det ikke skapes en praktisk vanskelig situasjon for ulike organisasjoner. Det var det jeg gav uttrykk for i svaret til representanten Nistad. Jeg vil nå også få sjansen til å korrigerer meg selv. Jeg tror jeg kom i skade for å si at jeg traff «representanter» for bransjen. Jeg traff én sentral representant for bransjen, og jeg inviterte til et samarbeid, nettopp for å kunne få en rask løsning på det som representanten Krohn Devold tar opp.

Kristin Krohn Devold (H): Mitt første spørsmål hadde en nyanseforskjell i forhold til dialogen med Astrid Marie Nistad. Fordi statsråden i sitt svar til Nistad sa at det var et flertall og et mindretall i komiteen, refererte jeg hva hele komiteen sa på det punktet.

Men jeg har et oppfølgingsspørsmål, og det går på antall automater. Komiteen sa også i sin innstilling at man med det taket som ble innført, legger til grunn 33 000-35 000 automater. Nå viser det seg i møte mellom departementet og enkelte frivillige organisasjoner at departementet har fremholdt at det er et tak på 28 000 automater som gjelder. Det er i så fall en betydelig innstramming i forhold til signalene fra komiteen. Derfor har en av rettighetsinnehaverne til automatene tatt dette opp med Sivilombudsmannen, som i et brev denne måneden har sagt at departementets måte å tolke adgangen til å ha automater på, ikke er god, den bør vurderes på ny. Jeg skal overrekke brevet til ministeren etterpå, men vil be ham bekrefte at de som har adgang til å sette ut automatene, skal få lov til å gjøre det, og at ikke et for begrensende tak skal gjelde.

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg oppfattet debatten slik da lotteriloven var oppe til behandling før jul, at man holdt seg til det antall som da var kjent for komiteen. Og jeg har ikke noen grunn til å operere med noe annet antall enn det, og jeg har ikke endret syn på det spørsmålet, selvfølgelig.

Når det gjelder den rent juridiske situasjonen for hvilke automater en kan ha, gjelder den gjeldende forskrift inntil den er erstattet av en ny. Men jeg har sagt i svar til representanten Astrid Marie Nistad og tidligere i svaret til representanten Krohn Devold nettopp, at det er et poeng at det ikke går lang tid før den kommer. Og da har jeg sagt at vi vil ha et tett samarbeid med bransjen og or-

ganisasjonene for å få en forskrift med utgangspunkt i de merknader komiteen har skrevet – alle merknadene komiteen har skrevet.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Torstein Rudihagen (A): Spørsmålet mitt går til næringsministeren.

Næringsministeren har jo vorte ført inn på samferdselsministerens domene her tidlegare i dag, og det kan hende at dette også tangerer inn på same området. Vi har nå liggande til behandling her i Stortinget ei stortingsmelding om elektronisk handel, ei melding som føyer seg inn i rekkja av etter kvart kjende analysar av omstillingsbehovet som vi er inne i, drive fram av ny teknologi, nye produkt, nye marknader og internasjonaliseringa av handel og økonomi.

Vi er kjende med eit tal som forskarane nå har nemnt fleire gonger, at vi må skape 800 000 nye arbeidsplassar innan ein 20-årsperiode. Elektronisk handel vil medverke til at delar av arbeidslivet endrar karakter. Det blir mindre behov for førstelineteneste i butikkar osv., men større behov innanfor logistikk og innanfor varetransport. Ein handlingsplan for tiltak og satsing innanfor dette området er sakna. Kva ansvar tek næringsministeren for å stimulere til ny vekst og betre forhold innanfor denne sektoren?

Statsråd Lars Sponheim: La meg først få gi uttrykk for at den stortingsmelding som nå snart har ligget til behandling i ett år i den komiteen Rudihagen sitter i, er en stortingsmelding som på mange måter trekker opp helt nye linjer, også når vi måler den mot hva slags arbeid som gjøres på dette området i andre land. Nå vil det i løpet av denne uken komme et brev fra meg til komiteen som bringer inn nye momenter som kanskje er nødvendige på et område der forholdene skifter så raskt som på dette – bringer inn nye forhold som jeg synes er relevante for komiteen før man sluttbehandler dette arbeidet, fordi det har gått så pass lang tid.

La meg understreke at veldig mange av de forslagene og aktiviteten som ligger i dette, å få på plass de rettslige instrumentene rundt det å få en sikrere elektronisk handel og legge forholdene til rette for at dette skal ta av, er vi allerede i gang med. Vi har et eget forum som arbeider under Næringsdepartementet med elektronisk handel, som er ledet av en viktig Internett-bedriftsleder fra Rogaland som heter Rana, som er godt i gang, og som har varslet at han i løpet av kort tid vil legge fram en handlingsplan for hvordan Norge skal ta noen raske skritt for å øke aktiviteten på elektronisk handel. Vi er blant de absolutt beste i verden når det gjelder penetrering eller antall PC-er og Internett-tilknytning, men vi har noe uforløst i å ta dette i bruk innenfor bl.a. elektronisk handel og forretningsdrift. Vi fokuserer veldig på handel, og på forbrukeres handel, kanskje. Vi tror vi skal fokusere mye mer på hvilke muligheter det er for å lage veldig mange småbedrifter alle steder, fordi avstand ikke betyr noe. Det gir et enormt næringsutviklingspotensial, som jeg

tror vi skal se og kunne glede oss over i et langstrakt land som vårt.

Torstein Rudihagen (A): Poenget mitt var nedgangen i talet på arbeidsplassar på eitt område og spørsmålet om stimulerings tiltak for å erstatte desse på andre område, som det visseleg vil bli behov for, og likså å legge til rette for transport og logistikk, slik at det er mogleg å få ein auke i elektronisk handel.

Staten sit med eit eigd selskap, Posten, som har det beste distribusjonsapparatet som tenkjast kan. Og Posten har sanneleg slite i lange tider med ein reduksjon i talet på postkontor og aktivitetar. Nå skulle ein kanskje tru at Posten gjekk mot gyldne tider nettopp på grunn av den elektroniske handelen. Og spørsmålet mitt er: Kva gjer næringsministeren for å ruste opp Posten til å møte denne utviklinga, både til beste for å skape ny vekst i Posten – ny næringsutvikling der – og for å legge forholda til rette for ein auka e-handel?

Statsråd Lars Sponheim: Næringsministerens ansvarsområde her er å sørge for at vi får økt aktivitet og at elektronisk handel og forretningsdrift blir tatt i bruk i alle deler av landet. Potensialet for det er til stede. Derfor arbeider Regjeringa nå intenst med et samlet program for hvordan vi raskt skal få den bredbåndsutbyggingen som landet trenger, basert på den aktivitet som ligger i de mange selskaper som er engasjert i dette, og som i dag investerer stort.

Jeg er helt sikker på at det potensial som ligger på dette området, og den eksplosivitet som vi faktisk forventer i elektronisk handel og forretningsdrift de nærmeste ikke bare årene, men månedene – vi har forventninger om en betydelig økning bare i løpet av år 2000 – vil gi en forretningsmulighet som Posten vil utnytte. Og jeg er sikker på at min gode kollega, samferdselsministeren, som har ansvar for Posten, vil sørge for at Posten også er rustet til å utnytte disse mulighetene.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Steinar Bastesen (TF): Jeg har et spørsmål til næringsministeren. Det gjelder sikkerheten om bord i passasjerbåter.

Etter «Sleipner»-ulykken er det kommet for en dag at en rekke passasjerbåter seiler rundt på norskekysten uten utstyr som er tilstrekkelig utprøvd. Ut fra dette er det gått ut et rundskriv om at samtlige redningsvester skal skiftes ut. Kan statsråden forklare hva han har gjort, utenom det med redningsvestene, for å sikre at passasjerbåter som seiler i norske farvann, har nødvendig utstyr som er testet og utprøvd i de forholdene det er beregnet på?

Statsråd Lars Sponheim: Jeg kan forsikre representanten Bastesen om at sjøsikkerhet er i fokus fra Næringsdepartementet og Sjøfartsdirektoratets side. Etter sånne tragiske ulykker som det vi har bak oss i nær fortid, er det selvsagt at dette tar mye av vår tid og oppmerksomhet.

Nå skal vi ha den respekt, både for dem som er rammet av ulykken og for selskapet som er rammet av ulykken, at vi skal avvente konklusjonen fra den store kommisjonen som er i arbeid, og som vil komme etter sommeren, og ikke trekke forhåndskonklusjoner på altfor mange områder. Men på noen områder har det vært nødvendig å trekke noen forhåndskonklusjoner. Det var også bakgrunnen for at Sjøfartsdirektoratet omgående etter at denne tragiske «Sleipner»-ulykken skjedde, satte ned et eget arbeidsutvalg for å se på hva vi trenger å gjøre på meget kort sikt for å bedre sjøsikkerheten med de erfaringer man da gjorde, uten å foregripe det viktige arbeidet som foregår i kommisjonen. Rapporten kom den 12. januar i år med et sett av ulike tiltak og anbefalinger til forbedringer til rederiene som opererer de hurtiggående fartøyene. Det er forslag om å kreve at eksisterende hurtigbåter også skal oppfylle de internasjonale reglene, altså IMO-reglene. Vanligvis er det slik at de kun gjelder for nye hurtigbåter som kommer, men de er da også gjort gjeldende for de hurtigbåtene som allerede er i drift. Så er det helt konkret innført noen regler som en direkte konsekvens av dette – bl.a. at det skal være redningsvester med lys og skrittstropp – som gjøres gjeldende for passasjerskip generelt og ikke bare for hurtigbåter. Dette har vi sett på som en nødvendig konsekvens, og det gjorde også at vi valgte å gå utover våre forpliktelser i EØS om at vi skal godkjenne redningsvester som er godkjent i et annet land. Vi satte det til side, varslet engelske og italienske styresmakter om det og har laget egne regler fordi vi her så at det var redningsvester som ikke var gode nok – de var godkjent i andre land, og vi skulle dermed automatisk godkjenne dem i Norge etter EØS-reglene.

Steinar Bastesen (TF): Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg festet meg ikke så veldig mye ved ulykken med «Sleipner», men jeg sier på generell basis at det er en rekke passasjerbåter, inklusiv ferjer, som har seilt rundt i mange år uten utstyr som er tilstrekkelig testet. Det seiler ferjer rundt i dag som har evakueringssystemer som er testet ved kai i maksvær, blankstille hav, med fotballag og ungdommer. Systemene er ikke testet under de forholdene som kan oppstå hvis en får en katastrofe.

Spørsmålet mitt er – jeg gjentar det: Hva har statsråden tenkt å gjøre for å sørge for at utstyret blir testet, slik at folk kan føle nødvendig sikkerhet? Jeg vil betro statsråden en annen ting: Sjøfartsdirektoratet har ansvaret for dette, og det er opplagt etter «Sleipner»-ulykken – jeg må trekke den inn igjen – da ikke engang redningsflåtene utløste seg slik at folk kunne få en sjanse til å komme om bord i en flåte, at ting tyder på at Sjøfartsdirektoratet ikke har gjort jobben sin. Så jeg har to spørsmål til statsråden. Det gjelder både tilliten til Sjøfartsdirektoratet, som nå må være svekket, og hva man har tenkt å gjøre for å få utstyret generelt i stand slik at man kan bruke det og stole på det.

Statsråd Lars Sponheim: Til det første må jeg understreke at det er vanskelig for meg å forholde meg til

noen påstander som representanten måtte komme med. Det er Sjøfartsdirektoratets oppgave å vurdere fortløpende sikkerhetsforhold, og det gjør de også – deres kompetanse er å fastsette sikkerhetsbemanning og de regler som skal gjelde. Og det er i samsvar med sikkerhetstenkningen i Norge og alle andre land, både innenfor sjøfart og andre områder, at man i større grad må ansvarliggjøre selskapene for å ha sikkerhetssystemer. Det går ikke lenger an bare å basere det på enkeltmennesker og kapteins ansvar, man må sørge for at også kapteinen på skip blir satt inn i sikkerhetssystemer som gjør at menneskelige feil ikke skal være mulig. Denne sikkerhetstenkningen har Sjøfartsdirektoratet arbeidet veldig med, og derfor legger jeg til grunn at sikkerheten er så godt ivarettat som det er mulig fra myndighetenes side.

Når det gjelder Sjøfartsdirektoratet, har det vært gjenstand for veldig mange synspunkter og mye omtale. Jeg vil vise til at vi har en kommisjon under arbeid, og jeg tror vi skal avvente den når det konkret gjelder «Sleipner»-ulykken.

Presidenten: Vi går til siste hovedspørsmål.

Jan Petter Rasmussen (A): Jeg har et spørsmål til justisministeren.

Arbeiderpartiet tar kampen mot den såkalte gjengangerkriminaliteten på alvor. Ofte dreier det seg om vinningskriminalitet begått av et begrenset antall personer, til stor sjenanse og ulempe for den vanlige borger.

Politiet spiller en viktig og avgjørende rolle for å stoppe denne virksomheten. Derfor bekymrer det meg når redaktøren av *Politiembetsmenneses Blad* rykker ut og kommer med en del uttalelser, der han bl.a. sier at antall uoppgjorte saker på kriminelle ofte får oss til å gispe. Mange av de vanekriminelle burde for lengst vært stoppet. Ofte hender det at politikamre, som har mange uoppgjorte saker mot hyperaktive vanekriminelle, ikke er interessert i å stanse forbryternes kriminelle aktivitet.

Hvordan reagerer statsråden på disse uttalelsene?

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg oppfatter det slik at vedkommende benytter seg av sin ytringsrett og melder friskt om forhold som justiskomiteen og statsråden er helt enige om, nemlig at det kan oppnås mer effektivitet i politiet sett under ett. Her bad justiskomiteen oss helt be-timelig – og som jeg sa at jeg var enig med dem i – se på flaskehalsen i forskjellige politidistrikter.

At det snakkes direkte om hvordan man gjør en best mulig jobb innenfor politiet, er en del av det trykket som nå forplanter seg med åpen tale i stortingssalen mv. Mitt inntrykk er at norske politifolk tåler direkte tale, og hvis de synes det er urimelig, tar de igjen. Men kjernen i dette er selvfølgelig at jeg helt siden jeg ble justisminister har ment at med bra lønn og økt lønn – som man har kjempet for på en rettferdig måte i politiet – med nye etterforskningsmetoder og med en bred støtte i Stortinget og opinionen har man også rett til å stille krav til hva man får igjen for dette. Jeg har tidligere på spørsmål her i salen sagt at det ofte kan være spørsmål om hvor inspirert man

er til å lede. Det er et tema som justiskomiteen bl.a. kommenterte da vi hadde oppe saken om politidirektorat.

Så jeg oppfatter at det her reises en debatt som både representanten Rasmussen og jeg er interessert i og enige om at vi trenger.

Jan Petter Rasmussen (A): Jeg takker for svaret.

Jeg er klar over at bildet er mye mer nyansert enn det jeg egentlig gav uttrykk for innledningsvis, det var en ytring. Og faktisk gjøres det også mye bra politiarbeid rundt i de forskjellige politidistriktene i landet. Jeg synes eksemplet fra Majorstua politistasjon i Oslo er veldig bra. Der har de hatt et prosjekt der en i samarbeid med dem som blir rammet av den type kriminell virksomhet, har oppnådd å få sterk reduksjon i antall innbrudd i leiligheter, villaer og biler. De erfaringene ønsker en nå overført til andre bydeler i Oslo. I stedet for å starte nye prosjekt basert på det samme, har vi erfaringer som er så gode at de allerede nå bør settes inn slik at de kan effektueres også i resten av Politi-Norge, spesielt i de distriktene som ble nevnt i det første spørsmålet.

Statsråd Odd Einar Dørum: Vi vet at det er mange gode eksempler i Politi-Norge. Ett av dem er det som representanten nevnte, på Majorstua. Vi kan f.eks. også gå til Hordaland politidistrikt, som har en lav bemanning, men en veldig høy oppklaringsprosent. Og vi skal på det politisjefmøtet som kommer til våren, se på nettopp effektiviteten i straffesaksjeden, det å ha trykk på de gode eksempler. Representanten vet jo at et av mine viktigste argumenter for å få et politidirektorat, og som jeg fikk bred tilslutning til i Stortinget, er nettopp å ha en så effektiv etatsledelse at man uten å nøle tar de gode eksemplene i bruk og gjør det til god arbeidskultur over hele landet.

Presidenten: Den muntlige spørretimen er nå omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: På grunn av det høye antall spørsmål som skal besvares, finner presidenten å måtte meddele at hun, med hjemmel i forretningsordenens § 53 nr. 3 siste ledd, har bestemt at det kun vil bli gitt anledning til ett tillegsspørsmål etter at hovedspørsmålet er besvart.

Dette anses nødvendig for at dagens kart skal kunne ferdigbehandles innenfor den reglementsmessige tiden for formiddagens møte.

Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmålene 10 og 12, fra henholdsvis representanten Reidun Gravdahl og Bjørn Hernæs til forsvarsministeren, må utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 11, fra representanten Jan Johnsen til forsvarsministeren, vil bli besvart av landbruksministeren på vegne av forsvarsministeren, som er bortreist.

Spørsmål 13, fra representanten Hallgeir H. Lange-land til forsvarsministeren, er trukket tilbake.

Spørsmål 21, fra representanten Unn Aarrestad til kirke-, utdannings- og forskningsministeren, vil bli besvart av samferdselsministeren på vegne av kirke-, utdannings- og forskningsministeren, som er bortreist.

Spørsmålene 25 og 28, fra representanten John I. Alvheim til henholdsvis sosialministeren og helseministeren, er trukket tilbake.

Spørsmål 30, fra representanten Steinar Bastesen til helseministeren, vil bli besvart av sosialministeren som rette vedkommende.

Spørsmålene 35 og 36, fra henholdsvis representante-
ne Jan Johnsen og Per Roar Bredvold til kulturministe-
ren, vil bli besvart av olje- og energiministeren på vegne
av kulturministeren, som er bortreist.

Spørsmålene 37 og 38, fra henholdsvis representante-
ne Synnøve Konglevoll og Jan Simonsen til fiskeriminis-
teren, må utsettes til neste spørretime, da statsråden er
bortreist.

Presidenten: I tillegg til det som går fram av oversik-
ten, må spørsmål 9 fra Bjørn Hernæs til landbruksminis-
teren utgå.

S p ø r s m å l 1

Lars Rise (KrF): «Norsk Hydro har planlagt bygging
av et smelteverk for aluminium i Reydarfjörður på Island
i tilknytning til byggingen av et stort vannkraftverk på
det islandske Østlandet, et av Europas største uberørte
villmarksstrøk. Prosjektet har utløst brede folkelige pro-
tester på Island.

Vil statsråden bidra til at det kan igangsettes et utred-
ningsarbeid for å vurdere miljøkonsekvensene før pro-
sjektet igangsettes?»

Statsråd Lars Sponheim: Hva angår vannkraftver-
ket i Fljótdalsvirkjun på Øst-Island, har jeg fått opplyst at
dette ble åpnet for utbygging tidlig på 1980-tallet, etter
beslutning av det islandske Alltinget. Utbyggingstillatelse
ble gitt av den islandske regjeringen i 1991. På grunn
av at en planlagt industrietablering den gang likevel ikke
fant sted, ble det ikke aktuelt å iverksette utbyggingen på
dette tidspunktet. I 1993 ble den islandske lov om miljø-
konsekvensanalyse vedtatt. Loven ble ikke gitt tilbake-
virkende kraft. Den islandske regjering har i utbyggings-
saken lagt til grunn at utbyggingstillatelsen gitt i 1991
ikke er tidsbegrenset, og at loven om miljøkonsekvens-
analyse derfor ikke vil gjelde for dette prosjektet. Utby-
geren Landsvirkjun offentliggjorde høsten 1999 en rap-
port om miljøkonsekvensene ved prosjektet. Utbyggings-
spørsmålet er igjen blitt behandlet av det islandske All-
tinget. Den 22. desember 1999 ble det besluttet å
videreføre planene om bygging av vannkraftverket. Mindre-
tallets krav om at prosjektet først måtte underlegges en

ny miljøkonsekvensanalyse i henhold til loven av 1993
ble dermed samtidig avvist.

Det er min holdning at spørsmålet om utbyggingen av
dette vannkraftverket er et islandsk anliggende. Ansvaret
for behandlingen av saken ligger hos Alltinget og de is-
landske myndigheter. Norske myndigheter forholder seg
til de beslutninger som fattes av disse.

Norsk Hydro vurderer deltakelse i et prosjektert alu-
miniumsverk på Øst-Island som etter planene skal forsyes
med energi bl.a. fra vannkraftverket i Fljótdals-
virkjun. Aluminiumsverket er underlagt den någjeldende
islandske lov om miljøkonsekvensanalyse. Hydro opply-
ser at selskapet fortsatt holder på med utredning av pro-
sjektet, og at en beslutning om engasjementet er ventet
innen sommeren. Spørsmålet om Hydros deltakelse i alu-
miniumsverket er et forretningsmessig anliggende. I tråd
med de alminnelige prinsipper for forvaltningen av sta-
tens aksjer i Norsk Hydro ASA som Stortinget har sluttet
seg til, vil det være opp til Hydros styre og administra-
sjon å ta stilling til dette.

Jeg forutsetter at Norsk Hydro, dersom selskapet be-
slutter å delta i det aktuelle prosjektet, tar hensyn til mil-
jøet på en forsvarlig måte gjennom å respektere og etter-
leve de miljøkrav som til enhver tid stilles av islandske
myndigheter.

G u n n a r B r e i m o hadde her overtatt presi-
dentplassen.

Lars Rise (KrF): Jeg vil først få takke statsråden for
svaret. Jeg er helt enig med statsråden i at formelt sett
dreier saken seg om et islandsk anliggende som norske
myndigheter ikke kan blande seg inn i. Spørsmålet er
mer hvilket ansvar – kanskje vi skal si moralsk ansvar –
som påligger både norske myndigheter og norske selska-
per når det gjelder engasjement i utlandet. Skal vi forsø-
ke å ta opp denne saken slik at den behandles slik vi selv
ville ha behandlet den dersom det hadde dreiet seg om en
utbygging i et norsk område med urørt natur?

Kunne det ikke da være en idé at statsråden tar kon-
takt med og anmoder Norsk Hydro om å sette av midler
til en fullstendig miljøanalyse som også omfatter vann-
kraftdelen av prosjektet, slik selskapet ville ha gjort der-
som de skulle ha gjort noe tilsvarende i Norge?

Jeg synes det er viktig å få fram at vi snakker om et
enormt område som vil berøres av vannkraftutbyggingen.
Det dreier seg om 14 000 km² og 15 vakre fosser,
og det biologiske mangfoldet i det enorme elvedeltaet er
særdeles rikt. Og da vi kjenner godt til statsrådens kjær-
lighet til Hardangervidda, har jeg lyst til å spørre om han
ikke har en viss forståelse for det voldsomme engasje-
mentet på Island når det gjelder å ta vare på et urørt om-
råde.

Statsråd Lars Sponheim: Representanten har used-
vanlig rett i at jeg er opptatt av og glad i urørt natur. Det
hadde vært fristende å stå her og spekulere på hvilken
posisjon jeg ville hatt i dette etter hva jeg forstår kontro-
versielle spørsmål på Island, om jeg hadde vært islending

(Statsråd Sponheim)

og representant i det islandske Alltinget. Jeg tror sannsynligheten for at jeg her hadde stått på barrikadene og slåss for urørt natur, hadde vært meget stor. Men jeg er ikke islending og ikke representant i det islandske Alltinget. Jeg er en norsk statsråd som må forholde meg til noen veldig klare formelle regler. En av dem er tross alt at Island er en suveren stat, og det er det islandske demokratiske system som tar sine beslutninger på Island, og det gjør de også i disse spørsmålene.

Når det gjelder norske selskap, har jeg forventninger om at de oppfører seg ute slik som vi ønsker de skal oppføre seg hjemme. Det betyr først og fremst at de forholder seg til de lover og regler og vedtak som blir gjort av myndighetene i de landene de forholder seg til, men at de også tar med seg standarder utover dette. Og det forventer jeg også at Norsk Hydro gjør når det gjelder et mulig aluminiumsprosjekt på Island, som det ennå ikke er tatt stilling til.

S p ø r s m å l 2

Inger Lise Husøy (A): Jeg vil stille følgende spørsmål til utenriksministeren:

«FN-koordinator for den humanitære hjelpen til Irak har nylig gått av i protest mot sanksjonene. Det samme gjorde hans forgjenger. Tidligere i år uttalte von Sponeck at sanksjonene bør oppheves, og at straffetiltakene mot Irak er «en virkelig humanitær tragedie». Ifølge den tidligere amerikanske justisministeren Ramsey Clark har krigføringen og sanksjonene tatt livet av 1,5 mill. irakere siden 1990. WHO og UNICEF melder også om de grusomme resultatene.

Står Regjeringa fortsatt fast på sin støtte til sanksjonene?»

Utenriksminister Knut Vollebæk: Saddam Hussein er en diktator som i løpet av et tiår førte sitt folk inn i to angrepskriger. Det irakiske militære har ødelagt store landbruksområder som et ledd i målrettede angrep mot egen befolkning. Selv om det er vanskelig å komme med presise tall, antas at 5 000 mennesker døde umiddelbart etter ett av myndighetenes angrep med kjemiske våpen mot byer i Nord-Irak i 1988.

Siden innføringen av sanksjonene har Irak motarbeidet alle forsøk fra FNs side på å skjerme sivilbefolkningen mot virkningen av tvangstiltakene. Mat og medisiner var unntatt fra sanksjonene fra første dag. Den irakiske regjeringen la fra første stund vanser i veien for humanitære organisasjoners arbeid. Tilbudet om olje for matprogrammet som ble fremsatt i 1991, kunne ikke iverksettes før i 1996, fordi Irak ikke aksepterte de betingelser som var stilt. Store summer har gått til militære forskningsprogrammer og bygging av presidentpalasser.

FNs egne representanter har understreket at arbeidet med olje for mat-ordningen ikke er fulgt opp tilstrekkelig fra irakisk side. Nødvendige produkter for utsatte grupper er utelatt fra bestillingslister, mens det oppfordres til helsemessig uheldig og dyr kostholdsprofil bl.a. for ny-

fødte. Mat og medisiner har vært lagret unødvendig lenge.

En kan ikke se bort fra at Irak i vesentlig grad har medvirket til den vanskelige humanitære situasjonen i den hensikt å utnytte dette som et pressmiddel i forhold til det internasjonale samfunn for dermed å få opphevet sanksjonene.

Jeg finner det nødvendig å minne om disse forhold. Jeg vil imidlertid samtidig understreke at jeg deler bekymringen for den humanitære situasjonen i Irak. Til tross for at olje for mat-ordningen har bidratt til å forbedre situasjonen i den tid den har fått virke, er det grunn til uro over situasjonen for sivilbefolkningen.

Under de meget vanskelige forhandlinger som foregikk i FNs sikkerhetsråd i 1999, og som 17. desember i fjor førte til vedtak av Sikkerhetsrådsresolusjon nr. 1284, mente et stort flertall av medlemslandene at olje for mat-ordningen ikke fungerte godt nok. Videre ble det pekt på at Irak fortsatt ikke hadde oppfylt FNs krav om nedrustning. Den resolusjonen som er vedtatt, viderefører derfor våpeninspeksjonene og sanksjonene. Samtidig er det gjort vesentlige endringer i olje for mat-ordningen. Man har søkt å finne en balanse som bidrar til forbedringer i det humanitære arbeidet, samtidig som det muliggjør kontroll med bruk av de midler som genereres ved oljesalg.

Fra norsk side har vi flere ganger understreket betydningen av å forbedre den humanitære situasjonen i FNs fortsatte arbeid med Irak.

Endringene i olje for mat-ordningen er i ferd med å bli iverksatt. Det er mitt håp at de vil føre til forbedringer i den humanitære situasjonen i Irak. Dette er imidlertid fremdeles avhengig av irakiske myndigheters samarbeid.

Fra norsk side ble det gitt betydelig humanitær bistand til Irak i etterkant av Golfkrigen. Siden har støtten til Irak stort sett vært opprettholdt på et høyt nivå, og siste år var bistanden på 33 mill. kr. Vi har bl.a. gitt midler til innkjøp av spesialnæring, til rehabilitering av vannforsyning, minerydding og matvarehjelp. Vi holder nær kontakt med miljøer og organisasjoner som kan gi informasjon om situasjonen i Irak, og om hvordan man best kan bistå.

Sikkerhetsrådet har tilkjennegitt at man vil være villig til å vurdere en suspensjon og mulig senere opphevelse av sanksjonene dersom Irak samarbeider med det nye inspeksjonsorganet og IAEA over en periode på 120 dager. Det er mitt håp at Irak vil benytte denne muligheten.

Inger Lise Husøy (A): Jeg takker statsråden for svaret, selv om jeg synes det var litt tynt i forhold til at man fører en slags utmattelsesstrategi overfor regimet i Irak. Regimet er selvfølgelig hovedproblemet sett fra vestlig side, men katastrofen rammer jo vanlige folk, og det er mitt poeng. Det er ikke bare regimet der som har fått folk verden over til si at sanksjonspolitikken er totalt mislykket. Det er ikke så lenge siden Hans von Sponeck gikk av og kalte det som skjedde der, en menneskelig tragedie. Dagen etterpå fikk han også følge av lederen for Verdens Matvareprogram i Irak. Det må mer til enn bare å vente.

Så spørsmålet mitt er om man ikke fra norsk side skal gjøre noe mer aktivt enn bare å vente og vente, for det var jo det statsråden også egentlig sa sist, at en holder på å prøve seg litt fram i Sikkerhetsrådet, men det skjer lite.

Utenriksminister Knut Vollebæk: Nå er det representantens privilegium å spørre og min plikt å svare. Men det er riktig som representanten påpeker, at det ikke er lett å gi et godt svar på hvordan vi skal forholde oss til Irak og situasjonen der. Jeg vil imidlertid avvise at vi bare sitter og venter. Jeg synes jo det faktisk at vi i 1999 bidrog med 33 mill. kr, at vi har vært aktivt engasjert i FN-miljøet i New York for å se på hvordan man kan endre sanksjonene slik at man i større grad ivaretar de humanitære hensyn, og det faktisk at vi også har arbeidet aktivt for å få kontakter politisk gjennom frivillige organisasjoner inn i Irak for å se hva man kan gjøre for å støtte positive grupper, viser at vi prøver å gjøre noe. Men igjen står vi altså overfor et regime noe å la det vi har i Jugoslavia, som ikke er villig til å samarbeide med det internasjonale samfunn, og da er det svært vanskelig å komme frem til en forbedret situasjon.

S p ø r s m å l 3

Jan Simonsen (Frp): Jeg har følgende spørsmål til utenriksministeren:

«Flere kosovoalbaniere som har begått alvorlig kriminalitet i Norge og er vedtatt utvist, befinner seg fortsatt i Norge fordi jugoslaviske myndigheter nekter å utstede pass.

Vil utenriksministeren arbeide for å stille som et absolutt krav før det kan foretas en vurdering av opphevelse av straffetiltakene mot Jugoslavia, at samtlige jugoslaviske statsborgere som er utvist fra andre land, får reise tilbake til Jugoslavia?»

Utenriksminister Knut Vollebæk: Gjennomføring av utvisningsvedtak for jugoslaviske statsborgere fra Kosovo har i en årrekke vært vanskelig. Svært få reiser frivillig tilbake, og mange har ikke reisedokumenter. Det har i flere år ikke vært mulig å få utstedt reisedokumenter for utviste jugoslaviske statsborgere fra Kosovo fra den jugoslaviske ambassaden i Oslo.

Norske myndigheter innledet forhandlinger med jugoslaviske myndigheter i 1996 om en bilateral avtale om å ta tilbake egne borgere. På grunn av den økte spenningen i Kosovo ble det aldri aktuelt å undertegne den fremforhandlede returavtalen. Jugoslaviske myndigheter er ikke blitt forespurt om utstedelse av reisedokumenter for utviste personer i tiden etter at NATO innledet luftoperasjoner mot Jugoslavia i mars 1999. Returavtaler med andre land ble dessuten suspendert fra jugoslavisk side etter luftkampanjens begynnelse.

Våre tiltak mot Den føderale republikken Jugoslavia er ledd i en felles euroatlantisk politikk overfor Milosevic-regimet. Tiltakenes formål er å opprettholde et internasjonalt press mot regimet for å anspore til demokratisering og respekt for menneskerettigheter samt overhol-

delse av internasjonale forpliktelser. De er ikke ment som straffetiltak mot den serbiske sivilbefolkningen i sin alminnelighet.

Norsk sanksjonspolitikk har tradisjonelt vært begrenset til gjennomføring av bindende vedtak av FNs sikkerhetsråd, og tiltakene mot Jugoslavia representerer således ett av få unntak. Tiltakene ble iverksatt som et ledd i et felles internasjonalt press mot Milosevic-regimet og er en del av en omfattende pakke av straffetiltak i samsvar med tiltak vedtatt i regi av EU og USA. Straffetiltakene utgjør et multilateralt og ikke et bilateralt virkemiddel. Det er for øvrig flere land som nekter å motta utviste borgere fra Norge. Dette forhold er imidlertid ikke en del av begrunnelsen for straffetiltakene mot Jugoslavia.

Tiltakene mot Milosevic-regimet er utformet med sikte på å bidra til demokratisering og et regimeskifte på sikt. Dette innebærer at vi i samråd med våre allierte vil tilpasse tiltakene til skiftende politiske omstendigheter i Jugoslavia. Et demokratisk styre i Beograd vil være den beste forutsetning for at vi etter hvert skal kunne samarbeide med jugoslaviske myndigheter bl.a. om retur av jugoslaviske borgere som utvises fra Norge.

Jeg vil for øvrig vise til at justisministeren i svar på spørsmål senere i dag vil redegjøre ytterligere for de utlendingspolitiske forhold i denne forbindelse.

S p ø r s m å l 4

Per Erik Monsen (Frp): Jeg vil stille følgende spørsmål til finansministeren:

«En person i Hurum har fått konsesjon på ervervelse av landbrukseiendom på 14 dekar med bo- og driveplikt. Grunnet nødvendige investeringer har driften de to første år gått med betydelige underskudd. Likningskontoret aksepterer ikke driften som næring, og vil ikke gi fradrag for underskudd i næring.

Mener statsråden det er rimelig at et offentlig pålegg om landbruksfaglig forsvarlig drift ikke tillegges vekt i den skattemessige vurderingen?»

Statsråd Gudmund Restad: Etter skatteloven er det et vilkår for å få fradrag for underskudd at driften kan defineres som næring eller virksomhet. Dette innebærer at det må utøves en aktivitet for skattyterens regning og risiko av et visst omfang og varighet.

Det er videre et vilkår at virksomheten objektivt sett må være egnet til å gi et overskudd – om ikke det år ligningen gjelder, så i alle fall på lengre sikt.

Ved avgjørelsen av om de foran nevnte vilkår for fradrag er oppfylt, må ligningsmyndighetene konkret vurdere den virksomheten som faktisk utøves. Offentlige pålegg som oppfylles, vil inngå i denne vurderingen.

Hvorvidt en aktivitet er egnet til å gi reelt overskudd, må vurderes på bakgrunn av noen års drift. I ligningspraksis er det lagt til grunn at oppstart av jordbruksdrift normalt kan vurderes over en fire-fem års periode. Først etter et slikt tidsforløp kan det normalt med rimelig grad av sikkerhet konstateres om driften kan gå med overskudd eller ikke.

Den konkrete saken vil det ikke være hensiktsmessig for meg å gå inn i. Det er i tilfelle ligningsnemnda eller fylkesskattkontoret som kan se nærmere på tilfeller av uenighet mellom skattyter og ligningskontoret.

Per Erik Monsen (Frp): Jeg takker for svaret.

Jeg har en kommentar til den delen som går på en periode på fire-fem år, for i dette konkrete tilfelle er det altså avgjort etter to år. Ellers var svaret omtrent som forventet.

Det er vanskelig for vanlige mennesker å forstå at det ikke er sammenheng i hva offentlige myndigheter gjør. Eller for å sitere den det gjelder: «Det er vanskelig å forstå at den høyre hånden ikke vet hva den venstre driver med. De har tross alt samme arbeidsgiver.» Men det bør i hvert fall være en sammenheng i det som gjøres innen den enkelte etat.

Jeg vil derfor be finansministeren bekrefte følgende: Når nå ligningskontoret nekter å akseptere driften av dette småbruket som næring, vil også framtidige inntekter fra den samme driften være skattefrie.

Statsråd Gudmund Restad: Jeg kan selvfølgelig ikke gi noen bekreftelse. Det vil være en innblanding i den konkrete saken. For som jeg sa i avslutningen av mitt første svar, ser jeg det ikke hensiktsmessig å blande meg inn i den konkrete saken. Men jeg gjorde rede for hvilke krav som stilles, og hva som er normal praksis når det gjelder å vurdere om dette er næring, og hvorvidt man kan gå med overskudd eller ei. Det normale er altså at man vurderer dette over en fire-fem års periode. Så ut fra det burde vel skatteyteren i dette tilfellet vurdere om det er hensiktsmessig å klage, for det fins jo en klageadgang på avgjørelser ved ligningskontoret.

S p ø r s m å l 5

Harald T. Nesvik (Frp): Jeg vil få stille følgende spørsmål til finansministeren:

«I forbindelse med at det ble utarbeidet nye forskrifter om bruk av forenklet forelegg i mindre alvorlige tilfeller av ulovlig innførsel av alkohol, er nå foreleggssatsen for å smugle 1 liter brennevin 300 kroner, men dersom en smugler en kasse øl, så er bøtesatsen 1 900 kroner. Begge disse tilfellene tilsvarer om lag den samme avgiftsunndragelse.

Er statsråden enig i at disse satsene er urimelige, da begge tilfellene av ulovlig innførsel utgjør ca. den samme avgiftsunndragelse?»

Statsråd Gudmund Restad: Forskriften om forenklet forelegg ved mindre alvorlige tilfeller av ulovlig innførsel som trådte i kraft 1. desember 1999, avløste en tilsvarende forskrift av 1983. I den tidligere forskriften var alkoholholdige drikkevarer delt inn i henholdsvis brennevin og vin. Ulovlig innførsel av øl falt inn under bestemmelsen «andre varer», noe som medførte relativt lave bøter både i forhold til avgiftsunndragelsen og i forhold til bøtesatsene for de øvrige typer alkoholholdige

drikkevarer. Kombinert med lave innkjøpspriser i utlandet medførte dette at reaksjonen var uforholdsmessig mild ved ulovlig innførsel av øl.

I den nye forskriften om forenklet forelegg er bøtesatsene justert i tråd med prisstigningen. Satsene ble ikke justert for eventuelle endringer i avgiftsnivået på de ulike varegruppene. Alkoholholdige drikkevarer er videre inndelt etter alkoholstyrke. Dette innebærer at øl nå faller inn under gruppen alkoholholdige drikkevarer med alkoholinnhold fra 2,5 til 22 volumprosent.

I forbindelse med vedtakelsen av forskriften ble det vurdert å lage en egen varegruppe for øl med større mengdeforskjeller mellom intervallene enn hva som følger av dagens inndeling. Dette ville imidlertid medføre en utilsiktet forskjellsbehandling mellom øl og andre alkoholholdige drikkevarer med lavt alkoholinnhold, som f.eks. sider.

Jeg er enig i at det å behandle øl likt med sterk- og svakvin utløser en relativt høy bøtesats i forhold til avgiftsunndragelsen. Samtidig med at denne nye forskriften ble vedtatt, bad jeg derfor Toll- og avgiftsdirektoratet utarbeide forslag til en ytterligere inndeling basert på alkoholstyrke. Jeg har nå mottatt endringsforslaget fra direktoratet. Finansdepartementet vil sende på høring et forslag til endring av varegrupper og bøtesatser ved bl.a. ulovlig innførsel av alkoholholdige drikkevarer.

Harald T. Nesvik (Frp): Jeg takker statsråden for svaret, og ser fram til å få se de nye forskriftene om de forenklete foreleggene. For det er jo rimelig underlig at man kan ta med seg fire liter brennevin for den samme prisen, den samme bøtesatsen som én kasse øl. Jeg trodde regjeringspartiene også var opptatt av at de svake alkoholdrikkene er mindre skadelige enn de sterke alkoholdrikkene, som f.eks. brennevin. Jeg ser i hvert fall fram til at de nye satsene kommer, for det er stor urimelighet når det gjelder de satsene som foreligger. Jeg lurer i den forbindelse på om statsråden kan komme med en cirka tidsangivelse for når dette vil tre i kraft?

Statsråd Gudmund Restad: Det fremgår av slutten på mitt første svar at jeg er enig i at det er en urimelig forskjellsbehandling når det gjelder øl og andre alkoholholdige drikkevarer, som vi må få gjort noe med. I og med at jeg nå har fått et forslag fra Toll- og avgiftsdirektoratet til en annen inndeling, en ytterligere inndeling, vil dette bli sendt på høring så snart som mulig. Så er det jo en normal høringsfrist. Jeg kan ikke angi eksakt dato for når de nye forskriftene vil bli fastsatt, men jeg vil jo regne med at vi i hvert fall i løpet av vårsesjonen skal kunne være kommet relativt langt med den saken.

S p ø r s m å l 6

Harald T. Nesvik (Frp): Jeg vil få lov å stille følgende spørsmål til finansministeren:

«26. august 1998 endret man forskrift om forenklet beregning av toll- og avgifter for reisegods, slik at en fikk en betydelig økning i disse avgiftene når det gjaldt

alkohol og tobakk. Avgiftene for sigaretter økte fra 140 kroner til 380 kroner pr. kartong. 1 liter brennevin økte fra 260 kroner til 340 kroner.

Hvordan har disse avgiftsøkningene gjort seg gjeldende når det gjelder statens inntekter på dette området, og har ordningen medført at færre personer blir avslørt under forsøk på å ta med seg noe utover frikvoten?»

Statsråd Gudmund Restad: Varer som reisende tar med seg til Norge utover taxfree-kvoten, skal i utgangspunktet fortolles på vanlig måte. For mindre kvanta av alkoholholdige drikkevarer, tobakksvarer og sjokolade- og sukkervarer er det imidlertid etablert en ordning med forenklet beregning av avgiften. Ordningen er ment å skulle lette fortollingsprosedyren for de reisende og Tollvesenet. Satsene framgår av forskrift om forenklet behandling av toll og avgifter for reisegods.

Da ordningen ble innført i 1951, var det en forutsetning at nivået på satsene tilnærmet skulle svare til den avgiften som tilsvarende varer blir pålagt ved kjøp i Norge. Ordningen er ikke ment å skulle innebære noen avgiftsmessig fordel for de reisende utover hva som følger av taxfree-kvoten.

Da forskriften ble endret i 1998, hadde ikke satsene vært justert siden 1990. I tillegg til den generelle prisstigningen hadde det vært en relativt stor avgiftsøkning i Norge på disse varetypene i perioden. Satsene var derfor blitt atskillig lavere enn hva som påløp ved innenlands kjøp, og de ble på denne bakgrunn oppjustert i tråd med hva som er intensjonen med ordningen. Satsendringen ble ikke gjennomført for å øke inntektene til statskassen eller å redusere ulovlig innførsel av disse varetypene.

Jeg har ikke tilgjengelig statistikk over antall personer som benytter seg av adgangen til forenklet behandling av toll og avgifter for reisegods.

Harald T. Nesvik (Frp): Jeg takker statsråden for svaret, men jeg stiller meg noe undrende til at statsråden sier at det ikke foreligger noen statistikk. Det kan vel ikke være noe stort problem å se på inntektssiden for de siste årene hvorvidt man har hatt en utvikling når det gjelder fortolling av disse varene. Jeg må bare si at jeg stiller meg undrende når statsråden hevder det, for den statistikken må det kunne gå an å lese av kontoene.

Jeg stiller også spørsmål ved den prisen man må betale. La oss ta en flaske øl som man har en viss avgift på i Norge. Men hvis man tar med seg denne fra utlandet, må man betale 11 kr pr. flaske, altså pr. 0,35 liter, ifølge de satsene som gjelder. Jeg tror i hvert fall at de nye prisene har medført økt smugling, og at inntektene til staten har blitt betydelig redusert. Jeg håper statsråden vil gå nærmere inn i disse tallene og at vi kan få bekreftet det på et senere tidspunkt.

Statsråd Gudmund Restad: Som jeg sa i det første svaret mitt, har jeg ikke tilgjengelig statistikk over antall personer som benytter seg av adgangen til forenklet behandling av toll og avgifter for reisegods. Men ellers håper jeg at spørreeren og jeg kan være enige om at det ikke

er noe poeng å ha veldig mye lavere avgifter på slike varer som innføres utover taxfree-kvoten, for det er ikke meningen å gi incentiver til å ta med seg store mengder alkohol over grensene. Det er etter min oppfatning en rimelig ordning, som også var intensjonen da denne ordningen ble innført i 1951, at avgiftene skal tilsvare omtrent de avgifter som man må betale ved ordinært kjøp innenlands. Jeg tror at de avgiftene som ble fastsatt i 1998, i gjennomsnitt ligger på omkring 90 pst. av det som er avgiftsnivået ved innenlands salg, hvis jeg ikke husker helt feil.

S p ø r s m å l 7

Steinar Bastesen (TF): Jeg har følgende spørsmål til finansministeren:

«Fra 20. februar 2000 opphører ordningen med blank fyringsolje til oppvarming. Det tidligere regelverket innebar begrensninger i mengden den enkelte kunde kunne kjøpe. Dersom det ved etterkontroll viser seg at grensen er overskredet, skal det beregnes autodieselavgift på hele leveransen. Dette belastes det aktuelle oljeselskap, som så fakturerer til distributør.

Vil etterkontroll bli avvirket samtidig som ordningen med blank fyringsolje?»

Statsråd Gudmund Restad: Innledningsvis viser jeg til mitt svar på spørsmål fra representanten Bastesen i spørretimen den 26. januar 2000 om samme tema.

For mineralolje til framdrift av motorvogn skal det betales autodieselavgift. Olje som er belastet autodieselavgift, skal være blank. Fritak for avgift gjennomføres ved bruk av merket olje. Merket, lavavgiftsbelagt olje kan bl.a. benyttes til fyring.

Merkeordningen ble innført i oktober 1993. Etter en viss tid viste det seg at de valgte merkestoffene medførte problemer for de særegne norske parafinovnene. På denne bakgrunn gav departementet tillatelse til at fritak for olje som benyttes i parafinovner, kunne gjennomføres på annen måte enn ved merking. Dette ble gjennomført i form av en midlertidig ordning hvor det ble gitt tillatelse til bruk av umerket olje i parafinbrennere. Ett av vilkårene for tillatelsen var at levering av umerket olje kun skulle skje til tanker med maksimalt tankinnhold på 1 400 liter.

Merkestoffene er nå endret, og ordningen med levering av blank olje til bruk i parafinovner er opphørt. Dette innebærer også at det nå ikke er begrensninger for hvilken mengde olje som kan leveres kunden, og at det derfor heller ikke er aktuelt å etterberegne avgift på dette grunnlaget.

Jeg viser imidlertid til at merket olje ilegges CO₂- og svovelavgift og grunnavgift på fyringsolje m.v. På denne bakgrunn vil avgiftsmyndighetene fortsatt ha behov for å foreta kontroller av de avgiftspliktige for å sikre at det er foretatt korrekt avgiftsberegning og -betaling. Kontrollen av de avgiftspliktige på mer generelt grunnlag vil derfor ikke kunne opphøre selv om særordningen for parafinbrennere er opphevet.

Steinar Bastesen (TF): Jeg takker statsråden for svaret. Det er mildt sagt forstemmende å registrere at departementet her er både lovgivende, utøvende og dømmende myndighet uten at forhandlerne har en sjanse til å forsvare seg. Når anlegg blir belastet med ekstraavgift fordi grensen på 1 400 liter er overskredet, faktureres det til forhandleren. Han har ikke engang mulighet til å forsvare seg i forhold til den belastningen han får – departementet har lovgivende, utøvende og dømmende myndighet. Spørsmålet mitt er: Hvor lenge har statsråden tenkt å fortsette med etterkontroll av nettopp fyringsolje og etterberegning av autodieselavgift på fyringsolje? Jeg er klar over at det trengs kontroll med avgift og beregning av alle andre avgifter på diesel og bensin. Men fyringsolje som en brenner opp, hvor lenge skal man holde på og kontrollere nå etter at ordningen er opphørt?

Statsråd Gudmund Restad: Jeg forstår at dette temaet opptar representanten Bastesen sterkt, siden vi jo hadde en runde på dette i spørretimen så sent som 26. januar. Det var ganske umiddelbart før den aktuelle ordningen ble avvirket. Nå synes jeg nok at Bastesen snakker om snøen som falt i fjor, for nå er altså denne ordningen avvirket. Det er selvfølgelig deretter ikke aktuelt å kontrollere om det leveres 1 400 liter eller 2 000 liter eller hva som helst. Så jeg synes det er en irrelevant problemstilling Bastesen tar opp etter at ordningen ble avvirket. Så vidt jeg husker, skjedde det den 20. februar.

S p ø r s m å l 8

Arne Lyngstad (KrF): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til finansministeren:

«DataPower Norge AS er fra 1. mars 2000 pålagt av fylkesskattekontoret i Nord-Trøndelag å innkreve merverdiavgift for lærebøker innen data som selges med øvingsdiskett. Et slikt krav er ikke fremmet overfor andre selskap med tilsvarende produkt.

Mener statsråden et slikt krav er riktig i henhold til bokforskriften som fritar lærebøker for merverdiavgift, og vil statsråden sørge for likebehandling av like produkter?»

Statsråd Gudmund Restad: Hovedregelen er at det skal betales merverdiavgift av all omsetning av varer. Bøker er imidlertid fritatt for merverdiavgift i siste omsetningsledd. I likhet med hva som gjelder for aviser, kan virksomheten med omsetning av bøker trekke fra inngående avgift på sine anskaffelser. Dette betegnes som avgiftslegging med nullsats. Bokforskriften presiserer nærmere omfanget av fritaket og bestemmer bl.a. at fritaket ikke omfatter publikasjoner som omsettes sammen med annen vare. For slike publikasjoner foreligger det således avgiftsplikt.

Finansdepartementet avgjorde i 1995 i forhold til et konkret tilfelle forelagt av DataPower Norge AS, at selskapets omsetning av lærebøker innen data solgt sammen med øvingsdiskett, ikke var omfattet av avgiftsfritaket for trykt skrift. Avgjørelsen ble tatt etter å ha innhentet

uttalelse fra Det rådgivende utvalg for trykt skrift. Utvalget kom således med en enstemmig tilråding om å anse slike publikasjoner som avgiftspliktige i medhold av bokforskriften. Det foreligger også en langvarig praksis som støtter opp om denne fortolkningen av bokforskriften. Denne fortolkningen gjelder videre uavhengig av hva slags vare som legges ved publikasjonen og forhindrer på denne måten omgåelse av regelverket. Eksempler på slike vedlegg kan være øvingshefte/diskett og annet kursmateriell som blokk og blyant.

Etter min mening er dette pålegget gitt av fylkesskattekontoret i samsvar med gjeldende regelverk på området. Særordningen for trykt skrift er imidlertid komplisert, og den gir opphav til flere grensetilfeller. For å sikre likebehandling for dette typetilfellet, har Skattedirektoratet nylig gitt en påminnelse om rettstilstanden på dette området overfor fylkesskattekontorene. Skattedirektoratet har derfor sendt ut et fellesskriv hvor Skattedirektoratet minner om avgiftsforholdene vedrørende bøker solgt sammen med annen vare. Dette bør etter min mening sikre en ensartet praktisering av regelverket over hele landet, i tråd med tolkningen fylkesskattekontoret i Nord-Trøndelag har lagt til grunn.

En eventuell revisjon av disse reglene bør etter min mening skje som et ledd i en generell gjennomgang av avgiftsbestemmelsene for trykt skrift. Som representanten Lyngstad sikkert er kjent med, vil utvalget som vurderer pressens rammevilkår, avgi sin innstilling 15. april. En vurdering av nullsatsen som i dag gjelder for trykt skrift, vil inngå i utvalgets innstilling.

Arne Lyngstad (KrF): Jeg takker for svaret.

Statsråden gjør jo dette til et generelt spørsmål. Jeg er noe overrasket over det selv om fritak for lærebøker også bygger på det generelle fritaket for trykt skrift. En relevant sammenlikning for lærebøker er tilknytningen til utviklingen av elektroniske læremidler. Det er en slik kombinasjon som vi nå snakker om. Det vil derfor være naturlig å vurdere disse spørsmålene både i lys av spørsmålet om merverdiavgift på trykt skrift og elektroniske tjenester. Jeg regner med at statsråden ser denne sammenhengen og helheten her og viser til det han sa da han snakket om en eventuell vurdering i forbindelse med den generelle momsreformen.

Statsrådets svar er også klargjørende på en måte, idet statsråden mener at det må være likebehandling av like produkter. Jeg merker meg at Skattedirektoratet nå har sendt en klargjøring av bokforskrifter på det punktet. Det er det behov for. Vi kan ikke ha forskjellig praksis fra fylke til fylke. Nå er det viktig at bransjen og aktuelle bedrifter informeres om det. Vil statsråden bringe en slik informasjon til bransjen?

Statsråd Gudmund Restad: Ja, det er i hvert fall helt åpenbart at vi må ha likhet for loven, reglene må praktiseres likt i hele landet. Og det er det da gjort anstrengelser for å oppnå, i hvert fall nå via Skattedirektoratet. Om det er nødvendig med ytterligere informasjon, får vi vur-

dere. Hvis det skulle vise seg å være et slikt behov, får vi sørge for å imøtekomme det.

Så ser jeg at man, som Lyngstad nå påpeker, kan se denne saken med litt forskjellig innfallsvinkel. Derfor vil jeg ikke helt avvise at det kan bli gjort endringer, men jeg ser det hensiktsmessig at vi venter med å vurdere eventuelle endringer til vi har sett dette utvalgsarbeidet – det gjelder altså det utvalget som skal fremlegge sin innstilling 15. april, som bl.a. gjelder pressens rammevilkår.

S p ø r s m å l 9

Fra representanten Bjørn Hernæs til landbruksministeren:

«I en rapport fra Landbruksdepartementet levnes Statskog liten ære i forbindelse med Forsvarets etablering av Rena leir i Åmot.

Vil statsråden initiere at Statskog får klarlagt sitt ansvar som grunneier og dermed bidrar med tilstrekkelige makeskiftearealer, slik Stortinget har forutsatt gjennom vedtaket om etablering av Regionfelt Østlandet i Gråfjellet?»

Presidenten: Dette spørsmålet utgår.

S p ø r s m å l 10

Fra representanten Reidun Gravdahl til forsvarsministeren:

«Håndvåpenammunisjon til det norske Forsvaret har i over 100 år blitt produsert på Raufoss. Nå er bedriften fusjonert med svensk og finsk forsvarsindustri, og denne produksjonen er i en restruktureringsplan vedtatt flyttet til Sverige og Finland. Den militære produksjonen skal foregå i Sverige.

Hvordan vurderer statsråden mulighetene til å få nødvendige leveranser i en eventuell krigssituasjon, når Sverige er et nøytralt land?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt.

S p ø r s m å l 11

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Jan Johnsen til forsvarsministeren, vil bli besvart av landbruksministeren på vegne av forsvarsministeren.

Jan Johnsen (H): Jeg har følgende spørsmål til forsvarsministeren:

«I forbindelse med mobilisering er det slik at det er gitt adgang til å rekvirere privatbiler til bruk i Forsvaret. Den gang loven om dette ble utformet, var det forholdsvis få biler i Norge. I dag er det store lagre av biler hos forhandlere i både ny og brukt versjon. Sett i forhold til dette burde loven forandres.

Vil statsråden ta et initiativ for at så skjer?»

Statsråd Kåre Gjønnes: Lov av 29. juni 1951 nr. 19 om militære rekvisisjoner gir den lovmessige hjemmel

for å rekvirere sivile ressurser til bruk i Forsvaret ved krig. Hjemmelen gjelder også når Forsvaret eller deler av det settes på krigsfot i beredskapsøyemed. Reviderte forskrifter til loven ble fastsatt av Kongen i statsråd 17. september 1999 og trådte i kraft 1. desember samme år.

Forsvaret har et behov for om lag 27 000 rekvirerte kjøretøyer, hovedsakelig firehjulstrekkere, varebiler, kassevogner, busser, lastevogner og andre spesialkjøretøyer. I tillegg har Sivilforsvaret et behov for ca. 15 000 kjøretøyer, som for en stor del er personbiler.

Hvis kjøretøyene skal rekvireres fra forhandlere, må man være sikret å få det nødvendige antall kjøretøyer fordelt på de forskjellige typene. Dagens krav til lønnsomhet i næringslivet innebærer bl.a. at man ønsker å binde minst mulig kapital i lagre. Lagrene søkes holdt til et minimum, med levering etter «just in time»-prinsippet. Dette er også tilfelle innenfor bilbransjen, og ikke minst når det gjelder tyngre kjøretøy. Disse blir i økende grad produsert på ordre etter kjøpers spesifikasjoner.

Rekvirering av kjøretøy fra forhandlerne vil neppe tilfredsstillende totalforsvarets behov når det gjelder antall kjøretøyer, verken totalt sett eller fordelt på den enkelte kategori. Det anses derfor mest hensiktsmessig å opprettholde dagens ordning.

Jan Johnsen (H): Jeg takker statsråden for svaret.

Mitt poeng er ikke at man skal gå vekk fra det å kunne ha rekvirering av biler. Tvert imot – jeg mener vi har bruk for det, i likhet med det som statsråden hevder. Men mitt poeng er at det blir rasjonalisert og effektivisert på en annen måte enn det det gjøres i dag, og jeg er ikke så sikker på at de som skriver ut disse rekvisisjonene hele veien, ser den rasjonaliseringseffekten som kan ligge i å gjøre disse tingene på en annen måte. Så mitt spørsmål gikk i grunnen mer på det med effektivisering og rasjonalisering, ikke at Forsvaret ikke skal få anledning til å rekvirere. Kan statsråden se på om det er muligheter for å spare inn en del kroner på akkurat det arbeidet?

Statsråd Kåre Gjønnes: Jeg er enig i at en i forhold til enhver praksis som en har hatt og som videreføres, også skal ha en kostnadsvurdering av hvordan dette fungerer. Det har altså vært en gjennomgang av regelverket, og da med en utforming av ny forskrift så sent som i 1999. Bakgrunnen for den gjennomgangen var behov for en tilpasning til dagens organisering av Forsvaret og totalforsvaret, særlig når det gjelder den beredskapsmessige planleggingen.

Jeg tar for gitt at også de vurderingene som spørteren her er ute etter, er gjort i forbindelse med den gjennomgangen, i og med at den ligger så nært tilbake i tid. Det sendes ut melding hvert år om dette til dem som har biler som er rekvirert, og det er klart at det er en arbeidsprosess og en kostnad med det. På den andre siden er det, hvis en også skal ta hensyn til dem som er berørt av dette, viktig at alle til enhver tid er klar over hvilke plikter som påhviler en i forhold til en slik rekvisisjon.

Spørsmål 12

Fra representanten Bjørn Hernæs til forsvarsministeren:

«I Budsjett-innst. S. nr. 7 (1999-2000) registrerer forsvarskomiteen etter møte med Forsvarsdepartementet at «Stortingets forutsetninger ikke synes å være tilstede når det gjelder organiseringen av flysamling Gardermoen». I Dagsavisen 17. februar 2000 beskrives en av landets flotteste flysamlinger som «Flysamlingen som ingen får se».

Vil statsråden sørge for at Stortingets forutsetninger oppfylles, slik at flysamlingen til 72 mill. kroner omsider kan åpnes for publikum?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt.

Spørsmål 13

Fra representanten Hallgeir H. Langeland til forsvarsministeren:

«Ifølge opplysninger i Bergens Tidende 14. februar 2000 kan data fra Globus II-radaren i Vardø brukast til å skilje mellom stridshovud og narreobjekt. Dette er ifølge avisa naudsynt forskning som ligg til grunn for utviklinga av eit rakettforsvar.

Er det riktig at data som radaren har samla inn, kan bli brukt slik, og kan det eventuelt innebære eit brot på ABM-avtalen (Anti-ballistic missile)?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trukket tilbake.

Spørsmål 14

Tor Nymo (Sp): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til justisministeren:

«I sju år har en Oslo-kvinne ventet på å få sin søknad om voldsoffererstatning behandlet av fylkesmannen i Oslo og Akershus, ifølge NRK. Årsaken er at politiet ikke har sendt de nødvendige papirene til fylkesmannen.

Hva vil statsråden foreta seg i denne konkrete saken, og hva kan han gjøre for at slike situasjoner ikke oppstår i fremtiden?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Det er dessverre riktig som NRK opplyste, at en Oslo-kvinne måtte vente så lenge som sju år på å få behandlet sin voldsoffererstatnings-sak. Dette er selvfølgelig en uakseptabelt lang saksbehandlingstid.

Jeg har fått opplyst at fylkesmannen nå har fått papirene fra politiet og er i ferd med å avslutte behandlingen av den aktuelle saken.

Når det gjelder den lange saksbehandlingstiden i politiet, vil dette bli tatt opp og innskjerpet overfor landets politimestre.

Jeg har også fått opplyst at fylkesmannen i Oslo og Akershus har bedret rutinene for å hindre at dette gjentar seg i fremtiden. På denne bakgrunn ser jeg ingen grunn til å iverksette ytterligere tiltak.

A smund Kristoffersen hadde her overtatt presidentplassen.

Spørsmål 15

Ågot Valle (SV): Jeg har dette spørsmålet til justisministeren:

«I dag bor 510 norske kvinner på hemmelig adresse av frykt for voldelige eksmenn. Mange har bedt om nye personnumre for å kunne «forsvinne» helt, men dagens regelverk gir ikke adgang til slike endringer. Krisesentrene rettet allerede i 1991 en henstilling til Justisdepartementet der de bad om at kvinner i slike situasjoner må få lov til å skifte personnummer. Henstillingen er ennå ikke tatt til følge.

Hva vil statsråden gjøre for at disse kvinnene skal få mulighet til nye liv i full trygghet?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Mange kvinner som har brutt ut fra voldelige samliv, føler seg fortsatt truet av overgriperen og opplever at denne fortsetter å utøve vold og fremsette trusler. Gjerningsmannen finner ofte fram til kvinnen selv etter at denne har flyttet eller tatt andre forholdsregler for å holde seg skjult.

Folkeregisterloven pålegger i utgangspunktet taushetsplikt om private forhold. Som private forhold regnes imidlertid *ikke* en persons fulle navn, personnummer, adresse m.m., såfremt ikke slike opplysninger røper et klientforhold eller andre forhold som må anses som personlige. Slike opplysninger kan utleveres til personer og private institusjoner når opplysningene er nødvendige for å ivareta lovmessige rettigheter eller plikter.

Det er anledning til å søke om at adresse ikke skal oppgis til private personer og institusjoner. De øvrige personopplysningene i folkeregisteret er det ikke hjemmel for å treffe tiltak for å skjerme, utover hva som er nevnt.

Etter gjeldende rett er det ikke mulig å få et nytt eller fingert personnummer med den begrunnelse at man kan bli utsatt for vold eller trusler. I henhold til dagens regler er det kun adgang til å få nytt personnummer dersom det hefter feil ved personnummeret eller etter kjønnskifte.

Jeg er enig i at vernet for de mest utsatte ofrene ikke er godt nok. Det må arbeides mot regelendringer som gir et bedre vern om personopplysninger og eventuelt adgang til skifte av personnumre i enkelte tilfelle.

Jeg tar nå initiativ til å nedsette en arbeidsgruppe som skal arbeide for å utrede og avklare spørsmålet om endret personnummer for å beskytte voldsutsatte kvinner. Dette arbeidet er en oppfølging av handlingsplanen «Vold mot kvinner», som ble oversendt Stortingets justiskomite den 24. november 1999. Der er dette spørsmålet omhandlet, og det fremmes som særskilt tiltak i planen at spørsmålet om økt vern av personopplysninger for personer utsatt for alvorlig vold og trusler skal utredes nærmere.

Ågot Valle (SV): Jeg takker for svaret og er glad for at justisministeren nå setter ned en arbeidsgruppe for å kunne gi kvinner og andre som er utsatt for grov vold, det

vernet som de trenger. Jeg oppmoder justisministeren til å la dette bli en hurtigarbeidende gruppe og å komme tilbake igjen til Stortinget med de nødvendige endringene så snart som mulig.

Jeg vil også gjøre justisministeren oppmerksom på de ordningene man har i Sverige, der man faktisk har et sett av ordninger, for det første «sekretesslagen», som gir muligheter for kvinner til å endre både personnummer, navn osv. osv., som gir dem muligheter til å ta tak i livene sine, og også den såkalte «kvarskrivningen», hvor nye bostedsadresser ikke blir registrert i folkeregisteret og bare skattevesenet vet hvor kvinnen bor på nytt sted. Så jeg vil spørre justisministeren: Vil han ta tak i dette veldig, veldig raskt, og vil han vurdere de ordningene som er i Sverige?

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg tar tak i dette raskt, fordi det er nødvendig. Jeg er vel kjent med de svenske ordningene, som gir adgang til en såkalt sikkerhetsmerking i folkeregisteret, som ikke er lovregulert, men som gjør at man da kan være veldig forsiktig med å utlevere personopplysninger, til det punkt at man kan få benytte en gammel adresse, selv om man har flyttet, og til det punkt som representanten antydte, at man kan ha et fingert personnummer. Det er også slik at dette forholdet som representanten tok opp, ble tatt opp i det høringsbrev departementet sendte ut i september i fjor, som gikk på kildevern og anonymitet i forbindelse med straffeprosessen. Så dette er et spørsmål som har mitt engasjement, og jeg har hatt så mange kontakter at jeg er innstilt på å drive det fram så raskt som mulig.

S p ø r s m å l 1 6

Astrid Marie Nistad (A): Eg vil stille følgjande spørsmål til justisministeren:

«I Verdens Gang 7. februar 2000 sto det følgjande: «Innvandrere som etter reglene skal bli kastet ut, kan i fremtiden få bli, hvis ressurssterke mennesker garanterer for dem.» Til dette stadfesta statssekretær Atle Hamar at det vert arbeidt med å legge fram ei såkalla «sponsorship-ordning» denne våren, der innvandrarakar kan bli redda av engasjement frå norske venner.

Vil statsråden utdjupe dette nærare, og vil det verte fremja eit slikt forslag for Stortinget?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Oppslaget i Verdens Gang gir ikke et korrekt bilde av spørsmålet slik som det utredes i departementet – og slik som det for øvrig også ble presentert i avisen dagen etter.

Det vi vurderer, er muligheten for å innføre en ordning med tidsbegrenset tillatelse på fra ett til to år til personer som ikke fyller andre vilkår for tillatelse i utlendingsloven. Ordningen er tenkt å ha et humanitært aspekt, i den forstand at det skal være en positiv opplevelse for den som kommer, og for dem som har ansvaret for vedkommende – en slags hospitantordning. Ordningen skal ikke belaste statsbudsjettet, men i sin helhet finansieres

av en organisasjon, menighet eller kommune. På denne måten vil vi også kunne komme i møte det engasjement vi ofte opplever i lokalsamfunn. Nærmere formål, avgrensninger og øvrige detaljer gjenstår å utrede. Hva som imidlertid er klart, er at ordningen ikke er tenkt å gjelde personer som er i Norge, og som har fått avslag på søknad om tillatelse. Den skal heller ikke danne grunnlag for varig innvandring til landet. Og det er også slik at når denne saken er avklart fra min side, vil jeg fremlegge et forslag for Stortinget.

Astrid Marie Nistad (A): Eg takkar for svaret.

Eg vart litt bekymra på bakgrunn av svaret, fordi eg føler at vi er på veg bort frå eit veldig viktig prinsipp som har gått på dette med likskap. Ein skal ikkje kunne kjøpe seg ein plass i samfunnet. Og i og med at ein opnar for at ein kan seie at ein er hospitant hos kyrkjelyd og kommunar og den slags: Ja, det er på mange måtar å bryte med det prinsippet som vi har hatt i rettssystemet – at ein ikkje skal kunne kjøpe seg ein plass inn i systemet. Eg er litt bekymra over at ein tenkjer slike tankar, sett i forhold til at vi har ein streng asyl- og innvandringspolitikk, og at ein på denne måten gir rom for å smiske seg – eg vil seie smiske seg – inn i køen blant dei som kan trenge opphald på humanitært grunnlag.

Statsråd Odd Einar Dørum: Representanten tar feil. Dette er ikke en del av asyl- eller innvandringspolitikken. Det er ikke ment slik. Det er ikke ment å gjelde folk som er her og har fått avslag. Det er heller ikke ment som en snarvei inn i Norge. Det er ment som et tidsavgrenset opphold i Norge, og hvor det gjenstår å utrede reglene. Men skal man folkelig beskrive det, kjenner vi ordningen på ungdomsplanet – f.eks. kjenner vi det gjennom AFS-ordningen, hvor ungdom kan reise på tvers av verden og bli utvekslet. Vi antyder at den muligheten også kan gjelde for andre, men det må være klare regler for det, og det er regler som verken handler om å smiske eller om å gå fram på en uvederheftig måte, eller snike seg inn i riket. Det handler om et tidsavgrenset opphold for å kunne motta noe positivt og eventuelt yte noe positivt, og det er det. Det er ikke tenkt som noe som helst bidrag for å endre reglene i asyl- eller arbeidsinnvandringspolitikken. Det har aldri vært tema fra vår side når vi har tenkt på denne ordningen.

Stortinget vil selvfølgelig få saken, og de skal da drøfte den og vurderer den slik som de finner det nødvendig, når saken kommer til Stortingets kjennskap.

S p ø r s m å l 1 7

Jan Petter Rasmussen (A): Jeg vil få lov å stille et spørsmål til justisministeren:

«Norge får ikke effektivt utvisninger av 70 kosovoalbanere som har sonet lange narkotikadommer her i landet.

Hva vil statsråden foreta seg for at utvisningene skal bli realisert?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Spørsmålet var berørt i den muntlige spørretimen, men det fylldigere svaret kommer til representanten Rasmussen.

Det er riktig, som det blir vist til i spørsmålet fra representanten Rasmussen, at det er om lag 70 personer fra Kosovo som er utvist fra Norge. De fleste er dømt for narkotikaforbrytelser, men sakene omfatter også personer som er dømt for andre forhold, og ikke alle har fått langvarige straffer.

Ordningen med kollektiv beskyttelse for personer fra Kosovo i april i fjor omfattet ikke personer som hadde fått vedtak om utvisning, eller begått straffbare forhold som kan gi grunnlag for utvisning. Norske utlendingsmyndigheter fører en streng praksis i forhold til utvisning av personer som har begått kriminelle handlinger i Norge, og er opptatt av at denne politikken skal kunne gjennomføres med tvangsmessige uttransporteringer av personer som ikke forlater riket frivillig.

Når det gjelder personer fra Jugoslavia, herunder Kosovo, har det tidligere vært et problem at jugoslaviske myndigheter ikke har akseptert ufrivillige returer av hjemlandets borgere, uavhengig av om disse har vært fra Kosovo eller Jugoslavia for øvrig. Det har heller ikke vært avgjørende om personene har hatt jugoslaviske pass eller ikke. Det må påpekes at dette ikke bare har vært et problem for norske myndigheter, men også for andre land som har forsøkt å uttransportere personer til Jugoslavia. Problemet har heller ikke bare omfattet personer som er utvist, men har omfattet alle som ikke har hatt rett til å oppholde seg i Norge, og som man har ønsket å returnere til Jugoslavia.

I 1996 ble det fremforhandlet en avtale med jugoslaviske myndigheter som åpnet for at man kunne gjennomføre tvangsmessige returer. Som følge av den senere utviklingen i Kosovo, ble det ikke aktuelt å undertegne returavtalen.

Etter de endringer som har funnet sted i Kosovo i 1999, vil arbeidet for tvangsmessige returer av dem som er utvist, kunne bli gjennomført i inneværende halvår. Jeg gav før nyttår i fjor klarsignal til at man kunne samarbeide med å finne praktiske løsninger for uttransportering. Dette arbeidet reiser flere sammensatte problemstillinger av politisk og praktisk art, men jeg kan forsikre at arbeidet vil bli gitt høy prioritet fra Regjeringens side. Samtidig som norske myndigheter vil arbeide nasjonalt i forhold til dette spørsmålet, vil man selvfølgelig også følge opp alle internasjonale initiativ som kommer for å samordne statenes politikk, og vi vil holde nær kontakt med myndighetene i Sverige og Danmark i det videre arbeidet.

Jan Petter Rasmussen (A): Jeg takker for svaret.

Jeg er klar over at dette er et meget vanskelig spørsmål. Arbeiderpartiets holdning er at kriminalitet skal straffes uansett bakgrunnen til de involverte, og at utvisningsvedtak skal effektueres. Vi vet jo at utvisning for kriminell virksomhet skal være en spesiell reaksjon som medfører varig innreiseforbud til det landet en er utvist fra.

Da er mitt poeng i forhold til Schengen-samarbeidet og de tingene en vil legge inn der: Det vil etter mitt syn – og forhåpentligvis også statens syn – være med og medvirke til at folk som er kommet ut av landet, skal ha problemer med å kunne komme inn igjen hvis de ønsker det.

Men jeg legger merke til at statsråden sa at de ville følge opp alle internasjonale initiativ når det gjelder samarbeid i forhold til det problemet som går på å få folk som er utvist, til virkelig å reise ut av landet. Og da er mitt spørsmål: Tar en ikke fra norsk side initiativ overfor andre land, i og med at dette er et internasjonalt spørsmål som mange land er interessert i å løse?

Statsråd Odd Einar Dørum: Jo, vi tar initiativ fra norsk side. Vi har f.eks. et løpende nordisk samarbeid som går på alle asyl- og flyktningsspørsmål, som er et meget nyttig samarbeid.

Vi prøver også å følge opp de initiativ som kommer fra FNs høykommissær for flyktninger, og det er i denne situasjonen at Høykommissæren har bedt en ved retur til Kosovo å prioritere dem som ønsker å vende tilbake. Det må også ses i sammenheng med, når man har behov for å samordne det, at også mange europeiske land har hatt kriminelle personer som de ønsket å returnere. Norge har derfor, i likhet med Sverige og Danmark, foreløpig ikke gjennomført tvangsmessige uttransporteringer. Jeg forventer imidlertid at man i løpet av inneværende år vil kunne finne en praktisk løsning på de både praktiske og politiske problemstillinger som er knyttet til tvangsmessige returer, og jeg kan gjenta at Regjeringen prioriterer dette. Det kan f.eks. handle om en direkte transportering til Pristina. Da må man ha et formål i forhold til UNMIK, da må man også ha avklart forholdet om transitt gjennom andre lands luftterritorium.

Så selvfølgelig vil vi ta initiativ, og jeg vil også sørge for å følge med på at initiativene blir fulgt opp, for representanten Rasmussen og jeg har den enkle oppfatning at har man gjort noe galt og misbrukt vår tillit, skal man også ut.

S p ø r s m å l 1 8

Jørn L. Stang (Frp): Jeg har følgende spørsmål til statsråd Dørum:

«Promilleprogram istedenfor fengselsstraff har vart i fire år. Østfold, Buskerud, Rogaland, Sør-Trøndelag og Nordland har dette som prøveordning. Programmet retter seg mot de som er siktet for kjøring med over 1,5 promille eller som er tidligere dømt for promillekjøring.

Har statsråden noe ønske om at programmet skal gjelde for alle promillekjørere, og at ordningen bør gjelde for hele landet?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Prøveordningen med promilleprogram har vært i gang siden 28. juni 1996. Målgruppen for promilleprogrammet er personer som alternativt ville blitt idømt ubetinget fengsel for gjentatt promillekjøring eller kjøring med over 1,5 i promille, og som i tillegg har et erkjent alkoholproblem. Fengsel har

erfaringsmessig begrenset preventiv effekt overfor denne gruppen. Tilbakefallet til ny promillekjøring i denne målgruppen er erfaringsmessig stort, og disse personene står for en vesentlig del av det totale antallet trafikkuulykker. Målsettingen med programmet er å få flest mulig innenfor denne spesielle risikogruppen til å avstå fra kjøring med promille i fremtiden, for dermed å skape et tryggere trafikkmiljø.

Erfaringene med prøveordningen med dagens målgruppe er gode, og det er ingenting i det eksisterende evalueringsmateriale som tilsier at målgruppen bør endres vesentlig.

Prøveordningen med promilleprogram i fem av landets fylker løper ut 28. juni 2000. Med hensyn til spørsmålet om en utvidelse av ordningen til landet som helhet har vi i St.prp. nr. 1 for 1999-2000 sagt at vi innen utgangen av prøveperioden vil ta en beslutning om den videre utvikling av promilleprogrammet. Det er på den rene at en utvidelse av ordningen vil kreve at det tilføres ressurser til Kriminalomsorg i frihet. Den første naturlige anledning for Regjeringen til å komme tilbake til denne saken vil være i revidert nasjonalbudsjett for 2000.

Jørn L. Stang (Frp): Jeg takker statsråden for svaret. Jeg forstod det dit hen at da ligger saken og godgjør seg.

Men jeg vil gjerne litt inn på retningslinjene for promilleprogrammet, som i dag er at personer som kommer under denne ordningen, må ha et såkalt erkjent alkoholproblem og en stabil livssituasjon for å gjennomføre en slik straff. Etter min mening bør det være slik at ikke bare de med et alkoholproblem bør ha denne muligheten, da kan det lett bli en forskjellsbehandling. Ordningen bør etter min mening utvides til å gjelde flere promilledømte. Selvsagt må personer som skal ha en slik soning, være motivert for å delta i programmet. Det må være en klar forutsetning. Unntaket for en slik straff er når promillekjøringen har ført til tilleggskriminalitet, eller når man skader en annen person, og det bør det også være i fremtiden. Formålet med programmet er ikke avholdenhet, men å motvirke promillekjøring i håp om å skape tryggere trafikk. Ser ikke statsråden at dette kan være like nødvendig for alle promillekjørere, uten at man skal stadfesteres som alkoholmisbruker for å få et slikt opplysnings- og avvenningstilbud?

Statsråd Odd Einar Dørum: Det er mange gode hensikter og formål som kan gjennomføres over offentlige budsjetter. Jeg vil i mitt videre arbeid med saken legge vekt på det vi har lært til nå, nemlig at med den målgruppen man har hatt nå, har man hatt gode erfaringer. Det gjelder bl.a. det arbeidet som er gjennomført i representantens hjemfylke, Østfold, hvor man jobber særdeles aktivt med dette, og jeg har selv innhentet de erfaringene. Men jeg legger nå til grunn for mitt videre arbeid det som til nå har vært rammen for programmet, og vil for øvrig ikke si noe mer enn det jeg sa i mitt første svar, at den første naturlige anledning til å se på spørsmålet er revidert nasjonalbudsjett for 2000.

S p ø r s m å l 1 9

Jørn L. Stang (Frp): Jeg vil også stille et spørsmål til justisministeren som går på følgende:

«Justisministeren og statssekretæren har vært i utlandet for å samle mest mulig informasjon fra kolleger for å vurdere endringer i det norske politiets våpeninstruks. Besøkene har konsentrert seg om Danmark og Storbritannia.

Hvilke erfaringer har statsråden fra disse befaringsene, og er det blitt gitt noen orienteringer som fører til at statsråden har endret syn vedrørende bevæpning av norsk politi?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg har i den siste tiden skaffet meg innsikt i hvordan norsk politi gis operativ opplæring under grunnutdannelsen på Politihøgskolen og i den årlige treningen ute i politidistriktene.

Når det gjelder besøkene i Danmark og Storbritannia, har det vært verdifullt å få innsikt i de to ulike ordningene. I Danmark har det i de senere årene ikke vært spesielle debatter om politiets bevæpning, verken offentlig eller internt i politiet. Som kjent er dansk politi væpnet med håndvåpen. Britisk politi er som kjent ubevæpnet, men har særskilte bevæpnede enheter som tilkalles ved behov. Det er ingen drøftelser der i dag om å endre ordningen til generell bevæpning. Dette fikk jeg bekreftet senest både i går og i forgårs i møte med både politiske myndigheter og politimyndigheter.

I Norge har vi lang tradisjon for at politiet skal være sivilt og ubevæpnet. Etter mitt skjønn er det viktig å videreføre dagens ordning. For å få dette til er det nødvendig med et politi som har nødvendig kompetanse og riktig utstyr. Taktiske og operative ferdigheter er grunnleggende. Vi må ha mannskaper som er i stand til å håndtere slike situasjoner. Politiets utrykningsenheter, UEH, har gode ferdigheter på dette området. Spesialistene er beredskapstroppen i Oslo, som også har et nasjonalt bistandsansvar. Mitt inntrykk er at vi i dag er godt dekket på dette området. Når det oppstår situasjoner som stiller politiets ferdigheter på prøve, er det viktig at alle nivåer i politiet bidrar til evaluering og eventuelle forbedringstiltak.

Politihøgskolen gjennomfører nå et kartleggingsprosjekt som går ut på å systematisere og bearbeide informasjon fra de innberetningene departementet mottar som følge av bevæpningsoppdrag i politiet. Formålet med dette er å få til kontinuerlig fokusering på rutiner og eventuelle endringer i opplæringen. Jeg vet jo selv at Politihøgskolen har forbedret sin opplæring ut fra slik innsikt gjennom de senere år, det har jeg erfart ved besøk på Politihøgskolen. Men jeg må konkludere med, som svar på spørsmålet, at besøkene i Danmark og England for mitt vedkommende ikke har ført til noe endret syn på dagens praksis.

Jørn L. Stang (Frp): Jeg takker for svaret. Det var klar tale fra statsråden.

Jeg syns det er beklagelig at besøkene ikke har ført til et annet standpunkt. Ut fra den tøffere hverdag som flere

politidistrikter står overfor, er det viktig å trekke de riktige konklusjoner, slik at polititjenestemennene får den nødvendige sikkerhet for liv og helse. Det må være det viktige i denne saken.

Allerede i 1965 ble dansk politi bevæpnet etter at fire ubevæpnede politimenn ble drept der. Det er å håpe at vi slipper slike episoder i Norge før de ansvarlige myndigheter reagerer tilstrekkelig. Det er snakk om å være i forkant av utviklingen, ikke i etterkant.

Ifølge statssekretær Solbakken var det i fjor 200 tilfeller hvor det ble brukt våpen i Danmark. I enkeltsituasjoner i Norge er ikke behovet mindre enn hos vårt danske broderfolk. Hva skal til før statsråden eventuelt vil skifte standpunkt vedrørende å gi politiet muligheten for bevæpning?

Statsråd Odd Einar Dørum: Mens Storbritannia, som Norge, i de fleste tilfeller har et ubevæpnet politi, har de også, som vi, politi som kan brukes bevæpnet. Forskjellen er at britene har enheter som utelukkende er trent for dette formålet, mens vi har politifolk i vanlig tjeneste som er trent for å kunne rykke ut.

Jeg har personlig satt meg inn i de treningsoppleggene som foreligger. Jeg mener at treningsoppleggene er gode, og at politiet er skikket til å løse oppgaven. Det er et fellestrekk mellom Norge og Storbritannia at i de aller fleste tilfellene man rykker ut, er det ikke nødvendig å bruke våpen, og det skjer i de sjeldneste tilfellene at det utveksles skudd.

Jeg tror at det viktigste – og det mest realistiske – i Norge er å holde på et politi som i det vanlige politiarbeid er ubevæpnet, slik vi kjenner det fra et stort naboland som Storbritannia, men som samtidig må være godt nok trent og godt nok operativt organisert til å vite hvordan man skal håndtere en situasjon dersom det er nødvendig.

Jeg har sagt at dette vurderer vi løpende. Jeg vet at de som driver med utdanning, gjør det, og jeg er også personlig innstilt på å gjøre det, for det er avgjørende for å kunne holde den grensen vi har i Norge i dag.

S p ø r s m å l 2 0

Jan Petter Rasmussen (A): Jeg vil gjerne få stille et spørsmål til justisministeren:

«Organisasjonen mot offentlig diskriminering, OMOD, har overfor Justisdepartementet lansert et forslag om en «kvitteringsordning» der personer med minoritetsbakgrunn raskt kan framlegge bevis for sin identitet ved politikkontroll.

Kan statsråden tenke seg å gå inn for dette forslaget?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Først vil jeg understreke at hensikten med utlendingskontroller er å begrense antall personer som er her ulovlig, med de negative konsekvenser dette medfører for samfunnet. Ulovlig innvandring og menneskesmugling representerer et økende problem både i Norge og i andre europeiske land. Jeg ønsker derfor at politiet skal opprettholde et rimelig kon-

trollnivå, slik at ulovlig opphold kan begrenses så mye som mulig.

Jeg har imidlertid stor forståelse for at kontroller kan føles som en ubehagelig inngripen i den enkelte persons frihet, særlig hvis personer med minoritetsbakgrunn blir utsatt for gjentatte kontroller uten at de har opptrådt på en måte som gir grunnlag for mistanke om at de oppholder seg her ulovlig. Blant annet på denne bakgrunn gav Justisdepartementet i oktober 1999 ut nye retningslinjer for utlendingskontroll etter innreise.

Av retningslinjene fremgår det at utlendingskontroller etter innreise ikke skal foretas utelukkende på grunnlag av utseende, språk, navn eller fordi en person er utlending eller har utenlandsk opprinnelse.

Organisasjonen mot Offentlig Diskriminering – OMOD – lanserte for flere år siden et forslag om å innføre en «kvitteringsordning», slik at personer med minoritetsbakgrunn som ble kontrollert, kunne fremlegge en kvittering som viste at de tidligere var kontrollert. Departementet fant ikke grunn til å gå inn for forslaget, bl.a. fordi en slik kvitteringsordning ikke ville kunne forhindre at personer som oppholder seg på steder hvor politiet har mistanke om at det oppholder seg utlendinger ulovlig, blir kontrollert. En kvittering kan heller ikke føres som bevis for at politiet har utført kontrollen på en klanderverdig måte.

Som sagt har jeg stor forståelse for at den som opplever kontroll av sin person, ser dette som en negativ opplevelse. Dette stiller store krav når det gjelder å skape forståelse hos de kontrollerte for formålet med kontrollene. Kontrollene må dessuten gjennomføres på en smidig og høflig måte.

På bakgrunn av de nye retningslinjene samt de hensyn i forhold til en kvitteringsordning som jeg har referert til, ser jeg fortsatt ingen grunn til å innføre en slik kvitteringsordning som representanten Jan Petter Rasmussen refererer til i sitt spørsmål.

Jeg er imidlertid sterkt opptatt av at politiet ikke skal diskriminere, og inviterte derfor bl.a. til en åpen drøfting om dette på politisjefmøtet sist høst, der sekretariatsleder i Senter mot etnisk diskriminering orienterte og innledet til en samtale om disse spørsmålene. Ut fra den samtalen som fant sted – som var meget direkte, meget konkret, og som bar preg av vilje til å bekjempe diskriminering hos politilederne – vil jeg følge opp dette. Jeg vil bl.a. aktivt bygge på de erfaringene som Senter mot etnisk diskriminering har samlet. Dette senteret er jo opprettet bl.a. for å ta vare på erfaringer som handler om diskriminering, og OMOD har vært en av fødselshjelperne her. Så de skal ha stor ros for at de har vært aktive og for at de står på. Men det praktiske forslaget slik det er formulert, oppfatter jeg ikke nå som det mest velegnede for å komme diskrimineringen til livs.

Jan Petter Rasmussen (A): Jeg takker for svaret.

Det skulle gå klart fram av debatten tidligere i dag i den muntlige spørretimen at Arbeiderpartiet og jeg også er enig i at vi skal ha en rimelig kontroll, og et trykk på kontroller, i forhold til det som går på ulovlig opphold

her i landet. Det er vi fullstendig enige om. Men poenget i dette tilfellet er jo at de personene som har gyldig opphold og har rent mel i posen, stadig vekk blir utsatt for kontroller. Politiet i Oslo har jo faktisk også innrømmet at det kan være tendenser til at det kan skje.

Når det gjelder Senter mot etnisk diskriminering, så var vel både statsråden og jeg selv i sin tid på hver side av bordet i forhold til etableringen, så jeg tror vi har samme målsetting når det gjelder det.

Statsråd Odd Roger Enoksen har sagt at en skal ta bl.a. organisasjoner som jobber mot diskriminering i samfunnet, på alvor, samtidig som en skal ta rapporter fra UDI og andre forhold alvorlig når det gjelder dette. Så her synes jeg det er skikkelige muligheter for å ta OMOD på alvor, og det gjør en ikke. Den ordningen som jeg referer til, er etablert i England og fungerer godt, så jeg vil be statsråden igjen å vurdere dette på nytt.

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg sa at jeg ikke vurderer det på nytt nå. Men jeg har samtidig sagt at jeg er åpen for alle praktiske forslag, og grunnen til det er følgende:

Det er bl.a. i Oslo-politiet, men også i andre politidistrikt, laget strategiplaner for å bekjempe diskriminering ut fra en enkel filosofi, nemlig den samme som representanten Rasmussens, at en borger er en borger. Og det er ikke noe poeng for politiet å ha færrest mulig venner. Man trenger flest mulig venner, og man trenger å ha venner for å bekjempe dem som er fiender, nemlig kriminelle.

Jeg har selv vært til stede på en rekke møter hvor det som virkelig gjør inntrykk, er når folk personlig forteller om diskriminering. Her er representanter for politiledelsen til stede og hører på. Jeg konstaterer at det gjør inntrykk. Jeg har tro på slike tiltak.

Jeg har også tro på den dialogen som ble skapt da Senter mot etnisk diskriminering deltok på politisjefmøtet. Fordi jeg ønsker å ha trykk på saken, ønsker jeg å følge det opp, og jeg ønsker spesielt å legge vekt på de erfaringene senteret innhenter, for alle slike erfaringer, som er vitnefaste erfaringer, tvinger dem til hele tiden å se på praksis.

Jeg støtter selvfølgelig også politiet i arbeidet med å rekruttere fra etniske minoriteter, så spørsmålet fra min side handler ikke om vilje eller holdning, men om å finne de praktiske tiltakene som varer. Og på det grunnlaget vil jeg til enhver tid vurdere åpent hva som er det mest effektive. Men jeg avventer videre innspill fra dem som har praksisen, både hos politiet og bl.a. Senter mot etnisk diskriminering, som jeg legger stor vekt på å lytte til.

S p ø r s m å l 2 1

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Unn Aarrestad til kirke-, utdannings- og forskningsministeren, vil bli besvart av samferdselsministeren på vegne av kirke-, utdannings- og forskningsministeren.

Unn Aarrestad (Sp): Eg tillèt meg å stilla følgjande spørsmål til statsråden:

«Etterspørsla etter deltids plassar i studentbarnehagar har vore aukande etter innføring av kontantstøtta. Sidan Kyrkje-, utdannings- og forskningsdepartementet berre gir støtte til plassar der borna har ei avtalt opphaldstid på 31 timar i veka eller meir, får desse barnehagane ikkje lengre støtte av departementet. Dermed går mange av desse barnehagane med tap.

Når vil statsråden retta opp dette?»

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Barnehageplasser øremerket studenters barn, som er drevet av studentsamskipnader alene eller i samarbeid med andre, er berettiget til støtte fra Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet og Barne- og familiedepartementet. Direkte statstilskudd fra KUF til drift av studentbarnehager ble innført fra budsjettåret 1990.

Målsettingen for tilskuddsordningen er å bidra til studiekvalitet og gi like muligheter for normal studieprogresjon for kvinner og menn. Det skal legges til rette for å kombinere utdanning med forsørgeransvar. Studentbarnehager er et utdanningspolitisk virkemiddel, samtidig som studentbarnehager skal være et supplement til barnehagetilbudet i offentlig og privat sektor. Retningslinjer for støtte fra KUF til studentbarnehageplasser er etablert gjennom St.meld. nr. 14 for 1993-94, jf. Innst. S. nr. 101 for 1993-94, og i rundskriv F-13/93. Støtteordningen er rammestyrte, dvs. at det finansieres et visst antall plasser. Ordningen er således ikke en rettighetsordning.

Etter reglene gir vi fullt tilskudd til plasser hvor barna har en avtalt oppholdstid på 31 timer i uken eller mer. Videre gis det ikke tilskudd til plasser med oppholdstid på under 31 timer pr. uke. Momenter som ble vektlagt ved fastsettelsen av grensen på 31 timer i uken, var bl.a. studentbarnehageplasser som et utdanningspolitisk virkemiddel for å stimulere til økt gjennomstrømning, samt at behovet for heltidsplasser var stort.

Jeg er likevel enig i at innføringen av kontantstøtten kan ha endret etterspørselen etter heltidsplasser i forhold til deltids plasser. Departementet er derfor i kontakt med Barne- og familiedepartementet for å se om tilskuddsordningen fra Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet kan gjøres mer fleksibel. En endring i tilskuddsordningen vil jeg eventuelt komme tilbake til i statsbudsjettet for 2001.

Unn Aarrestad (Sp): Eg takkar for svaret.

Bakgrunnen for spørsmålet er at ved innføringa av kontantstøtta vart det mogleg å kombinera barnehage med kontantstøtte. Dette kunne gjerast ved å bruka barnehage på deltid med ulike trinn etter kor mange timar ein treng barnehagen i veka.

Samstundes har det vorte sendt ut eit rundskriv til studentsamskipnadene òg i år som inneheld formuleringar om at det ikkje vert gitt statsstøtte til anna enn opphaldstid på over 31 timar i veka i barnehage. Dette samsvarar dårleg med prinsippet som gjeld for alle andre enn studentbarnehagane, og det rimar dårleg med intensjonane ved innføring av kontantstøtte, når det i tillegg er stor et-

terspørse etter deltids plassar i studentbarnehagane etter innføringa av kontantstøtta.

Ser ikkje statsråden at ordninga bør endrast så snart som mogleg og før neste studieår? Og vil statsråden kunna medverka til at dette kan koma inn alt i revidert nasjonalbudsjett?

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Jeg ser i høyeste grad representanten Aarrestads argumentasjon. Jeg minner om at studentbarnehager er et utdanningspolitisk virkemiddel, samtidig som de skal være et supplement til barnehagetilbudet i offentlig og privat sektor.

Jeg er enig i at dersom studentbarnehager av økonomiske årsaker ikke kan tilby deltids plasser, vil det gjøre at studentfamilier får mindre valgfrihet enn andre småbarnsfamilier.

Når det gjelder spørsmålet om dette lar seg innpasse og presentere i revidert nasjonalbudsjett, er det naturlig at dette tas med tilbake til departementet, og at svaret på spørsmålet om det er mulig eller ikke, kommer nettopp i revidert nasjonalbudsjett. Det vil i alle fall bli brakt videre til rette vedkommende, og så får vi vente og se om det er mulig å oppfylle ønsket. Hvis ikke, er det naturlig å vurdere det i forbindelse med budsjettet for 2001.

S p ø r s m å l 2 2

Thore Aksel Nistad (Frp): Jeg vil få lov til å rette følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«I løpet av 1999 er alle veiprosjekter i Oslo konkurranseutsatt, og de regner med en årlig kostnadsreduksjon på 5-20 pst.

Hvor langt er konkurranseutsetting på veisektoren kommet på landsbasis, og hvor store besparelser ville Samferdselsdepartementet hatt dersom alle fylker innførte konkurranseutsetting slik som Oslo?»

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Det er nødvendig å presisere at representanten Nistad viser til det kommunale vegnettet i Oslo, og at erfaringene herfra vanskelig kan overføres til landet som helhet. Statens vegvesen Oslo har for øvrig helt siden oppstarten i 1991 konkurranseutsatt alle sine investeringsprosjekter.

På landsbasis blir ca. 70 pst. av det totale investeringsbudsjettet i Statens vegvesen – det gjelder riks- og fylkesveger – brukt etter en konkurranseutsetting. De resterende 30 pst. utføres av Statens vegvesens egne produksjonsavdelinger.

Når vi vurderer konkurransesituasjonen for Statens vegvesen, må vi være klar over at det foregår produksjonsvirksomhet over hele landet, og at det er store regionale forskjeller på hvor godt fungerende markedet er. I østlandsområdet, som representanten Nistad viser til, har vi et godt fungerende marked på de oppdragene som konkurranseutsettes. Dette er imidlertid ikke tilfellet i alle deler av landet. På grunn av dette er det vanskelig å anslå hvor stor en eventuell besparelse for Statens vegvesen ville bli ved en ytterligere konkurranseutsetting, men erfaringene fra Sverige tyder på at det vil være enda flere

ressurser å spare om all utbygging og drift og alt vedlikehold konkurranseutsettes.

I Statens vegvesen arbeides det nå meget intensivt med et effektiviseringsprosjekt både innenfor myndighets- og produksjonsvirksomheten. Jeg viser her til redegjørelsen for dette i statsbudsjettet for 2000, på sidene 88-90.

I tillegg tar jeg sikte på å starte opp en utredning i nærmeste fremtid, der også full konkurranseutsetting av produksjonsvirksomheten i Statens vegvesen vil bli vurdert. Utredningen vil vurdere modeller som spenner fra en divisjonsmodell til utskillelse i et statseid aksjeselskap. Det er likevel viktig for meg å understreke at vi ikke legger opp til noen privatisering av produksjonsvirksomheten i Statens vegvesen, men vi vil se på løsninger som gjør at all produksjonsvirksomhet – både statlig og privat – i størst mulig grad underlegges like rammevilkår.

For øvrig vil departementet redegjøre nærmere for dette i Nasjonal transportplan.

Thore Aksel Nistad (Frp): Jeg er meget godt fornøyd med de tiltak som statsråden har satt i gang, og med at man vil gå videre med den effektiviseringen og konkurranseutsettingen som er gjort. Jeg er – også etter det statsråden sier – klar over at det varierer litt fra fylke til fylke, i og med at det er kommet langt på Østlandet, mens det er en del fylker som gjenstår. 70 pst. er nå gjort, og det gjenstår da 30 pst. som ikke blir lagt ut på anbud eller konkurranseutsatt.

Ettersom det er et sprik mellom de forskjellige fylkene: Er det behovet for å beskytte sine egne ansatte i enkelte fylker, eller er det strategiske hensyn som ligger til grunn for at Statens vegvesen avgjør om veiprojektene skal utføres i egen regi, eller om de skal settes ut på anbud?

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Jeg tror nok at spriket mellom de ulike fylkene må ses i sammenheng bl.a. med budsjettsituasjonen og tildelingen av midler. Det må også ses i forhold til tilgjengelige tilbud og muligheter for å oppnå en reell konkurranse. Jeg ser det ikke riktig å si at det er et behov for å beskytte seg og sine som er utgangspunktet for disse vurderingene, tvert imot har Statens vegvesen foretatt en nøye gjennomgang av sine egne ressurser, sitt eget personell, og har lagt en plan for effektivisering som skal tilsi ca. 20 pst. effektivisering i løpet av en viss periode. Det skjer med andre ord store ting innenfor Statens vegvesen selv, og jeg vil kunne komme tilbake til dette mer inngående i tilknytning til Nasjonal transportplan.

S p ø r s m å l 2 3

Thore Aksel Nistad (Frp): Jeg vil få lov til å stille mitt neste spørsmål også til samferdselsministeren:

«I veiprosjekter er kostnadene i dag ved oppstart og nedrigging om lag 10-15 pst. av byggekostnadene. Samfunnskostnadene er store ved den måten som myndighetene bygger på ved at man stadig avbryter byggeprosjekter eller bygger kun korte deler av gangen.

Har departementet forsøkt å få oversikt over mulig innsparingspotensial ved en helhetlig planlegging og utbygging av veinprosjekter?»

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Det er riktig at det er store kostnader knyttet til oppstart og nedrigging av et anlegg. Det blir derimot noe unyansert dersom det hevdes at disse kostnadene kunne vært unngått ved å gjøre prosjektene våre større i utstrekning. Hovedpoenget med anleggsriggen er nettopp nærheten til arbeidet ute på veien. Dette vises best ved at både byggherre og entreprenør setter opp flere rigger for de ulike parsellene på de største prosjektene våre. Etappevis utbygging av enkelte vegstrekninger har fordeler ved at nytten kommer trafikantene til gode etter hvert som delparsellene blir ferdige. Dessuten kan planlegging og utbygging på de ulike parsellene foregå parallelt.

Det er imidlertid nødvendig å presisere at det er svært viktig at anlegg som allerede er satt i gang, tilføres nok midler til rasjonell gjennomføring, altså at vi bygger så billig som mulig. På grunn av den stramme finanspolitikken som det har vært nødvendig å føre i de senere årene, har bevilgningene til veginvesteringer ikke vært store nok til at vi har klart dette. Det kan i den forbindelse vises til statsbudsjettet for 1999, hvor det bl.a. på side 72 står at for å kunne drive igangsatte anlegg rasjonelt, ville det vært behov for ca. 800 mill. kr mer enn det som ble foreslått bevilget. Det er derfor nødvendig med en hard prioritering av enkeltprosjekter for at mest mulig rasjonell anleggsdrift skal kunne oppnås. Det ventes en bedring i 2000 sammenlignet med 1999 med hensyn til rasjonell drift.

Når det gjelder innsparingspotensial ved helhetlig planlegging og utbygging, har departementet ikke foretatt noen systematisk analyse av dette. Imidlertid har Stortinget i desember 1998 bedt om at Regjeringen utreder og legger fram mulige prøveprosjekt for privat finansiering, og videre bygging og drift i såkalte OPS-prosjekt. En slik alternativ gjennomføring av vegprosjekt kan trolig ha visse fordeler. Dette vil departementet komme tilbake til i Nasjonal transportplan, og dermed kvittere ut Stortingets ønske både når det gjelder OPS, og når det gjelder aktuelle prosjekter.

Thore Aksel Nistad (Frp): Jeg er meget glad for svaret som statsråden gav, særlig om OPS-utbygging. Det skal jeg ta med meg videre. Jeg tror det vil bli store besparelser på å gjennomføre slik utbygging.

TV2 hadde en reportasje forleden om mange prosjekter som ikke er fullført, og som bare står der – enten er de ikke i bruk, eller så har en kanskje tenkt å bli ferdig om en del år.

Så sier også statsråden at konkurranseutsetting og effektivisering kan gi en gevinst på 20 pst., og at han jobber veldig med det. Det er jeg takknemlig for. Nå vil han også foreta en mer helhetlig utbygging istedenfor den klattutbygging med opp- og nedrigging som har vært gjennomført. Dette blir mange forskjellige måter man kan spare penger på. Har han noen mening om prosentvis

innsparing på det samlede innsparingspotensial når vi regner med effektivisering, OPS-utbygging, og at man gjennomfører prosjekt, istedenfor å la det stå som det gjør i dag?

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Representanten Nistad har selv i sitt spørsmål antydnet en viss prosent. Det kan godt hende at det som ligger inne der, er det riktige nivået. Vi vil gjerne få komme ytterligere tilbake til dette. Vi har mest behov for å synliggjøre ikke det vi taper, men det vi har muligheter til å oppnå, og hvis vi kan få effektiv fremdrift på en rekke prosjekter, vinner vi så mye at vi slipper å henge oss opp i det vi måtte tape ved å måtte rigge ned på grunn av manglende budsjettmidler.

Når det gjelder OPS-prosjektene, vil det være prøveprosjekter som vi skal hente erfaringer fra, for i neste omgang å se om vi har funnet den ideelle og riktige løsningen. Det betyr med andre ord at man derved har mulighet til å se et prosjekt i en større sammenheng. Men la meg understreke at Statens vegvesen på de prosjektene de selv driver, sammen med entreprenørene gjør en veldig god jobb for effektiv utnyttelse av midlene – men så er det budsjettkronene til slutt da.

S p ø r s m å l 2 4

Christopher Stensaker (Frp): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Det spekuleres på å anlegge en jernbane ut til det gamle flyplassområdet på Fornebu. Kostnadene ved en bybane er de samme som for jernbane, mens en kombinasjonsløsning øker prisen med 500 mill. kroner uten at passasjergrunnet er til stede. Da flyplassen var i drift, ble tog til Fornebu ikke funnet regningsssvarende.

Med de problemer med jernbanen som det har vært i den siste tiden, og alle uløste oppgaver innen sikkerhet, synes da statsråden at det er fornuftig å starte opp et helt nytt jernbaneprosjekt?»

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Det er i henhold til plan- og bygningsloven fastlagt at det skal gjennomføres en konsekvensutredning for banebetjening av Fornebu. Utredningen ligger nå ute til høring og offentlig ettersyn, med uttalelsesfrist 17. mars 2000. Konsekvensutredningen inneholder i alt tre hovedalternativer. Dette er buss, bybane og en jernbaneløsning i form av et såkalt buttspor fra Lysaker stasjon. Endestasjon kan bli ved det nye Telenor, alternativt lenger ute på Fornebu-landet. Det er også vurdert en kombinasjonsløsning der trikk også kan anvende jernbanetraséen.

Investeringskostnadene for bybanen er beregnet til 1 030 mill. kr, mens kostnadene for jernbaneløsningen er fra 660 til 1 380 mill. kr, avhengig av lengden på sporet og krav til tekniske løsninger. Tilleggskostnadene for en eventuell kombinasjonsløsning er fra ca. 300-550 mill. kr, avhengig av jernbaneløsning og tilkobling for trikken i Skøyen-området.

En utbygging for Fornebu med 15 000-20 000 arbeidsplasser og 5 000-6 000 boliger er beregnet å utvikle

betydelig mer trafikk sammenlignet med hva en hadde før flyplassen ble nedlagt.

Tiltakshaverne, Statens vegvesen Akershus og Jernbaneverket Region Øst, har i sine foreløpige anbefalinger foreslått en jernbaneløsning på grunnlag av kapasitetsbehov, kostnader og lønnsomhet i prosjektet.

Samferdselsdepartementet, som er tillagt ansvaret som godkjennende myndighet for konsekvensutredningen, vil avvente høringen og den endelige anbefaling fra tiltakshaverne før det tar stilling til valg av transportløsning for Fornebu.

Regjeringen vil legge fram Nasjonal transportplan for Stortinget før påske. Der vil det bli foretatt en gjennomgang av og forslag til prioritering av bl.a. fremtidige jernbaneprosjekter.

Christopher Stensaker (Frp): Jeg takker statsråden for svaret. Jeg ser med spenning fram til konsekvensutredningen, med uttalelsesfrist 17. mars, og de konklusjoner som vil bli gitt.

Jeg vil minne statsråden om at nye jernbanestrekninger i milliardklassen står nå i kø. Man har f.eks. Ringebanen til 6-8 milliarder kr og dobbeltspor på enkelte strekninger, man har også planer om å forbedre strekningen Trondheim–Steinkjer med en kostnad på 3-4 milliarder kr, og tunnel gjennom Gjevingåsen, for å nevne noe. Samtidig vet vi at det trengs mange penger til å sikre planoverganger og montere ATS på enkelte strekninger.

Vil ikke statsråden være enig i at nå må planer om å bygge nye strekninger skrinlegges, til forbedringer og sikkerheten på dem vi allerede har, er brakt i orden?

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Jeg er fristet til å si her som i mange sammenhenger: Dette ligger i Stortingets hender. Det som skjer her i salen etter at komiteen har avgitt innstilling om IT Fornebu, vil ha store konsekvenser for den videre fremdrift i samferdselsprosjektene rundt Fornebu, ikke minst på kollektivsiden. Jeg har vært veldig opptatt av og er overrasket over at det ikke har stått mer sentralt i debatten hvilke kollektivløsninger man tenker seg for det store antall mennesker som skal bo og arbeide i området, og som skal transporteres fram og tilbake daglig. Hvis vi ikke greier å få til en god kollektivløsning mer eller mindre fra starten av, vil vi oppleve kø og konflikter, og igjen store og viktige spørsmål i denne salen om hvordan dette skal løses. Dette har departementet og Regjeringen prøvd å komme i forkjøpet ved å få i stand en konsekvensutredning, men til sist vil det være midlene og vedtakene som tas her i salen om hvilken løsning som skal velges, som vil være avgjørende for hvilken løsning vi vil konkludere med. Men jeg forutsetter at det vil måtte være en god kollektivløsning fremfor enkeltløsninger tilpasset biltrafikantene.

S p ø r s m å l 2 5

Fra representanten John I. Alvheim til helseministeren:
«I Aftenposten 17. februar 2000 kunne en lese at 4 av 10 revmatikere ikke har råd til å skaffe seg de mest effek-

tive medisinene og å følge anbefalt behandling fra lege. Rundt 10 000 revmatikere lider unødig på grunn av dårlig økonomi, ifølge en undersøkelse fra Norsk Revmatikerforbund. Jeg synes det er et paradoks at et rikt land som Norge har et helsevesen som favoriserer dem med best økonomi.

Kan statsråden tenke seg å bidra til at disse og andre pasienter får det tilbudet legen mener er best?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trukket tilbake.

S p ø r s m å l 2 6

Olav Gunnar Ballo (SV): «I henhold til et oppslag i avisa Varden 15. februar 2000 uttrykker fylkestyrekontoret i Telemark at «reise til annen poliklinikk enn den nærmeste må dekkes av den enkelte pasient».

Mener statsråden at dette er i tråd med retningslinjene for dekning av reiseutgifter ved fritt sykehusvalg?»

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: Folketrygda gjev stønad til dekking av utgifter til reise for undersøking eller behandling. Når ein reknar ut stønaden, legg trygdekantoret til grunn taksten for billegaste reisemåte med rutegående transportmiddel til næraste stad der pasienten kan få nødvendig undersøking eller behandling. Dette gjeld i utgangspunktet også ved reise til offentleg poliklinikk.

I dei fylka der fylkeskommunen har gjeve retningslinjer om at pasienten sjølv kan velja kor ein vil bli behandla i fylket, dvs. der pasienten ikkje høyrer til eit bestemt sjukehus eller ein bestemt poliklinikk, dekkjer folketrygda i dag reiseutgiftene til den poliklinikken i fylket der pasienten blir behandla. Dette gjeld uavhengig av om dette er næraste poliklinikk eller ikkje i forhold til heimen til pasienten.

Meirutgiftene ved å reisa til poliklinikk i eit anna fylke enn i det fylket pasienten bur, blir i dag ikkje dekte av folketrygda. Slike meirutgifter blir heller ikkje dekte ved poliklinisk behandling føre eller etter innlegging i helseinstitusjon i eit anna fylke.

Departementet tek sikte på at ny lov om pasientrettar skal tre i løpet av 2000. Når lova har tredd i kraft, skal reiseutgiftene ved fritt sjukehusval delast mellom folketrygda og pasienten. I statsbudsjettet for 2000 vart det bestemt at det skal betalast ein eigendel ved bruk av fritt sjukehusval, og at den skal vera 200 kr pr. reise – 400 kr ved reise tur-retur. Meirutgiftene for folketrygda ved innføring av fritt sjukehusval skal takast inn ved ei heving av den alminnelege eigendelen ved sjuketransport med 5 kr. Dette vart vedteke under budsjetthandsaminga hausten 1999.

Fritt sjukehusval etter ny lov om pasientrettar omfattar forutan offentlege sjukehus også dei distriktspsykiatriske sentra i heile landet. Med offentleg meiner ein dei sjukehusa eller dei distriktspsykiatriske sentra som går inn under regional helseplan. Inn under sjukehus fell også poliklinikk som tilhøyrer sjukehuset sin organisasjon, sjølv om poliklinikken er fysisk skild frå sjukehu-

set. Dekking av reiseutgifter ved fritt sjukehusval gjeld såleis også ved poliklinisk behandling.

A u d B l a t t m a n n hadde her overtatt president-plassen.

Olav Gunnar Ballo (SV): Jeg tolker statsrådens svar dit hen at den praksis man har lagt seg på i Telemark, ikke er i tråd med de retningslinjene som eksisterer i dag. Pasienter som på grunn av lang ventetid ikke blir behandlet ved Telemark sentralsjukehus, sendes nå til Rjukan, der man har vesentlig kortere ventetid for ortopediske inngrep, og de vurderes der også poliklinisk. Det er ikke pasientenes skyld at det er forskjell i ventetiden. Det er en prioritering man også har gjort ved de ulike sykehus. Etter mitt syn er det klart urimelig at pasientene skal måtte bære kostnadene for den reisen selv.

Jeg vil spørre statsråden om hun er enig i den vurdering at det må være urimelig at pasientene skal måtte bære en merkostnad som er en konsekvens av bedre ressursbruk ved at man behandler dem der ventetiden er kortest innenfor det fylket.

Et tillegsspørsmål: Vil statsråden se på de ulike retningslinjene for refusjon av reisekostnader, slik at man unngår denne type urimelige utslag?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: Eg kjenner ikkje godt nok den konkrete saka som er utgangspunktet for oppslaget i Varden.

Telemark er etter 1. februar 1999 med i Helseregion sør. Før dette tidspunktet var Telemark med i helseregion 2. Telemark var tidleg ute med vedtak om fritt sjukehusval. Dersom dei fylkeskommunale retningslinjene er følgde, har vedkomande krav på å få dekt reiseutgiftene. Dersom vedkomande sjølv på fritt grunnlag har valt kor ein ynskjer å bli behandla, vil ikkje det same kravet kunna gjerast gjeldande. Men eg skal syta for at begge spørsmåla frå representanten Ballo bli følgde opp og undersøkte nærare. Det synest eg er rimeleg.

S p ø r s m å l 27

Sonja Irene Sjøli (H): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til helseministeren:

«Personlige og private opplysninger om 100 000 norske kvinner og deres barn fra «Den norske mor og barnundersøkelsen» kan havne hos utenlandske legemiddelprodusenter, viser et oppslag i Verdens Gang 15. februar 2000. Utenlandske farmasøytelskaper og genteknologi-firmaer står i kø for å få tilgang på det biologiske materialet mot å bidra økonomisk til prosjektet. Datatilsynet mener dette bryter med konsesjonsvilkårene.

Hva vil statsråden foreta seg for å sikre at sensitiv informasjon ikke kommer på avveie?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Den norske mor og barnundersøkelsen ble behandlet i Stortinget i 1998. Regjeringen foreslo i St.prp. nr. 65 for 1997-98 at prosjektet

kunne starte opp under forutsetning av at Statens institutt for folkehelse sikret hoveddelen av prosjektfinansieringen, «enten ved eksterne finansieringskilder eller via aktuelle tilskudd til FoU-formål». Stortinget sluttet seg til dette. Folkehelsa har siden vært i kontakt med en lang rekke mulige interessenter, også kommersielle firmaer, som representanten Sjøli viser til. Jeg vil understreke at det ikke er inngått noen avtaler med disse.

Den norske mor og barnundersøkelsen er et stort forskningsprosjekt, som vil kunne bidra med mye ny og viktig kunnskap. Den har, i likhet med andre større norske helseundersøkelser, også vist seg å være interessant for internasjonale legemiddelfirmaer. Selv om prosjektet er bifalt av Regional komite for forskningsetikk, og konsesjon er gitt av Datatilsynet, er det imidlertid fortsatt behov for klarere etiske og juridiske retningslinjer for bruken av den type materiale som en her skal samle inn.

Regjeringen har nylig oppnevnt et utvalg som skal vurdere ulike sider ved innhenting, lagring og bruk av humant biologisk materiale for ulike formål – det såkalte Biobankutvalget. Utvalget skal ifølge sitt mandat bl.a. «systematisere og diskutere prinsipielle ... etiske og rettslige spørsmål som reiser seg», herunder spørsmål om disposisjonsrett, samtykke, personvern og også «kommersiell utnyttning av materialet eller opplysninger/kunnskap som materialet gir opphav til». Utvalget skal levere sin innstilling innen utgangen av dette året.

Statens institutt for folkehelse bad i 1999 selv departementet om å utrede de prinsipielle sidene ved samarbeid med kommersielle firmaer, og instituttet er nå også representert i nevnte utvalg. Folkehelsa er også innforstått med at det før utvalgets innstilling foreligger og er fulgt opp, ikke skal inngås avtaler med interessenter som beveger seg inn i de etiske og rettslige gråsoner som nå skal utredes. Det har selvsagt vært lagt til grunn at alle foreløpige sonderinger om avtaler for å skaffe finansiering til prosjektet skulle ta utgangspunkt i og være innenfor konsesjonsvilkårene.

Jeg vil i tillegg henlede oppmerksomheten på et lovforslag som nå ligger til behandling i Stortinget, og som bl.a. angår de samme spørsmålene. Det gjelder Ot.prp. nr. 24 for 1999-2000, Om lov om endringer i lov 9. februar 1973 nr. 6 om transplantasjon ... m.m., som, hvis Stortinget slutter seg til det, vil forby kjøp og salg av biologisk materiale som sådant, herunder blod, for økonomisk gevinst.

Det er altså ikke utlevert biologisk materiale, og det er ikke slik som det stod i det nevnte avisoppslaget:

«Personlige og private opplysninger om 100 000 norske kvinner og deres barn kan havne hos utenlandske legemiddelprodusenter.»

Det er allerede levert et lovforslag til Stortinget som sterkt begrenser mulighetene for salg av biologisk materiale i kommersielt øyemed, og det er i tillegg nedsatt et utvalg som har fått i oppdrag grundig å utrede de etiske og rettslige sidene ved innhenting, lagring og bruk av humant biologisk materiale.

Jeg vil påse at Statens institutt for folkehelse holder seg innenfor de retningslinjer som jeg her har referert til.

Sonja Irene Sjøli (H): Jeg takker helseministeren for svaret. Jeg må innrømme at jeg reagerte kraftig og med stor bekymring på dette oppslaget i VG, og det har jeg forstått at statsråden også har gjort.

Det er grunn til å understreke at det har vært en betydelig uenighet om nytteverdien, de etiske problemstillingene og personvernet rundt dette prosjektet. Høyre hadde i utgangspunktet ganske store betenkeligheter med det nettopp av den grunn. Det er derfor betryggende å høre at det ikke er utlevert noe materiell, og at det ikke er slik som det stod i avisen. Jeg er også glad for at dette Biobankutvalget som helseministeren nevnte, vil ta opp de spesielle problemene som vi er opptatt av, nemlig dette med personvern, det med samtykke og det med kommersiell utnyttning av materialet. Vi får også, har jeg forstått, en mulighet til å diskutere dette ved behandlingen av den odelstingsproposisjonen som helseministeren nevnte, Ot.prp. nr. 24, for å se på nettopp dette med å forby kjøp og salg av biologisk materiale.

S p ø r s m å l 2 8

Fra representanten John I. Alvheim til helseministeren:

«Det har frem til nå vært praktisert en liberal utdeling av «angrepillen», gjerne gjennom helsestasjoner, jordmødre og helsesøstre. Statens helsetilsyn har nå innskjerpet at «angrepillen» er reseptpliktig og kun kan forskrives av lege.

Vil statsråden ta et initiativ overfor produsenten av «angrepillen» for å få fjernet reseptplikten?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trukket tilbake.

S p ø r s m å l 2 9

Tor Nymo (Sp): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til helseministeren:

«UiTø og RiTø har vært pionerer i helsesamarbeidet i Nordvest-Russland. I fordelingen av 10 mill. kroner til helseprosjekter i Barentsregionen blir miljøene i Nord-Norge og Tromsø tildelt svært liten andel av midlene. Landsdelen er meget svakt representert i de utvalg som fordeler midlene.

Hvordan vil statsråden se til at de miljøer som har erfaring med samarbeid og geografisk tilhørighet til Barentsregionen, blir tatt med i fordelingsprosessen av midler til helseprosjekt i Barentsregionen?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: La meg først gi honnør til Universitetet i Tromsø og Regionsykehuset i Tromsø som i mange år har vist et stort engasjement og en stor innsats for helsesamarbeidet mellom Nordvest-Russland og Norge. Spesielt har samarbeidet med Arkhangelsk vært nært og effektivt, og det har gitt gode resultater.

Hva gjelder det fireårige samarbeidsprogrammet for helse i Barentsregionen, ble dette vedtatt av Barentsrådet i 1999. Det er viktig å understreke at dette ikke er en ge-

nerell pott for tildeling av midler til helsesamarbeid med Russland. Tildeling av midler gjennom helseprogrammet skjer etter helt spesifiserte rammer, gitt i Barentsrådets vedtak. Det betyr at finansiell støtte kan gis til prosjekter som faller inn under ett eller flere av fem prioriterte satsingsområder, f.eks. smittevern, mor/barn-spørsmål og livsstil. Dessuten må prosjektene referere seg geografisk til fylkene Murmansk, Arkhangelsk og Karelen. Ved tildeling av midler må det derfor tas hensyn til en rimelig fordeling av midlene på de ulike satsingsområdene og de geografiske områdene. Det er også viktig å understreke at dette er et helseprogram som har praktiske mål. Rene forskningsprosjekter er derfor i utgangspunktet ikke omfattet. Ved siste tildelingsrunde var mange av prosjektsøknadene fra Tromsø i stor grad forskningsrettet. Hovedvekten av søknadene fra Tromsø har også vært rettet mot kun ett av programmets fem satsingsområder og ett av de geografiske områdene. Vi har derfor bedt flere søkere fra Tromsø om å komme tilbake med justerte søknader for å få prosjektene mer i tråd med helseprogrammets intensjoner. Departementet er også i samtale med Tromsømiljøet for å diskutere hvordan de kan forbedre innvilgelsesraten ved vårens tildelingsrunde.

Så til prosessen rundt fordeling av midlene. Det er statlige midler som fordeles, og Sosial- og helsedepartementet fatter den endelige beslutning. Departementet har oppnevnt en rådgivende komite med representanter for underliggende fagetater, én representant for fylkeshelse-sjefene i Nord-Norge og én representant fra Barentssekretariatet i Kirkenes. Departementet har ikke sett det som naturlig at de store søkermiljøene som f.eks. WHO, Tromsømiljøet, de internasjonale tuberkuloseforeningene, Norsk Folkehjelp og Kirkenes Sykehus skulle være representert direkte i komiteen. Det er lagt til grunn at komiteen i hovedsak skal ha representanter fra statlige etater med bred ekspertise og erfaring på helsesamarbeid med Russland. Komiteen kommer med forslag til hvilke fagorgan, institusjoner og sykehus som bør uttale seg om prosjektsøknadene. Svært mange søknader er i denne prosessen sendt institusjoner og sykehus i Nord-Norge for vurdering.

Jeg mener at vi på denne måten gir de innkomne søknader til helseprogrammet en objektiv og kvalitativ god vurdering, utført av bred faglig ekspertise på helseområdet. Det er neppe ønskelig med deltakelse fra de store søkermiljøene i selve fordelingsprosessen, men vi vil være i dialog med miljøet i Tromsø om hvordan helseprogrammet kan være et best mulig instrument for et effektivt helsesamarbeid i Barentsregionen.

Tor Nymo (Sp): Jeg takker statsråden for svaret.

Det dette handler om, er et fireårig samarbeidsprogram for helse i Barentsregionen. Tyngdepunktet innen helse og medisin i Nord-Norge ligger i Tromsø. Både Universitetet i Tromsø og RiTø etablerte tidlig nære faglige kontakter med Nordvest-Russland. Man kan bl.a. nevne suksessprosjekt som etablering av hjertekirurgi i Arkhangelsk, og at flere sykehus i Nordvest-Russland er utstyrt med brukt, men godt utstyr fra RiTø og UiTø.

Så til spørsmålet om å være representert i den komiteen som skal tildele midler. Tromsø-miljøet har de største og tyngste prosjektmidlene, og man har fått tildelt en forsvinnende liten del av den totale potten dette året. Mitt spørsmål er: Mener statsråden det er korrekt, hvis man ønsker universitetsmiljøet i Tromsø som fremtidig aktør i samarbeidsprosjekter, at de blir utelukket fra muligheten til å være med i den komiteen som skal tildele midler?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg er enig i at Tromsø-miljøet ikke er kommet godt ut av den siste tildelingsrunden, og jeg er også enig med representanten Nymo i at et så tungt fagmiljø bør være en viktig partner i dette samarbeidet. Vi har fra departementets side avtalt et møte med Tromsø-miljøet allerede 8. mars for å drøfte hvordan en kan få til det med tanke på den framtidige prosessen rundt dette. Jeg må nok fastholde at jeg tror det er tjenlig for alle parter at de miljøene som er tunge på søkersiden til prosjektmidler, ikke bør sitte i de organer som gir avgjørende tilrådinger om søknadens utfall. Det vil skape et spørsmål om habilitet osv., som jeg tror man ikke er tjent med. Men, som sagt, vi skal altså ha en dialog med miljøet for å forsøke å få til en enda bedre forankring i Tromsø-miljøet for framtiden.

S p ø r s m å l 3 0

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Steinar Bastesen til helseministeren, vil bli besvart av sosialministeren som rette vedkommende.

Steinar Bastesen (TF): Jeg har følgende spørsmål til sosialministeren:

«I mange kommuner er det nødvendig at lege bruker drosje ved hjemmebesøk. Fram til 31. desember 1999 var praksis at de lokale drosjene sendte regning direkte til trygdekantoret. Det er nå endret til at den enkelte lege gjør opp direkte for hver tur med sjåfør og får så beløpet refundert fra trygdekantoret. I enkelte kommuner utgjør dette en utgift på oppimot 30 000 kroner i måneden. Dette utgjør store summer for den enkelte lege.

Ser statsråden dette som et problem, og hva vil statsråden gjøre for å endre praksis?»

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: Skyss av helsepersonell høyrer inn under mitt ansvarsområde. Difor vil eg svara på spørsmålet frå representanten Bastesen.

Folketrygda gjev stønad til dekning av utgifter til reise for undersøking eller behandling. Dersom pasienten på grunn av sin helsetilstand ikkje kan møte fram på sjukehuset eller legekantoret, har legen som reiser for å gje undersøking eller behandling heime hjå pasienten, rett til godtgjersle frå folketrygda. Godtgjersla blir rekna ut etter regulativ for reiser innanlands for staten si rekning.

Etter gjeldande reglar dekkjer folketrygda berre godtgjersle til reise for billegaste reisemåte. Dersom legen har hatt større nødvendige skyssutgifter, har han eller ho rett til å få utgiftene dekt etter rekning.

Det er ikkje rett, slik representanten Bastesen seier, at trygdeetaten sin praksis fram til i år har vore at drosjeeigarane har sendt rekning for skyss av legar direkte til det lokale trygdekantoret. Sidan 1994 har retningslinjene vore slik at oppgjer for drosjeutgifter skal skje mellom den enkelte lege og trygdekantoret. Unntak er gjort for legar som før 1994 hadde ordningar med direkte oppgjer mellom trygdekantoret og drosjeeigar. Etter 1994 er det ikkje lenger mogleg å inngå slike avtalar om direkte oppgjer. Det var elles mest vanleg også før 1994 at utgifter til drosje ved heimebesøk vart gjort opp direkte mellom legen og trygdekantoret.

Bakgrunnen for denne praksisen er at trygdekantoret skal kunna sjå samla både rekninga for bruk av drosje samt legen sitt krav om refusjon for sjukebesøket. Kontrollarbeidet vil bli vanskeleg dersom rekninga for utgifter til drosje ikkje blir levert saman med andre oppgjer frå legen.

Det er eit mål å avgrensa legar sin bruk av drosje der bruken er unødvendig. Drosje er eit kostbart transportmiddel i forhold til bruk av eigen bil.

I enkelte saker kan legen ha store utgifter til drosje. Ei løysing på dette problemet kan vera at lege og drosjeeigar gjer ein avtale om betaling når legen får oppgjer frå trygda. Eg vil elles understreka at tenesta med legevakt er eit kommunalt ansvar, og at kommunen difor må syta for gjennomføring av denne tenesta. Det vil seia at kommunen også må vera med på å medverka til å løysa problem som legane måtte ha med legevakt, også problem som gjeld likviditeten på grunn av transporten.

Steinar Bastesen (TF): Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg registrerer at den ordning det refereres til, har eksistert siden 1994. Den henvendelsen jeg har fått, er fra 31. desember 1999, så det må eventuelt være en lokal ordning de har hatt i den kommunen, for dette gjelder kommunene ute i distriktene. Statsråden peker på at skyss av leger skal skje på billigste måte. Enkelte leger har imidlertid begynt å bruke privatbil på legevakt. Det har forekommet tilfeller der leger har avgått ved døden når de har brukt sin privatbil for å spare penger på bruk av drosje. Er det en ønsket utvikling at legene skal bruke sin privatbil mens de er på vakt? De kan da eventuelt miste livet fordi de er for trette.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: Det er eit ynske at folketrygda sine utgifter og til reise godtgjersle blir dekte etter visse reglar. Det har med stadig aukande utgifter innanfor folketrygda sitt budsjett å gjera. Men geografien og transporttilhøva i dette landet er så forskjellige at her er det nettopp opning for at den som har større nødvendige skyssutgifter, har rett til å få dekt dei utgiftene etter rekning.

Når det gjeld det likviditetsproblemet som Bastesen her peikar på, og som han òg sjølv seier er ei lokal sak, er mi tilråding at det blir teke opp med den kommunen dette gjeld.

S p ø r s m å l 3 1

Asmund Kristoffersen (A): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til helseministeren:

«Vi står trolig på terskelen til gjennom genteknologi å kunne finne årsak til og å kunne behandle alvorlige sykdommer. I mange land er en i gang med å forberede opprettelse av genbank, noe som kan gi grunnlag for nye, effektive behandlingsmåter, men som også reiser spørsmål knyttet til personvern, bruk av genmateriale osv. Lege-middelindustrien har vist stor interesse trolig både av økonomiske og ideelle årsaker.

Hvilke initiativ er eller planlegges tatt for at Norge kan delta i dette arbeidet?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Innledningsvis vil jeg si at jeg er opptatt av betydningen av forskning som kan medføre utvikling av nye muligheter for behandling av sykdommer, utvikling av bedre muligheter for diagnostisering og utvikling av nye medikamenter. Etter mitt syn er det viktig å prioritere oppbygging av norsk kompetanse i genterapi som ett av flere tiltak for å styrke helsetjenestens tilbud til pasienter med alvorlig sykdom. Denne oppbyggingen er allerede i gang gjennom en femårsutviklingsplan for perioden 1999-2003, som ble lagt fram for Stortinget i St.prp. nr. 61 for 1997-98, Om Nasjonal kreftplan og plan for utstyrsinvesteringer ved norske sykehus. Regjeringen foreslo her å styrke og videreutvikle den genteknologiske kompetanse på regionsykehusnivå både når det gjelder grunnforskning og klinisk forskning med hensyn til genterapi for kreft og andre sykdommer. Stortinget sluttet seg som kjent til Regjeringens forslag om å bruke 95 mill. kr til genterapi i planperioden.

Så til problemstillingene knyttet til opprettelse av såkalte genbanker. Den pågående internasjonale kartleggingen av alle menneskets arveanlegg vil gi kunnskap som bl.a. kan være nyttig for å motvirke kreftutvikling og gi muligheter for behandling av genetisk sykdom. Den enorme kunnskapen som denne kartleggingen gir, aktualiserer imidlertid en rekke etiske, sosiale og juridiske problemstillinger knyttet til anvendelsen av kunnskapen. Flere land, bl.a. Storbritannia og Sverige, ønsker å opprette såkalte biobanker, eller genbanker, hvor vevbiter og medisinske pasientopplysninger lagres. Mange spørsmål ved bruk av slike biobanker er internasjonale, og det pågår et arbeid i Europarådets regi for å komme fram til et felles europeisk regelverk.

Regjeringen har tatt denne utfordringen, og har nedsett et utvalg som skal vurdere ulike sider ved innhenting, lagring og bruk av humant biologisk materiale. Utvalget skal bl.a. presentere og diskutere prinsipielle medisinske, etiske og rettslige spørsmål som melder seg i forbindelse med slike biobanker. Dette er bl.a. spørsmål om disposisjonsretten over dette materialet og de opplysninger og den kunnskap som materialet gir opphav til. Det dreier seg om ulike spørsmål omkring samtykke, personvern, medisinsk forskning og spørsmål knyttet til kommersiell utnyttelse av materialet og de opplysninger og den kunnskap som materialet gir opphav til. Utvalget

skal også drøfte relevante patentspørsmål og de spesielle etiske problemstillingene knyttet til disposisjonsrett over befruktete egg.

Utvalget er bedt om å ta stilling til hvilke rettslige tiltak som er nødvendig på dette området, og kan foreslå utkast til lovregulering.

Leder for utvalget er direktør dr. med. Magne Roland. Utvalget er bredt sammensatt, med personer med kompetanse innen forskning, personvern, legemidler og næring. Utvalget har også personer med kompetanse til å vurdere etiske spørsmål og menneskerettighetsspørsmål. Pasientorganisasjonene er representert, de relevante offentlige instanser likeså.

Utvalget skal levere sin innstilling innen 1. januar 2001.

For øvrig vil jeg nevne at disse spørsmålene knyttet til biobanker nå også blir utredet i Sverige og Danmark.

Asmund Kristoffersen (A): Jeg takker for et tilfredsstillende svar.

Min hensikt med dette spørsmålet var å få kjennskap til Regjeringens planlagte håndtering av saken – det har jeg da fått – og ikke nødvendigvis svar på de mange og kompliserte spørsmål som dette reiser. Saken reiser jo en rekke dilemmaer knyttet til bl.a. personvern, hvem som skal få opplysninger, hvem som skal ha økonomisk fordel av dem, hvem som skal ha tilgang på forskningsresultater mv., patentlovgivning også. Den store utfordringen ligger i at den vitenskapelige dokumentasjonen vi allerede har, viser at genene gir oss disposisjoner for mange alvorlige sykdommer, som f.eks. kreft, hjerte- og blodtrykksykdommer og astma.

Mitt tillegsspørsmål blir da slik: Ser helseministeren noen mulighet for å skjerme vår fremtidige forskning på dette området mot rene profittbaserte interesser og samtidig kunne ivareta personvernet?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Det er et uhyre sentralt, stort og vanskelig spørsmål som representanten Kristoffersen stiller. Jeg er glad for at han stiller det, fordi jeg har som utgangspunkt at det må være mulig på den ene siden å ta i bruk ny kunnskap som er egnet til å redde liv og til å helbrede sykdom, og samtidig ta vare på respekten for menneskeverdet og å hindre en kommersiell utnyttelse på tvers av de felles menneskelige interesser. Jeg tror at det må gjøres dels gjennom en nasjonal prosess, som vi har satt i gang nå, dels må det skje gjennom et internasjonalt samarbeid, som vi er aktivt med i bl.a. i Europarådet, for å sikre at de retningslinjer vi søker å utvikle nasjonalt, også har en tilknytning internasjonalt. Hvis ikke, vil man fort få en utvikling i retning av kommersielle markeder på tvers av det myndighetene faktisk ønsker. Dette vil vi arbeide videre med.

S p ø r s m å l 3 2

Kjell Opseth (A): Eg vil få stille statsråden for Olje- og energidepartementet følgjande spørsmål:

«Det har sidan 1991 vore usemje om nettleiga ved uttak av kraft i produksjonsnære område. For abonnentar i produksjonsnære område fører dette til store ekstra kostnader. Ullensvang Hotell får ein meirkostnad på 75 000 kroner pr. år. Slik tariffen blir praktisert, medfører det at lokale uttak får høgre sentralnettkostnader til meir kraft som blir tatt ut. Dette utan at sentralnettet er nytta i det heile.

Vil statsråden snarast medvirke til at tariffen blir endra?»

Statsråd Marit Arnstad: Regjeringen legger vekt på distriktshensyn i kraftoverføringen, og understreket det hensynet ved framleggelsen av energimeldingen. Distriktshensyn gjelder både å sikre fordelene ved kraftforbruk i nærheten av produksjon, og det gjelder utjevning av overføringstariffer mellom områder med ulikt befolkningsgrunnlag og ulike geografiske forhold.

Det punkttariffsystem som eksisterer i dag, baserer seg på et generelt regelverk, og anvendes derfor i alle nett. Generelle regler som punkttariffsystemet kan i enkelte tilfeller gi utilsiktede virkninger.

Det har vært stor uenighet om tariffing av kraft i produksjonsnære strøk, spesielt når det gjaldt fordelingen av sentralnettstariffen. I 1995 ble en rekke prinsipielle saker klaget inn for NVE. Det var fortsatt stor uenighet etter NVEs vedtak, og sakene ble derfor anket inn for departementet. Departementet fattet 25. mars 1999 vedtak i disse sakene. Departementet mente at vilkårene for uttak av kraft i produksjonsnære strøk måtte bedres. Som løsning i klagesakene la departementet til grunn en fordelingsmodell som førte til at sentralnettskostnadene for uttak av kraft i produksjonsnære strøk ble redusert.

Som en oppfølging av vårt vedtak vil departementet nå be NVE om å innarbeide prinsippene i en forskrift.

Fra 1. januar 1998 ble det innført punktvis energiledd i sentralnettet. Det er en endring som innebærer at energileddet i større grad reflekterer den faktiske belastningen på nettet. Innmating eller uttak som vil avlaste sentralnettet, vil få et negativt energiledd, og dermed bli kreditert. Uttak av kraft i produksjonsnære strøk vil i de fleste tilfeller avlaste sentralnettet, og de vil derfor belønnes for det.

Kjell Opseth (A): Eg takkar statsråden for svaret.

Eg skal vere ærleg og gje statsråden rett i at dette er komplisert, men det er òg sånn at det har fungert urettvist. Eg oppfattar statsråden slik at ein no er innstilt på å finne eit meir rettvist system slik at vi ikkje får oppslag som dette, der ein vanleg abonnent i nærleiken av ein kraftstasjon får ein sentralnettskostnad på 2 200 kr for noko som han aldri brukar. Det er eit gammalt hevdvunne system i Noreg at ein skal betale for det ein brukar, men ein må òg finne seg i å betale for å ha moglegheit for å bruke sentralnettet i enkelte tilfelle dersom det skulle vere nødvendig.

Eg er glad for at statsråden no seier at dette skal det ryddast opp i, og så får vi håpe at det nye systemet blir meir rettvist enn det vi har hatt til no.

Statsråd Marit Arnstad: Representanten Opseth har helt rett i at dette er meget kompliserte spørsmål, der også sammensetningen av sentralnettstariffen kan gi til dels utilsiktede virkninger. Den er sammensatt av fire forskjellige ledd i tariffen som skal virke sammen, og det er en del virkninger knyttet til det som har vært uheldige opp gjennom 1990-tallet.

Vårt vedtak fra mars i fjor var et ledd i å redusere den utilsiktede og uheldige virkning at man ved lokale uttak må betale for en sentralnettskostnad som man ikke påfører sentralnettet. Målet vårt er å få et mer rettferdig system. Vi vil derfor nå nedfelle det vedtaket som ble gjort i mars, i en forskrift. Vi har også i energimeldingen varslet at problemstillinger vedrørende mer riktige signal til produsenter og forbrukere lokalt må vurderes, og at en geografisk differensiering blir vurdert og gjennomført på lengre sikt.

S p ø r s m å l 3 3

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til miljøvernministeren:

«I Østerdalen har jegerne fått sterk konkurranse fra rovdyr. De 18 ulvene i området spiser trolig hele årsproduksjonen av elg. Dette viser foreløpige resultater fra Høgskolen i Hedmark.

Ser statsråden denne problematikken, og hva vil statsråden eventuelt gjøre med dette?»

Statsråd Guro Fjellanger: De store rovdyrene utgjør en viktig del av det biologiske mangfoldet i Norge. Hjortevilt er de store rovdyrenes naturlige og viktigste byttedyr. Viltlovens formålsparagraf sier at viltproduksjonen kan høstes til gode for landbruksnæring og friluftsliv, innenfor en ramme der artsrikdommen i naturen bevares.

Jeg er kjent med de beregningene som viser at ulven i Hedmark tar et antall elg som utgjør i størrelsesorden 3 pst. av det antallet som årlig beskattes gjennom jakt i fylket. Jeg er likevel klar over at enkelte jaktrettshavere er mer berørt enn andre, og jeg ønsker derfor å se nærmere på mulige utjevningsordninger.

Departementet har allerede startet drøftinger med bl.a. Norskog og Norges Skogeierforbund med sikte på å følge opp disse spørsmålene på en hensiktsmessig måte.

Avslutningsvis vil jeg vise til at jeg i spørretimen den 3. mars 1999 gav uttrykk for at det ikke er i samsvar verken med nasjonale eller internasjonale målsettinger å legge opp til en optimalisering av enkeltbestander på bekostning av andre viltarter. Jeg mener fortsatt at dette er en god rettesnor for artsforvaltningen.

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg takker statsråden for svaret, som jeg synes var et greit og positivt svar ved at hun vil se nærmere på denne problematikken.

At vi snakker om store områder, er helt klart. I henhold til en artikkel fra Norsk Bonde- og Småbrukarlag tilsvare det 600 000 daa, så det er mange som er berørt av dette. Og mange blir berørt ved at det ikke blir noen

elgjakt, man mister muligheten for rekreasjon, man mister muligheten til å høste av naturen – det er store ressurser som blir borte, både i form av kjøtt og andre verdier – og man mister anledningen til salg av jaktrettigheter. Videre mister man det biologiske mangfoldet ved at enkelte dyregrupper, nå tenker jeg på elg og rådyr, blir borte på bekostning av rovdyr.

Jegerne tør heller ikke være med og jakte fordi de kan miste elghunden sin. En elghund koster fra 4 000 til 10 000 kr som valp, og mer som jaktpremiert. Så det er store verdier som står på spill her, og jeg håper at miljøvernministeren vil ta fatt i denne saken, som hun lovt.

Statsråd Guro Fjellanger: Som jeg sa i mitt første svar, er dette en problemstilling vi allerede er i ferd med å se på, først og fremst fordi vi ser at enkelte jaktrettshavere er mer berørt enn andre. Det er viktig bl.a. å se på muligheten for å få til en utjevningsordning.

Samtidig har jeg lyst til å understreke det som står i viltloven, nemlig at viltproduksjonen kan høstes til gode for landbruksnæringen og friluftsliv så lenge det skjer innenfor en ramme der artsrikdommen i naturen bevares. Det er nettopp det som er den store utfordringen vår i rovviltpolitikken – at vi har et delt mål, hvor vi på den ene siden skal ha levedyktige bestander av de store rovdirene, og på den andre siden skal kunne bruke utmarka ikke bare til beite for sau og rein, men også til annet næringsutbytte.

S p ø r s m å l 3 4

Eirin Faldet (A): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til miljøvernministeren:

«Fylkesmannen i Hedmark er underrettet om at antall ulveflokker og stasjonære par tilsier at vedtaket om 8-10 ulveflokker vil bli nådd i løpet av våren. I og med at ulvebestanden har økt med 25-30 pst. pr. år, tilsier dette at det må iverksettes tiltak nå.

Er statsråden villig til å ta ut ulveflokker i Stor-Elvdal og Rendalen, hvor konflikten er meget stor mellom rovdyr og utmarksnæringens interesser, det vil si beitedyr og hjortevilt?»

Statsråd Guro Fjellanger: Ved behandlingen av rovviltmeldingen i 1997 la stortingsflertallet til grunn at inn-til videre må hvert individ av ulv ha et strengt vern. Det ble vist til at norske og svenske myndigheter har et felles mål om å få etablert minst åtte-ti familiegrupper i Sør-Skandinavia. Både norske og svenske myndigheter bruker begrepet «familiegruppe» til å beskrive bestandsutvikling og måloppnåelse i ulveforvaltningen. En familiegruppe er to voksne individer – hann og hunn – som er sammen med valper.

Både vinteren 1997-1998 og vinteren 1998-1999 ble det påvist seks familiegrupper av ulv i Skandinavia. Høgskolen i Hedmark har på bakgrunn av foreløpige registreringer av ulvebestanden fram til begynnelsen av februar utarbeidet en rapport som viser at det i Sør-Skandinavia er registrert seks familiegrupper, en flokk uten lederpar

og fem eller seks revirmarkerende par. I rapporten understrekes det at ytterligere sporinger er påkrevd før endelige konklusjoner kan trekkes for registreringene vinteren 1999-2000.

Dette betyr at ulvebestanden er i ferd med å nå et nivå som tilsier en annen forvaltningspraksis. Dette kan bl.a. innebære økt bruk av felling som virkemiddel i nærmere bestemte områder.

Som representanten er kjent med, har spørsmålet om felling av ulv i Stor-Elvdal kommune vært vurdert i rettsapparatet, men staten har ikke fått medhold i sin tolkning av loven. Jeg har valgt å påkjære denne avgjørelsen. I tillegg arbeides det med endringer i viltloven som vil bli fremmet for Stortinget i løpet av våren. Spørsmålet om fellingstillatelse i forbindelse med skader på sau i beitesesongen vil, som tidligere år, bli løpende vurdert.

Det er imidlertid Regjeringens oppfatning at det på sikt ikke er ønskelig med fast etablering av familiegrupper av ulv i Stor-Elvdal og Rendalen kommuner dersom en kan oppfylle Stortingets målsetting i områder med lave konflikter i forhold til sau på utmarksbeite.

På kort sikt er jeg opptatt av å redusere skadene mest mulig. Jeg har derfor bedt Direktoratet for naturforvaltning i samarbeid med berørte kommuner om å legge fram forslag til mulige forebyggende tiltak for beitesesongen 2000.

Eirin Faldet (A): Jeg takker statsråden for svaret, som jeg tolker positivt. Men det haster med tiltak nå, det er nå det er gode sporingsforhold. Og jeg beklager å si det, men jeg stoler faktisk mer på lokalkunnskapen enn på Direktoratet for naturforvaltning.

Bestandsmålet på åtte-ti ulveflokker er allerede nådd. Rovdyrene i Stor-Elvdal og Rendalen ødelegger alt som heter beitemark og småviltjakt. Viltloven må endres, slik at det kan tas ut rovdyr under trussel for angrep. Stor-Elvdal og Rendalen har allerede belastningen med de andre rovdyrartene som bjørn, jerv, gaupe og kongeørn. Det kan vel ikke være meningen at enkelte kommuner og områder skal belastes med alt?

Kan statsråden nå tenke seg å delegere myndighet for fellingstillatelse til de lokale viltnevdene – de vet best? Og dessuten ligger altså Stor-Elvdal og Rendalen utenfor det området som er tiltenkt forvaltningsområde for ulv.

Statsråd Guro Fjellanger: Jeg er enig med representanten i at det haster med tiltak, og det er også grunnen til at det under denne regjeringen brukes mer midler innenfor rovviltpolitikken enn noen gang tidligere. Det er også grunnen til at vi nå har en stortilt sporing på snø for å få mest mulig kunnskap om hvor mange ulv vi har, og vi er allerede i gang med et samarbeid med kommunene for å få forberede hvorledes vi skal komme oss gjennom neste beitesesong på best mulig måte.

Vi er også enige om at det trengs endringer i viltloven. Derfor har jeg sendt et slikt forslag ut på høring, og det kommer til Stortinget i vår.

Når det så gjelder å delegere myndighet for fellingstil-latelse lokalt, vil det eventuelt måtte skje innenfor de rammer. Den ene er at vi fremdeles er nødt til å ha et nasjonalt system for å sikre at vi har en bestand som er stor nok i forhold til bestandsmålet. Det betyr at en slik delegering ikke kan skje før man har sikkerhet for det. Den andre er selvsagt at det er viktig at man også har en litt helhetlig vurdering av hvor konfliktpotensialet er størst, slik at vi ikke risikerer at det gis for mange fellingstillatelse på samme tidspunkt.

S p ø r s m å l 3 5

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Jan Johnsen til kulturministeren, vil bli besvart av olje- og energiministeren på vegne av kulturministeren.

Jan Johnsen (H): Jeg har følgende spørsmål til kulturministeren:

«Norsk Barnemuseum skal åpnes i Stavanger desember 2000. Museet har fått store tilskudd fra Stavanger kommune og fra sponsorer, men mangler fortsatt midler til oppstarten. Det er søkt om støtte fra Kulturrådet og Norsk museumsutvikling, men de har til nå ikke hørt noe fra dem. Norsk Barnemuseum vil bli det eneste i sitt slag i Skandinavia.

Kan statsråden sørge for at denne «fødselen» går så smertefritt som mulig, og at «barnet» får den «fødsels-hjelp» det fortjener?»

Statsråd Marit Arnstad: Som representanten var inne på, er Barnemuseet på Sølvberget i Stavanger under planlegging og skal etter planen åpnes i desember i år. Museet har søkt om økonomisk støtte både fra Norsk kulturråd og Norsk museumsutvikling.

La meg først få lov å si at den økte oppmerksomheten som vi ser omkring barn og barns oppvekstvilkår, er gledelig.

I denne saken mottok Kulturrådet søknad fra Barnemuseet om etablering av museet innen søknadsfristen for år 2000, dvs. før 1. desember 1999. Kulturrådet opplyser at det første rådsmøtet som behandler innkomne søknader for år 2000, er lagt til 21.-22. mars, og saken vil bli lagt fram for rådet i dette møtet.

Barnemuseet søkte også Norsk museumsutvikling i november om tilskudd til et seminar. Norsk museumsutvikling forvalter statlige tilskuddsmidler til utviklingstiltak for museer i Norge. Disse midlene skal gå til tiltak som enten er rettet mot hele museumssektoren, større grupper av museer eller som har betydelig overføringsverdi til andre museer.

Det er mange museer i landet som arbeider med barn og barndom, og Norsk museumsutvikling anbefalte derfor at et eventuelt seminar burde arrangeres i samarbeid med Barndomsforskning i nettverk, som er koordinert av Norsk Folkemuseum. Det forslaget ble imidlertid ikke fulgt opp fra museets side. Søknaden fra Barnemuseet synes etter min mening å ligge noe på siden av siktemålet

med de prosjektmidler som disponeres av Norsk museumsutvikling. Tilskudd derfra kan følgelig neppe påregnes.

På statlig nivå er det Norsk kulturråd som ser ut til å være den riktige adressat for søknad om tilskudd av den art det her er tale om. Kulturrådet fatter sine vedtak i enkeltsaker på grunnlag av et selvstendig, kulturfaglig og kunstnerisk skjønn. Rådets administrasjon vil derfor på vanlig måte forberede saken og sørge for den nødvendige faglige vurdering før søknaden blir ferdig behandlet.

Jan Johnsen (H): Jeg takker statsråden for svaret, som jeg for så vidt følte var positivt.

Det som er viktig å få fram i denne saken, er at dette er det første barnemuseet i Norge og det eneste i sitt slag i Skandinavia. Jeg tror det vil få en kolossal betydning for akkurat den barnekulturen som ikke minst Regjeringen selv har lagt sterk vekt på.

Jeg håper inderlig det blir lagt skikkelig trykk på Norsk kulturråd, slik at museet får de midlene som er nødvendig for å komme i gang. Det ville være sørgelig hvis dette museet skal måtte utsette sin åpning på grunn av at vi ikke klarer å få nok midler på plass. Hadde det dreid seg om midler til oss voksne, hadde vi klart å skaffe dem, men når det gjelder barn, har vi tydeligvis noe større problem.

Jeg håper ministeren kan si at det vil bli lagt trykk på, slik at barna får den museumsstrukturen som de her har mulighet for.

Statsråd Marit Arnstad: La meg få lov til å bekrefte at det er søkt innenfor fristen, og at Kulturrådet vil være riktig adressat for et eventuelt statlig støttebeløp.

Når det er sagt, vil jeg også si at Kulturrådet på bakgrunn av retningslinjer som er gitt fra Stortinget, vil fatte sine vedtak i enkeltsaker på grunnlag av et selvstendig kulturfaglig og kunstnerisk skjønn. Derfor er det ikke naturlig for Kulturdepartementet å legge føringer i den prosessen som foregår i Kulturrådet når det gjelder søknadsbehandling, og jeg vil derfor ikke på noen måte forskuttere hva som vil være resultatet av Kulturrådets behandling. Det vil være gjenstand for en normal søknadsbehandling i rådet basert på de retningslinjer regjering og storting har gitt.

S p ø r s m å l 3 6

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Per Roar Bredvold til kulturministeren, vil bli besvart av olje- og energiministeren på vegne av kulturministeren.

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg ønsker å stille kulturministeren følgende spørsmål, som vil bli besvart av olje- og energiministeren:

«Støtte til norsk filmproduksjon er meget stor i forhold til blant annet i Sverige, som maksimalt dekker 80 pst. av kostnadene, Danmark 50 pst. Det har faktisk skjedd at tilskudd til produksjonen har oversteget den kostnaden filmen hadde. Når man i tillegg ser på hvor

mye dette blir i subsidiering pr. solgt billett, må man undres over om dette er riktig bruk av kulturmidlene.

Er statsråden enig i denne problematikken?»

Statsråd Marit Arnstad: Jeg må si at representanten Bredvold synes å gi en noe misvisende beskrivelse av situasjonen for filmproduksjonen i Norge. La meg først få lov til å redegjøre kort for hva som er situasjonen i Danmark og Sverige.

Danmark har to forskjellige støtteordninger for film. I den ene ordningen er det ikke noen øvre grense for offentlig støtte, som altså betyr at staten teoretisk kan bidra med opp til 100 pst. av en films kostnader. Den andre ordningen fungerer slik at staten automatisk bidrar med 60 pst. av kostnadene.

I Sverige er det mange aktører som bidrar med midler til filmproduksjon: staten, fjernsynsselskapene og kinoeierne i tillegg til filmprodusentene selv. Støtteordningen i Sverige er utformet som en avtale mellom disse aktørene. I gjeldende avtale er det fastsatt en regel som sier at maksimalt 50 pst. av de statlige midlene kan gå til filmproduksjon. Samlet kan støtten utgjøre 80 pst. av kostnadene ved en film.

I Norge har gjennomsnittlig støtte i årene 1994 til 1997 vært 71 pst. Å karakterisere det som «meget stort» i forhold til f.eks. Danmark, synes jeg er en smule overdrevet.

Det er imidlertid riktig at det har forekommet enkeltstående tilfeller der en film har mottatt mer i støtte enn det den har kostet å produsere. Det kan til dels tilskrives den belønningsfunksjon som ligger innbakt i den særlige ordningen som kalles billettstøtten. Jeg er enig i at ordningen, slik den fungerer i dag, i noen tilfeller kan virke for generøs. Som representanten Bredvold er kjent med, er det bl.a. i erkjennelsen av det at Regjeringen i 1998 tok initiativ til å gjennomgå samtlige støtteordninger på filmområdet. Denne gjennomgangen vil ta for seg samtlige støtteordninger på området. En av hensiktene er å fremme en mer kostnadseffektiv produksjon av film med høy kvalitet som kan nå et størst mulig publikum. En første presentasjon av konklusjoner vil bli lagt fram for Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett.

Som representanten Bredvold forstår, er jeg ikke helt enig i at det er gal bruk av midler å støtte norsk film. Film er en viktig kunstnerisk uttrykksform, og offentlig støtte er helt avgjørende for å opprettholde en norsk filmproduksjon. Og i en tid da mange språk er under stort press, er det viktig å forstå også filmens betydning for norsk språk og kultur. Ingen andre enn norske filmprodusenter vil ta utgangspunkt i norsk virkelighet og kultur.

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

Hun er i hvert fall enig med undertegnede i at det har forekommet enkeltstående tilfeller der filmer har mottatt mer i støtte enn det de har kostet å produsere. Derfor registrer jeg at statsråden innrømmer at staten i enkelte tilfeller kan være for generøs. Og det er her kjernen i spørsmålet mitt ligger. Det bør og må være en viss økonomisk

risiko, slik at ikke alle og enhver kan produsere film for at vi skal få et såkalt kulturelt mangfold. At statsråden og undertegnede er enige om at vi trenger film, og at film har betydning for norsk språk og kultur, er det derimot ingen tvil om.

Når det gjelder statlig støtte til filmproduksjon i Sverige, er den på 50 pst., som jeg nevnte i mitt hovedspørsmål. Fremskrittspartiet har ingen motforestillinger mot at andre interessenter er med på å finansiere filmproduksjon. Det som er interessant for den enkelte skattebetaler, er hvor mye staten bidrar med. Det er også verdt å merke seg antallet solgte billetter når f.eks. svenske filmer vises på norske kinolerreter. Ofte har de svenske filmene et meget høyere seertall. Dette må også gi oss en pekepinn på hva folk ønsker å se – men dette er en annen debatt.

Ellers vil jeg håpe at heller ikke i Sverige og Danmark får alle som vil produsere en film, økonomisk støtte.

Statsråd Marit Arnstad: Det jeg forsøkte å få fram i mitt svar, er at bildet er et noe annet og langt mer nyanisert enn det representanten Bredvold legger opp til i sitt spørsmål. Det finnes filmer som får mer støtte enn det som er de faktiske produksjonskostnadene. Mitt svar på om det er akseptabelt eller ikke, er: Nei, det er ikke akseptabelt. Men det finnes også norske filmer som faktisk har en statlig støtte som ikke utgjør mer enn fra 21 kr pr. solgte billett. Gjennomsnittet er 132 kr pr. solgte billett. Det er ikke urovekkende i forhold til støtteordningene i Danmark og Sverige.

Den gjennomgangen som Regjeringen satte i verk i 1998, har nettopp som utgangspunkt at vi skal kunne opprettholde og videreutvikle en norsk filmproduksjon og statlig støtte knyttet til den, men at vi samtidig skal se på hvordan dette kan gjøres mer kostnadseffektivt, og hvordan en skal kunne nå ut til et større publikum.

Som jeg var inne på, vil den første gjennomgangen av rapporten bli forelagt Stortinget i revidert nasjonalbudsjett.

S p ø r s m å l 3 7

Fra representanten Synnøve Konglevoll til fiskeriministeren:

«Ifølge oppslag i Nordlys 9. februar 2000 planlegger fiskeriministeren å lokalisere det nye sekretariatet for verdiskaping innenfor fiskeriene til Oslo.

Mener statsråden at dette er i tråd med Regjeringens målsetting om utflytting av statlige funksjoner?»

S p ø r s m å l 3 8

Fra representanten Jan Simonsen til fiskeriministeren:

«I Rogaland fylke satses det nå sterkt på skjellproduksjon. Kontrollen foretas av Veterinærhøgskolen i Oslo. Manglende kontrollinstanser i distriktet fører til ventetider og påfølgende produksjonsproblemer.

Vil statsråden arbeide for å gjøre det mulig å foreta effektiv kontroll med produksjonen gjennom en kontrollmulighet som er tilgjengelig innenfor Rogaland fylke,

samt øke forskningsinnsatsen for å finne frem til en pålitelig kjemisk test som kan gjøre dagens dyretesting overflødig?»

Presidenten: Disse spørsmålene er utsatt til neste spørretime.

Dermed er sak nr. 1 avsluttet.

I henhold til vedtak ved møtets begynnelse i dag avbryter Stortinget nå sine forhandlinger, og møtet settes igjen kl. 19.30 for behandling av sakene nr. 2 og 3.

Møtet hevet kl. 14.00.

Møte onsdag den 23. februar kl. 19.30President: **K i r s t i K o l l e G r ø n d a h l****D a g s o r d e n :**

De gjenstående saker på dagens kart (nr. 52)

Presidenten: Følgende innkalte vararepresentanter har tatt sete:For Hedmark fylke: *Knut Nysæther*For Hordaland fylke: *Gard Folkvord*For Møre og Romsdal fylke: *Kjell Terje Fevåg*For Oppland fylke: *Kjell Ivar Fosnes*For Oslo: *Sissel Dagslet*For Sør-Trøndelag fylke: *Ole Herman Jørgensen* og *Michael Momyr***S a k n r . 2***Statsministerens politiske redegjørelse***Presidenten:** Før vi går i gang med debatten, vil presidenten kort skissere opplegget for den:

Debatten vil ha en begrensning i deltakelse. Det er bare statsministeren og de parlamentariske lederne som kan delta. Det gjelder også for replikkene.

Statsministerens redegjørelse kan vare inntil 15 minutter, mens debattinnleggene fra de parlamentariske lederne er avgrenset til 5 minutter. Statsministeren får i tillegg inntil 3 minutter til en avsluttende kommentar.

Redegjørelsen, debattinnlegg og svar på replikker holdes fra den ordinære talerstolen. Replikkene tas fra den talerstolen som er plassert i salen.

Deltakerne utenom statsministeren har i utgangspunktet fått tildelt et visst antall replikker som de selv bestemmer bruken av. De kan likevel ikke bruke mer enn halvparten av disse på samme taler. Tidsbegrensningen for replikkene og svar er inntil 1 minutt.

Det blir ikke anledning til å fremme forslag under denne debatten.

Siden det skisserte opplegget ikke er dekket av debattreglene i Stortingets forretningsorden, vil presidenten be om Stortingets tilslutning til dette opplegget. – Det anses vedtatt.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Rikets tilstand er god. Vi går inn i det nye årtusen med fred og frihet. Vi har en velstand i verdenstoppen. Vi er rike på naturressurser, og sysselsettingen er svært høy. Samtidig har vi mange utfordringer og uløste oppgaver. Vi har store muligheter, men også et stort ansvar, som jeg her i kveld vil invitere til debatt om:

- Vi må for det første satse på nyskaping for å bevare velferdens økonomiske basis
- og for det andre satse på rettferdig fordeling for å gi flere muligheten til et godt liv.

Jeg er nylig kommet tilbake fra offisielle besøk til tre land i Afrika. Kontrasten er sterk mellom deres fattigdom

og vår velstand. Afrika-reisen har igjen bestyrket min overbevisning om at noe av det viktigste i politikken er kampen for de fattige og forfulgte. Dette engasjementet kan ikke stanse ved landegrenser, eller ved Europas grenser. Alle har samme menneskeverd!

Samtidig vil Regjeringen arbeide for å befeste våre europeiske og vestlige samarbeidsordninger og utvikle samarbeidet med de øst- og sentraleuropeiske land. Regjeringen vil i nær framtid legge fram en langsiktig strategi for vårt forhold til Russland. En aktiv Europa-politikk er viktig for landet vårt. Regjeringen vil mot slutten av året legge fram en Europa-melding. For øvrig ble Europa-politikken og andre utenrikspolitiske spørsmål drøftet i utenriksministerens redegjørelse og debatten om den sist måned.

Uten en offensiv politikk for å møte utfordringene også i Afrika, Asia og Latin-Amerika har vi ingen helhetlig utenrikspolitikk. Dette er mer enn noensinne tilfellet nå i globaliseringens tidsalder. Derfor har Regjeringen lagt fram tre nye bærebjelker i vårt utviklings- og menneskerettighetsarbeid:

- Gjeldsplanen vil føre til ettergivelse av u-landsgjeld på flere milliarder kroner. Den gjør Norge til et foregangsland – andre følger etter.
- Opptrappingsplanen skal bidra til at norsk bistand kommer opp i 1 pst. av BNI. Også her er Norge i front.
- Handlingsplanen for menneskerettigheter anviser 300 tiltak hjemme og ute. Den er et banebrytende dokument, også internasjonalt.

Regjeringen har tatt utfordringene. Det handler om rettferd og fordeling. Vi står på deres side som trenger det mest, internasjonalt og her hjemme.

Nå ligger Regjeringens utjamningsmelding til behandling i Stortinget. Der foreslår vi tiltak for mange av dem som kommer dårligst ut i dag: mennesker med løse eller ingen tilknytning til arbeidsmarkedet, de som har sosialhjelp som eneste inntekt, de med vanskelige boligforhold og mennesker som lider av psykiske problemer eller rusproblemer. Vi må stå sammen om en mer målrettet innsats for de vanskeligstilte. Solidaritetsverdiene må fortsatt være bærebjelker i det norske samfunn.

Regjeringen foreslo raskt etter sin tiltredelse – og fikk vedtatt – en økning av minstepensjonen med 12 000 kr i året. Det var et håndslag til en gruppe som fortjente et løft.

Trygghet fra kriminalitet er en sentral del av velferdspolitikken. Regjeringens reformforslag for en mer effektiv politiledelse er vedtatt av Stortinget. Det vil styrke politiets handlekraft. På samme måte som det har vært mulig å redusere vinningskriminaliteten, er det viktig å bryte ransbølgen, bekjempe vold i hjemmet og kriminalitet blant barn og unge. Regjeringens handlingsplaner mot vold i samliv og mot barne- og ungdomskriminalitet inviterer til et bredt samarbeid mellom foreldre, skole, barnevern, politi og frivillige organisasjoner. Nye tiltak skal beskytte voldsofre og styrke deres rettigheter.

I helse- og omsorgssektoren har vi fortsatt mange uløste oppgaver. Derfor er dette Regjeringens sterkeste prioriteringsområder.

Eldreomsorgen bygges sterkt ut. Men fortsatt har mange eldre ikke det omsorgstilbudet de trenger. Regjeringen legger i vår fram en stortingsmelding om status etter to år med handlingsplanen for eldreomsorgen.

Regjeringen fremmet raskt flerårige planer, som nå tilfører helsesektoren mange nye milliarder:

- Over fem år skal det brukes mer enn 2 milliarder kr til drift og investeringer for å ruste opp kreftomsorgen.
- Over åtte år vil opptrappingsplanen for psykisk helse gi investeringer på over 6 milliarder kr. Nivået for driftsutgiftene skal reelt økes med om lag 4,6 milliarder kr utover 1998-nivået. Dette er et historisk løft for en av de mest forsømte grupper i samfunnet.

Sykehuskapasiteten styrkes. Aldri før har så mange pasienter fått behandling. Aldri før er det bevilget så mye penger til helsevesenet. Økt aktivitet gjør at flere sykehus, og dermed fylkeskommunene, har økonomiske problemer. Regjeringen gjennomgår situasjonen i samarbeid med fylkeskommunene. Vi vil i mars fremme forslag for Stortinget om tiltak for å sikre fortsatt aktivitetsøkning ved sykehusene. Helsetjenesten skal ha topp prioritet.

For å finansiere velferden trenger vi et dynamisk næringsliv som gir arbeidsplasser, og et moderne skattesystem som sikrer nødvendige inntekter til det offentlige. For å stimulere næringslivet til å satse i Norge er forutsigbare rammevilkår avgjørende. Det gjelder særlig skattepolitikken. Skattereformen av 1992 har bidratt til at viktige sider ved skattesystemet har ligget fast. Løsninger med bred oppslutning har stor egenverdi. Skattereglene skal bidra til høy verdiskaping og rettferdig fordeling.

Merverdiavgiften er statens viktigste inntektskilde, men dens utforming er ikke framtidrettet. Mens merverdiavgiften gjelder for alle varer, med noen eksplisitte unntak, er situasjonen den motsatte for tjenester. Imidlertid utgjør tjenester en stadig økende del av verdiskapingen. Over tid betyr det at skattefundamentet innsnevres og forvitrer.

Forslag om å speilvende reglene for tjenester lå på arbeiderpartiregjeringens bord helt fra 1990. Situasjonen krever handling. Regjeringen vil fremme forslag om å modernisere lovgivningen slik at varer og tjenester i prinsippet behandles likt. Merverdiavgift skal ilegges med mindre det er gjort uttrykkelige unntak.

Ved stram budsjettpolitikk har Regjeringen i samarbeid med Stortinget bidratt til å bringe norsk økonomi inn på tryggere grunn.

Norsk økonomi er nå sterk. Men utfordringene er også store. På kort sikt er budsjettpolitikken svært krevende på grunn av utgiftsveksten i regelstyrte ordninger og behovet for å hindre overoppheting av økonomien. Over tid vil jo også inntektene fra olje og gass falle.

Vi må få fram nye produkter, bedrifter og arbeidsplasser, som skal holde veksten og sysselsettingen oppe også etter det en kan kalle oljegyldalderen. Regjeringens strategi bygger på aktiv bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologi for nødvendig omstilling og nyskaping. Vi vil styrke kunnskapssamfunnet og satse på kompetansebygging. Kultursatsing i bred forstand fremmer også folks evne til nyskaping og omstilling.

Utdanningsnivået i Norge er høyt. Vi har en god skole, som med ekstra innsats skal bli enda bedre. Regjeringen vil de nærmeste årene satse særlig på ungdomsskolen, styrke lærernes etterutdanning og videreutvikle lærerrollen. Hver ungdomsskole skal få utplassere noen lærere i arbeids- og næringsliv gjennom en ny hospiteringsordning. Og vi vil prøve ut alternativ organisering av undervisningen og en ny modell for tildeling av ressurser i forhold til klassestørrelse. Læreryrket må være attraktivt. Vi trenger enda flere dyktige lærere for å gi våre barn den best mulige utdanning – og dannelse.

Også andre arbeidstakere skal sikres mulighet til livslang læring. Derfor har Regjeringen – i samarbeid med partene i arbeidslivet – gjennom kompetansereformen staket ut en framtidrettet kurs også på dette området.

Forskning og utvikling er avgjørende for å ligge i front. Her har Norge mye å ta igjen. Derfor har Regjeringen de to siste årene startet en opptrapping av bevilgningene til forskning og lagt fram en melding som har fått bred tilslutning.

Norske bedrifter må kunne rekruttere – og beholde – den beste kompetansen. Derfor vil Regjeringen nå myke opp reglene for aksjeopsjoner. Det vil også stimulere både norske og utenlandske bedrifter til å ha kjernevirksomhet i Norge.

Gjennom Regjeringens prosjekt «Et enklere Norge» vil vi forenkle bedriftenes hverdag og utløse økt skaperkraft i næringslivet.

Vi må være framtidrettet, tenke langsiktig og handle offensivt. Da vil vi makte den omstilling og nyskaping som gjør norsk økonomi solid også etter «oljealderen», og sikre bosetting og verdiskaping i hele landet. Ny teknologi gir også distriktene nye muligheter. La meg gi tre eksempler på vekstområder vi vil satse på:

For det første: Norge må ligge blant de fremste i verden når det gjelder utvikling og bruk av IKT. Den er nå en av de viktigste drivkrefter for nyskaping. Derfor har Regjeringen lagt fram en IKT-plan for skolen med en ramme på ca. 750 mill. kr over fire år. Det er mer enn en seksdobling av statens innsats. PC-dekningen i norske skoler er nå blant den høyeste i verden. I en nylig offentliggjort rapport rangeres Norge nå for øvrig som nr. 4 i en internasjonal IT-ranking.

For det andre: Kyst-Norge har rike vekstmuligheter innenfor fiskeri- og havbruk. Næringen har på 25-30 år vokst fra å være en sterkt subsidiert næring til å bli Norges nest største eksportnæring. På dette område har vi naturgitte fortrinn, og fremdeles er vekstmulighetene store, ikke minst innen fiskeoppdrett. Regjeringen har derfor valgt marin forskning som et av våre satsingsområder.

For det tredje: Som energinasjon må Norge være ledende i utviklingen av en mer miljø- og energivenlig teknologi. Derfor har Regjeringen foretatt en markant økning av bevilgningene til enøk og fornybare energikilder, og gitt avgiftslette til miljøvennlig energiproduksjon. Vi vil også satse på miljøvennlig bruk av naturgass i en slik sammenheng.

Klimapolitikken er en stor utfordring. Med Kyoto-forpliktelsene må Norge innen år 2010 kutte CO₂-utslipp

med om lag 23 pst. i forhold til prognoserte utslipp. Da er det bakvendt å øke CO₂-utslippene kraftig gjennom sterkt forurensende gasskraftverk før vi har fått et kvotesystem. Regjeringen vil i stedet bidra – også økonomisk – til satsing på ny, miljøvennlig teknologi. Det forbauser meg at Arbeiderpartiet og Høyre avviser drøfting med regjeringens partiene om hvordan vi kan unngå sterkt forurensende gasskraftverk, og i stedet synes å ha hastverk med å legge til rette for slike. Det er lite framtidsrettet å starte et nytt århundre med å satse på det forrige århundrets teknologi.

Regjeringen er åpen for et samarbeid om energipolitikk generelt og gasskraftverksaken spesielt dersom dette kan føre til miljøpolitisk gode løsninger.

Regjeringen kan etter to og et halvt år se tilbake på gjennomslag for en rekke av sine saker og prioriteringer. Det gjelder bl.a. en ny familierpolitikk, en ny offensiv i distriktpolitikken, omfattende helsereformer, styrket eldreomsorg, økt satsing på forskning og nyskaping, handlingsplaner for menneskerettigheter og gjeldssanering for u-land, for å nevne noe. Mange av tiltakene i Voksenåserklæringen er enten gjennomført, eller under gjennomføring. Vårt politiske regnskap – og gjennomslaget for vår politikk – står seg godt i forhold til tidligere regjeringer.

I langtidsprogrammet vil vi våren 2001 utdype Regjeringens strategi for et nyskappende, et tryggere og et mer solidarisk Norge. Vi vil fremme en offensiv politikk for løsning av nye oppgaver.

Vi er i en situasjon med mindretallsregjering, noe som har vært vanlig i mange år. Dette krever en utstrakt vilje til samarbeid både fra Regjeringens og opposisjonens side. Vi står overfor betydelige utfordringer framover hvor dette er særlig viktig, jeg tenker bl.a. på folketrygdens framtid og den framtidige organisering av statens petroleumsressurser.

Regjeringen er innstilt på samarbeid. Men det går selvsagt grenser for hva vi kan ta ansvar for. Det vil Regjeringen fortsatt vurdere nøye fra sak til sak.

Sentrumsregjeringen har skapt et nytt politisk mønster i Norge. Jeg vet at noen svært gjerne vil tilbake til det gamle, forenklede to-blokk-systemet. Men vi har vist at også sentrum er et tyngdepunkt og et regjeringalternativ som kan bidra til å løse de utfordringene Norge står overfor ved inngangen til et nytt årtusen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jens Stoltenberg (A): Statsministerens redegjørelse inneholdt som ventet en god del selvskrut, men også mange betraktninger og synspunkter jeg fullt ut deler, og de viser at sentrum og Arbeiderpartiet på mange områder har felles politiske mål. Derimot sa statsministeren lite om det jeg mener er et av landets hovedproblemer, nemlig at vi har en regjering som på stadig flere områder administrerer en politikk den egentlig er uenig i. Det gjelder Europa-politikken, det gjelder Schengen-avtalen, veterinæravtalen, vår framtidige bankstruktur, og det gjelder stadig flere områder innenfor miljø- og energipolitikken.

Av dette blir det ikke lederskap, det blir ikke en regjering som regjerer, men det blir en regjering som administrerer en politikk den selv ikke er enig i. Er statsministeren enig i at dette er et problem?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Jeg er ikke enig i Arbeiderpartiets nye parlamentariske leders beskrivelse. La meg for øvrig først få lov til å gratulere ham med nye oppgaver. Jeg ønsker velkommen til samarbeid der hvor det er naturlig – som også Stoltenberg påpekte at det kan være på noen områder – og til konfrontasjoner, hvor det er nødvendig. Men den karakteristikken som Stoltenberg nå gir av Regjeringen, er jo feilaktig. Og den blir ikke riktigere dess flere ganger opposisjonen gjentar den.

Som jeg sa i min innledning: Regjeringen står seg godt også i forhold til regjeringer Stoltenberg selv har sittet i, når det gjelder å få gjennomslag for vår politikk. Jeg har ikke tid til nå å gå gjennom listen over de saker vi har fått igjennom – vist lederskap, vist vei. Jeg får bare for korthets skyld vise til dette politiske regnskapet, hvor vi har sammenholdt det vi har gjort, med det vi lovet på Voksenåsen i Voksenåserklæringen. Den står seg godt. Det blir ikke riktigere om opposisjonen gjentar at vi bare administrerer.

Jens Stoltenberg (A): Jeg takker for de vennlige ordene fra statsministeren, og kan gjengjelde med at vi er interessert i samarbeid. Det er mange områder hvor vi har felles standpunkt, og ikke minst gjelder det innenfor bl.a. fordelingspolitikken.

Men jeg følte ikke at statsministeren på noen måte svarte på det som var hovedpoenget, og det henger jo selvfølgelig sammen med at vi har en enestående svak regjering. Det er riktig at vi har hatt mindretallsregjeringer før, men det er svært lenge siden vi har hatt en regjering som har hatt et så svakt parlamentarisk grunnlag i Stortinget, og som ikke på noen måte ønsker å etablere faste samarbeidsmønstre, men som har gjort det til en dyd å ikke ha noen faste samarbeidspartnere. Og da får vi en regjering som ikke driver igjennom saker den tror på, men derimot må drive med saker den ikke tror på. Det skaper en vingling, det skaper en politikk der vi det ene året får en politikk i den ene retningen, og det andre året i den andre retningen. Og det er altså det problemet jeg føler at statsministeren ikke fullt ut tar innover seg.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: For det første synes jeg det er interessant å høre – akkurat i disse dager – at Arbeiderpartiets parlamentariske leder uttrykker den store interessen for å samarbeide med sentrum. I den aktuelle gasskraftsaken har jo Stoltenberg lenket seg til Høyre og sier konsekvent nei til enhver invitasjon fra sentrums partiene om å gå inn i et samarbeid for miljøets skyld for å hindre at vi skal få sterkt forurensende gasskraftverk før vi har et kvotesystem og før vi har ny teknologi på plass. Det er jo det Stoltenberg går inn for, at det skal være fritt fram for utslipp i den perioden.

Så sier han at det er en enestående svak regjering. Jeg gjentar: Det blir ikke riktigere om det gjentas. Regjeringen står seg godt i forhold til tidligere mindretallsregjeringer, selv om de formelt hadde noen flere representanter bak seg. Det kunne være interessant å stille et spørsmål tilbake til Stoltenberg, siden han etterlyser et fast parlamentarisk grunnlag. Stoltenberg har jo ambisjon om å bli statsminister. Tar han sikte på å få et fast parlamentarisk flertallsgrunnlag her i Stortinget, slik hans forgjenger Jagland kunne oppfattes? Vil Stoltenberg ikke søke regjeringsmakt før han har et flertall i Stortinget bak seg?

Presidenten: Nå skal altså spørsmålene rettes til statsministeren i denne runden, så jeg beklager at det ikke er anledning for statsministeren ...

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Kanskje presidenten da kan stryke spørsmålsteget (Munterhet i salen)

Presidenten: Ønsker Stoltenberg flere replikker?

Jens Stoltenberg (A): Ja, president.

Jeg merker meg at statsministeren er veldig fornøyd med sin egen regjering og mener at han får gjennomført veldig mange saker han er veldig fornøyd med. Men det er også stadig færre velgere som er enig med statsministeren, og det merker jeg meg.

For øvrig skal jeg svare i replikkrunder etter mitt innlegg. Men statsministeren brakte inn gasskraftverk, og den saken handler ikke om hvem som er for miljøet, den handler om hvordan vi raskest får en mer miljøvennlig energiforsyning. Det som er Regjeringens opplegg, er å gjøre oss stadig mer avhengig av veldig sterkt forurensende import, og å legge opp en politikk som gjør at vi saktere kommer til å utvikle ny teknologi. Vi går for en politikk der vi tar i bruk gass, raskere får utviklet ny teknologi og dermed reduserer de totale utslippene av klimagasser. Det er ikke noe bare Arbeiderpartiet sier, men det sier også våre fremste faginstanser, som Norges vassdrags- og energiverk, SFT og SINTEF. Mener statsministeren at f.eks. NVE tar feil når de sier at gasskraft vil redusere de totale utslippene?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Nå er det ganske dristig av Stoltenberg å ta bl.a. SFT til inntekt for sitt syn. I fjor på denne tid avgjorde SFT utslippstillatelsen for de omstridte gasskraftverk, med strenge utslippskrav. Da uttalte Stoltenberg at han var fornøyd med avgjørelsen, også at det var strenge utslippskrav. Ett år etterpå vil han oppheve disse utslippskravene. Hva er grunnen til det? Det har jo ikke skjedd noe avgjørende nytt på det året.

Så snakker han om å importere forurensende energi fra andre land. Ja, skal vi være sikker på at det å starte forurensning i Norge fører til reduksjon av forurensning i andre land, må vi ha et kvotesystem på plass. Det har vi ikke. Det er derfor vi har rakt hånden ut til Arbeiderpartiet. Selv om vi helst ville bruke avgifter istedenfor kvoter, så har vi sagt ok, vi kan være med på et kvotesystem,

men kan dere da i hvert fall vente med å starte forurensende gasskraftverk til vi har det på plass? Selv det har Arbeiderpartiet foreløpig ikke vært interessert i å diskutere.

Jens Stoltenberg (A): Jeg merker meg at statsministeren fortsetter å stille spørsmål til meg og ikke svarer på mine spørsmål til ham. Jeg spurte: Er du enig med NVE i at de totale utslippene går ned? Dessuten er det slik at SFT, Statens forurensningstilsyn, også har gått god for hovedkonklusjonen, nemlig at utslippene blir lavere med gasskraftverk enn uten. Men så sier de at de blir enda lavere hvis vi får CO₂-frie gasskraftverk, og det behøver man ikke være forsker for å forstå. Det skjønner alle. Men du svarer ikke på hovedspørsmålet, nemlig at de fremste faginstansene har dokumentert at utslippene blir lavere med vårt opplegg enn med opplegget fra Regjeringen, som i virkeligheten er å basere seg på stadig mer omfattende import, og det er ikke vindmøller de blåser opp i våre naboland, men det er kull- og oljefyrt kraft i all hovedsak. Går utslippene opp eller ned?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Jeg tror man skal være litt forsiktig med å bruke uttrykk som at de «har dokumentert». De uttalelsene som er avgitt, både fra NVE og SFT, er relativt nyanserte og ikke så kategoriske som det Stoltenberg nå gir inntrykk av.

Den dagen vi har et kvotesystem på plass, kan vi være sikker på at økte utslipp i Norge kan bety reduserte utslipp enten i andre deler av vårt land, i andre næringer, eller i andre land. Så lenge vi ikke har et kvotesystem på plass, har vi ingen garanti for det, absolutt ingen garanti. Jeg mener også at det vil redusere presset på næringslivet til å utvikle forurensningsfrie gasskraftverk hvis vi lar dem få lov til å begynne med sterkt forurensende gasskraftverk.

Vi har rakt ut en hånd til Arbeiderpartiet, og Stoltenberg sier han er interessert i å samarbeide med sentrumspartiene. Vi har rakt ut en hånd og spurt: Kan vi sette oss ned og se hvordan vi i fellesskap, ut fra ulike ståsted, kan finne fram til en løsning som hindrer unødvendig forurensning, sikrer en miljøvennlig gasskraftpolitikk? Det sier Arbeiderpartiet konsekvent nei til.

Presidenten: Neste replikk er fra Jan Petersen.

Jan Petersen (H): Jeg er glad for at statsministeren konsentrerte seg om et meget viktig spørsmål, nemlig: Hva skal vi leve av etter oljen? Jeg er litt mindre glad for det han sa, for jeg er ikke sikker på om Regjeringen har de nødvendige grep på det som skal gjøres i en verden i rask forandring.

En av de tingene som helt åpenbart må gjøres, er å forbedre det norske skolesystemet og det norske undervisningssystemet. Det statsministeren antydte, er jo bare flikking. Hvor er det blitt av en forbedring av tiltak overfor lærerne? Hvor er det blitt av spørsmålet om økt økonomisk satsing, som bl.a. Regjeringens avtale med Ar-

beiderpartiet satte en sperre for? Hvor er det blitt av engasjementet for skolens innhold når det f.eks. gjelder å forbedre yrkesutdanningen, sørge for at det blir større valgfrihet, en kraftsats for dem som har lese- og regneproblemer? Kort sagt: Hvorfor er statsministeren så fornøyd med situasjonen at han bare legger frem forslag om flikking? Det er tross alt viktige velferdsspørsmål som blir avgjort av dette.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Jeg er glad for at Petersen tok opp de langsiktige utfordringer som går på hva vi skal leve av etter oljen, som jeg også prøvde å konsentrere en god del av min redegjørelse om. Vi er enige om, tror jeg, at utdanning, forskning og nyskaping er nøkkelbegrep for å få et fundament også for den tid som kommer når oljeinntektene begynner å synke.

Men jeg kan ikke være enig i at vi bare driver med flikking i skolepolitikken. Jeg er klar over at noen i opposisjonen har foreslått en god del større beløp til ulike skolepolitiske tiltak. Jeg skal ikke ta opp en debatt om hva det har gått ut over, men på noen områder syns jeg det har vært temmelig ille med den budsjettinndekningen som har vært. Vi har lagt fram en rekrutteringsmelding, som drøftes i komiteen i disse dager, hvor jeg håper det kan bli brei enighet om en god del tiltak. Vi har lagt fram en pakke for styrking av IKT i skolen, som kanskje er noe av det viktigste. Vi har lagt inn bedre ordninger for lærere når det gjelder etterutdanning, hospitering i næringslivet. Vi diskuterer gjerne med Høyre og andre partier ytterligere tiltak.

Jan Petersen (H): Jeg går ut fra at statsministeren ikke er spesielt overrasket over at jeg ikke synes dette var noe særlig offensivt svar, for det ligger jo ikke noen nye initiativ i det han har lagt frem i dag.

La meg så gå over til gasskraft, fordi han besvarte jo ikke Stoltenbergs spørsmål på en skikkelig måte. Det å ta i bruk gasskraft i dag er god miljøpolitikk. Det vil få de europeiske utslippene nedover. Statsministeren er vel egentlig fanget inn i egen retorikk når han er så opptatt av hva som er fremtidsrettet. Da er mitt spørsmål: Er det egentlig så fremtidsrettet når statsministeren fortsatt ønsker å basere seg på dansk kullkraft, fortsatt ønsker å basere seg på at vi skal selge gass til utlandet og så importere strømmen tilbake igjen? Hva er moralen i at vi selger kull til utlandet, at vi lar andre forurense, og så importerer strømmen tilbake igjen, når vi selv kunne bidra ved å ta i bruk egne ressurser?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Opposisjonen, og nå Høyre, har det forunderlige resonnement at bare vi øker forurensningen i Norge med noe som kanskje blir et sted tilsvarende halvparten eller hele den norske bilparken, vil forurensningene gå minst like mye ned ute i Europa. Det har vi ingen sikkerhet for, og det er nettopp derfor vi vil utvikle et kvotesystem for å få kontroll med det.

Når det gjelder dansk kullkraft, har vi som kjent nå et fritt energimarked i Norden. Vi leste i pressen for en tid

tilbake at spørsmålet om hvorvidt danske kullkraftverk kommer til å fortsette eller ikke, ikke blir avgjort av om vi bygger sterkt forurensende gasskraftverk i Norge. Det forundrer meg at man ikke har tid til å vente på at vi får et kvotesystem nasjonalt eller internasjonalt – og nasjonalt kan det være ganske nært i tid – men på død og liv har slikt hastverk at en må åpne for sterkt forurensende gasskraftverk.

Jan Petersen (H): Det er ikke noe vanskelig å besvare det: Sempelthen fordi vi ønsker å få de europeiske utslipp ned nå, og det er det statsministeren ikke ønsker å bidra til. Det er bare Norge som ser gasskraftverk som et problem. I Europa er dette en av løsningene på forurensningsspørsmålet, og det er det som er kjernen.

Regjeringen har sagt at den er en slags form for tyngdepunkt, selv om jeg synes det også er ganske interessant når statsministeren nå sier at Voksenåserklæringen langt på vei er uttømt som et politisk arsenal. Vi har jo nå svært mange viktige, store saker vi står overfor, hvor det ikke er noen veiledning å hente der.

Men det vi også ser med Regjeringen, er at den har liten aktiv sondering. Vi har f.eks. ikke hørt noe fra Regjeringen på det året vårt gasskraftforslag har ligget inne. Derfor er mitt spørsmål om vi nå kan vente en endret stil når det gjelder sonderinger fra Regjeringens side, og ikke minst tror jeg svært mange borgerlige velgere er innstilt på å vite, etter at Regjeringen vendte Høyre ryggen i fjor høst: Kan borgerlige velgere vente seg et initiativ fra Bondeviks side når det gjelder et tettere borgerlig samarbeid?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Siden Petersen begynte med gasskraftverk en gang til, har jeg lyst til å nevne et parallelt eksempel. Jeg tror ikke at å bygge forurensende gasskraftverk er det som fremmer miljøvennlig gasskraftverk. For noen år tilbake var det et problem med brenning av gass, såkalt fakling, på den norske kontinentalsokkelen. Det innførte vi i praksis et forbud mot. Det var med på å fremtvinge en ny teknologi. Jeg tror vi nå bør si nei til sterkt forurensende gasskraftverk. Det tror jeg vil være et incitament til å få forurensningsfrie gasskraftverk.

Hvis Høyre har følt eller føler på at kontakten ikke er god nok i saker hvor det er naturlig med kontakt mellom sentrumsregjeringen og Høyre, tar vi mer enn gjerne kontakt. Jeg har sagt og mener at vi ønsker et samarbeid med ulike partier på Stortinget. Vi mener at sentrum også har et spesielt fortrinn i å kunne samarbeide begge veier.

Som statsminister i en regjering syns jeg ikke det er riktig av meg å spekulere i andre regjeringsalternativer. Regjeringsspørsmålet tror jeg partienes landsmøter våren 2001 vil avklare.

Presidenten: Neste replikk kommer fra Kristin Halvorsen.

Kristin Halvorsen (SV): Jeg står her med manuskriptet til Kjell Magne Bondevik, og jeg la merke til at det er

én setning han hoppet over, en kort liten setning, og der står det: «Jeg er optimist.» (Munterhet i salen) Jeg regner med at det er fordi han er blitt noe mer pessimistisk i løpet av de siste timene.

Bondevik beskriver sentrumsregjeringen som et tyngdepunkt. Men i mange sammenhenger er jo ikke Regjeringen engang et punkt når det gjelder å danne flertall i Stortinget, for de dannes utenom Regjeringen. Regjeringen blir bare et gjennomføringspunkt. Jeg har lyst til å spørre Bondevik om det er slik at sentrumsregjeringen nå ser en fordel ved å danne et fastere flertall i Stortinget som gjør at sentrum ikke må velge den ene blokken den ene dagen og den andre blokken den andre dagen, men kan satse systematisk for å oppnå noen av de visjonene som Bondevik har tatt opp i sin redegjørelse.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Jeg er glad for at Kristin Halvorsen hjalp meg med å få fram én av de setningene av flere som jeg dessverre måtte hoppe over på grunn av tidsnød. Men jeg er absolutt optimist. Dette stod i forbindelse med hva vi skal satse på og leve av etter oljealderen, og der er jeg optimist. Jeg er også optimist når det gjelder den politiske situasjon, fordi dette er en regjering hvor samholdet er sterkt, hvor pågangsmotet er sterkt. Vi kommer selvsagt ikke lenger enn hva vi får til i et samarbeid med Stortinget.

At Kristin Halvorsen også gjentar det de øvrige fra opposisjonen sier om at denne regjeringen ikke får noe til, blir altså ikke sannere om hun sier det på nytt, bare med andre ord.

Når det gjelder å etablere et fastere flertall med én blokk, er jo det et uttrykk for at Kristin Halvorsen lever i den gamle toblokkstenkningen. Jeg hadde håpet at hun var en litt mer moderne politiker som ser at konfliktlinjene går langs flere dimensjoner i norsk politikk, f.eks. i miljøpolitikken, som vi nå diskuterer. Er det en toblokkstenkning der, er det høyresiden mot venstresiden? Nei, det er jo ikke det. Her har jeg skjønt at Kristin Halvorsen er på linje med sentrumspartiene. Dette er jo et uttrykk for at den gamle toblokkstenkningen som overraskende nok Kristin Halvorsen henger igjen i, er gammeldags.

Kristin Halvorsen (SV): Jeg går ut fra at Bondevik skjønner hvilke problemer Regjeringen er i selv, men jeg kan jo hjelpe ham litt på vei. Hele poenget med det Regjeringen sliter med nå, er at regjeringen Bondevik har ønsket å veksle fra den ene blokken til den andre og dermed ikke har sørget for at man har forhandlet med et flertall på Stortinget som gjør at det er mulig å få gjennomslag på noen av de områdene der sentrum og SV for så vidt ikke har flertall i utgangspunktet i Stortinget. Miljøpolitikken er meget vesentlig ved det. Når Regjeringen selv har lagt opp til å kjøre slalåm mellom to blokker, kommer man seg jo heller ikke inn i en situasjon der det f.eks. er mulig å presse Arbeiderpartiet til å kjøre en mer moderne og fremtidsrettet miljøpolitikk enn det de gjør nå.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Jeg merker meg stadig at Kristin Halvorsen henger igjen i denne blokktenkningen. Er det ikke mulig for SV å se at norsk politikk har forandret seg? Det er ikke lenger et toblokksbilde. Det overrasker meg at SV av alle skal henge igjen i et sånt gammelt mønster, som først og fremst Arbeiderpartiet og Høyre har interesse av. SV burde jo ikke ha interesse av det.

Nei, jeg mener oppriktig at det å samarbeide med ulike partier, det som Kristin Halvorsen litt odiøst kaller å kjøre slalåm – nå er jo slalåm en viktig sport – faktisk har gitt oss stort gjennomslag. Jeg kunne gjerne begynne å liste opp de sakene vi har fått gjennomslag for. Jeg har god samvittighet for det vi har fått til i løpet av to og et halvt år. Får vi fortsette, tror jeg listen kommer til å bli lengre.

Presidenten: Da er replikkordskiftet etter statsministeren omme.

Jens Stoltenberg (A): Det forrige århundret handlet om å forvandle Norge fra et fattigsamfunn til et velferdsamfunn. Den jobben har vi klart. Våre inntekter har vokst mye raskere enn i andre vestlige industriland. Vi har tredoblet våre inntekter på 30 år. Andre europeiske land har doblet sine. Det århundret vi nå går inn i, må handle om hvordan vi skal bruke og ikke minst hvordan vi skal fordele denne store rikdommen. De politiske skillelinjene vil nettopp dreie seg om denne oppgaven.

Vi må vokte oss mot at rikdommen gjør oss selvgode og innadvendte – at vi blir oss selv nok. Vi må vise mer toleranse og respekt for våre medmennesker, uavhengig av etnisk og kulturell bakgrunn. Vi skal ta vare på vår kulturarv, men vi må også sikre mangfoldet.

At vi er blitt rike som nasjon gjør det ikke mindre viktig å være opptatt av at godene blir rettferdig fordelt. Tvert imot – når vi samlet har større velstand enn noen gang før, blir det desto mer uakseptabelt at noen har for lite, og at vi fortsatt opplever store mangler innen grunnleggende velferdstjenester som eldreomsorg, helse og utdanning.

Det er ikke lenger slik at det er utviklingen i vår samlede materielle levestandard som avgjør om vi lever i et godt samfunn. Det avgjørende er om vi greier å fordele godene, ta vare på hverandre og stille opp for dem som har det vanskelig. Det er den største politiske utfordringen vi står overfor. En første test på vår vilje til å gjøre noe med dette vil bli behandlingen av utjamningsmeldingen nå i vårsesjonen.

Å trygge velferden handler om å trygge fellesskapets inntekter. Da må vi ha et rettferdig og godt skattesystem, uten alle de hullene som vi alltid vet at det er de med størst inntekt og størst formue som er best til å benytte seg av. Vi må arbeide for lavere skatt på arbeid og høyere skatt på forbruk.

De store inntektene vi har hatt de siste årene, skyldes i stor grad at vi tærer på en viktig del av vår nasjonalformue, oljen og gassen. Dette er ikke inntekter i vanlig forstand, vi taper av en sparekonto. Desto viktigere er det

at vi setter til side mye av pengene, slik at vi kan trygge velferden også når oljeinntektene begynner å falle. Vi må trygge folketrygden som bærebjelken i vårt velferdssamfunn. Å bygge ut vår felles velferd krever også en mer moderne og effektiv offentlig sektor som setter brukerne i sentrum.

Mange spør hva vi skal leve av når oljen tar slutt. Svaret er at det er det ingen som vet. Vi ante heller ikke for 30-40 år siden hva vi skulle leve av i dag. For noen tiår siden utelukket våre fremste geologiske eksperter at vi kunne finne olje og gass på norsk kontinentalsokkel. Oppdrettsnæringen var helt ukjent. I dag er den vår nest største eksportnæring. Langt mindre var det noen som hadde forestilt seg at noen av våre mest dynamiske bedrifter ville produsere store verdier ved hjelp av datateknologi.

Vi vet ikke i dag hva som skal være våre viktigste næringer om noen tiår. Men vi vet at vi vil være helt avhengig av kunnskap. Mer enn noe annet er det kunnskap vi skal leve av når oljen tar slutt. Derfor vil Arbeiderpartiet satse så sterkt på utdanning. Vi vil gå lenger enn Regjeringen i å bedre rekrutteringen til læreryrket, og vi vil satse mer på forskning. Bare gjennom økt satsing på forskning og utdanning kan vi utvikle en offensiv næringspolitikk og en sterk IT-industri.

Kunnskap er avgjørende også i arbeidet for et bedre miljø. Derfor gikk Arbeiderpartiet allerede i 1997 inn for å opprette egne ordninger for å støtte utviklingen av mer miljøvennlig teknologi. Sentrumsregjeringen har trappet ned denne innsatsen. Ved å ta i bruk den best tilgjengelige teknologi til å produsere kraft ved hjelp av gass kan vi redusere vårt behov for å importere sterkt forurensende kraft og bidra til at vi raskere utvikler enda mer miljøvennlige løsninger.

Det er ett fordelingsproblem som er viktigere enn noe annet. Vi må aldri glemme at nær en fjerdedel av jordens befolkning ikke får nok mat. Sult skyldes ikke at det er for lite mat. Aldri før har vi produsert mer mat pr. innbygger i verden enn i dag. Men verdens fattige mennesker har ikke råd til å kjøpe maten. Problemet er også her en urettferdig fordeling av godene.

Vi er rikere enn noensinne, men vi blir et fattigere samfunn hvis vi ikke greier å ta vare på solidariteten og fellesskapet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Carl I. Hagen (Frp): La meg også få lov til å gratulere Jens Stoltenberg med utnevnelsen til statsministerkandidat og parlamentarisk leder. I denne sammenhengen er det flere av oss som har undret oss på om en ny parlamentarisk leder kan bety en modernisering av Arbeiderpartiets politikk, eller om det bare er et nytt ansikt som skal stå for nøyaktig den samme politikk som har vært i den senere tid. Vi har mange merket oss at i andre land har det skjedd en modernisering, særlig i Tyskland og England.

Det skulle vært interessant å høre om Jens Stoltenberg fortsatt vil stå på politikken med høye skatter og avgifter

og ingen lovfestede rettigheter for eldre og syke til nødvendig behandling og hjelp, og om han vil fortsette den snillistiske kriminalpolitikk hvor man tar mer hensyn til de kriminelle enn til ofrene.

Jens Stoltenberg (A): Hver gang Carl I. Hagen snakker om modernisering av Arbeiderpartiet, mener han at vi skal legge oss til høyre og adoptere Fremskrittspartiets politikk. Og hvis man med modernisering mener det, er svaret et klart nei. Jeg vil ikke legge opp til en politikk der vi adopterer Fremskrittspartiets politikk.

Men hvis man med modernisering mener at Arbeiderpartiet skal ta innover seg de nye utfordringer, de nye oppgaver, og ta fatt i dem, er svaret selvsagt ja. Men det er ikke noe nytt, det har Arbeiderpartiet gjort gang på gang. Gjennom mange tiår har vi tatt tak i nye utfordringer og løst dem. Og Arbeiderpartiet er ikke et enmannsforetak slik Fremskrittspartiet til tider kan virke som, Arbeiderpartiet er et stort parti med demokratiske beslutninger der vi sammen utformer politikken. Og politikken blir ikke noen annen av at vi har en litt annerledes arbeidsdeling i toppen.

Carl I. Hagen (Frp): Jeg skulle ønske det var slik som Jens Stoltenberg og andre later som det er i Fremskrittspartiet – men det er nok ikke det. (Munterhet i salen)

I gamle dager var det slik at Arbeiderpartiet var opp-tatt av vanlige folks ve og vel i hverdagslivet. Jens Stoltenberg og Arbeiderpartiet ser ut til å ha forlatt dette, hvis det ikke er blitt noen endringer. Og det jeg tenker på, er: Fortsatt har Norge, verdens rikeste land når Stoltenberg og Bondevik er i utlandet, store problemer med helsevesenet på grunn av mangel på penger til regionalsykehuse- ne og sentralsykehuse- ne, som trenger nytt utstyr og bedre ressurser til å utnytte de sykepleiere og leger de har, vår eldreomsorg har store problemer med mangel på utstyr, mangel på personell, og det er ingen lovfestede rettigheter for vanlige mennesker, og det er i vårt land utrygghetsfølelse blant vanlige folk når det gjelder veksten i kriminalitet. Arbeiderpartiet har ikke gjort noe med det. Vil det bli noe bedre med Jens Stoltenberg?

Jens Stoltenberg (A): Representanten Hagen sier han er bekymret for vanlige folk. Det er det grunn til å være. Det er mange mennesker som har det vanskelig, men samtidig er det slik at vanlige folk aldri har hatt det bedre i Norge enn i dag, og Arbeiderpartiet har styrt mesteparten av tiden. Så det kan jo ikke være slik at det partiet som er ansvarlig for mye av den samfunnsutviklingen vi har sett, ikke er opptatt av vanlige folk, når vanlige folk faktisk har fått det vesentlig bedre. Vi satser på eldreomsorg, vi satser på utdanning og vi satser også i kampen mot kriminalitet. Det er trappet opp på alle de områdene i de årene Arbeiderpartiet styrte.

Det som er problemet, er at denne innsatsen koster penger over fellesskapets kasser. Det vil være en trussel mot den innsatsen, enten det gjelder eldreomsorg, syke eller gamle, å følge opp Fremskrittspartiets politikk om å

gi noe sånt som 100 milliarder kr i skattelette. Da blir det mer til de som har mest, og mindre til felles velferd. Det avviser vi. Det kaller vi umoderne politikk.

Carl I. Hagen (Frp): Jeg skulle gjerne hatt en bedre forklaring på hvorfor skattelettelse for folk flest, at de fikk større grad av styring med sin egen økonomi, skulle medføre at folk flest fikk det vanskeligere.

Jens Stoltenberg har når det gjelder dette, vært opptatt av fordeling. Og da har jeg lyst til å spørre: Når vi nå som nasjon er så heldig at det blir betydelig økte inntekter som følge av en høy oljepris, hvorfor er det automatikk i at det bare skal tilfalle dem som bor i dette land om 20, 30, 40 år eller er pensjonister på den tiden – hvorfor skal ikke de som nå er i dette land, få fordel av det? Hvorfor skal det være slik at vanlige norske bilister må betale Europas høyeste bensinpris? Vi har råd til å sette ned bensinavgiftene og dieselavgiftene og derved også hindre at vi får et inflasjonspress. Og vi har faktisk råd til – gjennom kjøp av utstyr og annet i utlandet, f.eks. eldreinstitusjoner – fordelingsmessig å hjelpe de som bygde opp dette landet, og ikke bare tenke på de som skal bo her i fremtiden.

Jens Stoltenberg (A): Carl I. Hagen snakker fortsatt som om vi ikke har lagt opp til å satse på eldre. Noe av det siste arbeiderpartiregjeringen gjorde før den gikk av i 1997, var å legge fram tidenes største satsing på eldreomsorg. Vi la fram et konkret utbyggingsopplegg og satte av 30 milliarder kr til en gigantisk utbygging av eldreomsorgen. Det fikk vi plass til innenfor ansvarlige økonomiske rammer, og det betyr at vi greide å gjøre det uten å få inflasjon, høy prisstigning og nedbygging av industri og konkurranseutsatt virksomhet. Det er den ansvarligheten Fremskrittspartiet totalt mangler når de både skal øke bevilgninger til alle gode formål og samtidig redusere skattene dramatisk. Det er en uansvarlig politikk, og det er en politikk som bare holder om man er veldig langt fra makt og innflytelse, slik Fremskrittspartiet er og kommer til å bli.

Presidenten: Neste replikant er Einar Steensnæs.

Einar Steensnæs (KrF): Det var mye i Jens Stoltenbergs innlegg som jeg satte pris på, innretningen av det, de saker han nevnte som han ville prioritere innenfor en kort tidsramme – det likte jeg.

Nå rakk han ikke å nevne de internasjonale utfordringene hva gjelder miljø, eller fattigdomsproblemet, men totalt sett synes jeg at den nyvalgte parlamentariske leder i Arbeiderpartiet hadde en innretning som jeg satte pris på.

Nå var Stoltenberg opptatt av et bredest mulig parlamentarisk grunnlag for en regjering. Og nå skjønner jeg jo på Arbeiderpartiet at det haster kanskje mer enn hva mange hadde trodd, med å komme i regjeringsposisjon. Jeg er klar over at 65 representanter er mer enn 42 representanter, like fullt er det altså en mindretallsregjering Arbeiderpartiet i så fall må basere seg på. Og jeg vil gjerne spørre Stoltenberg: Hvilket bredt parlamentarisk

grunnlag ser Jens Stoltenberg for seg for at han skal kunne danne en mer handlekraftig regjering som har et bredere grunnlag i Stortinget, og på den måten bedre sikre en gjennomføring av hans politikk?

Jens Stoltenberg (A): Nå har ikke Arbeiderpartiet noen umiddelbare planer om å danne regjering. Det vi har umiddelbare planer om, er å få flertall for vår politikk på et viktig område, nemlig å få flertall for å ta i bruk gass i Norge istedenfor å importere stadig mer sterkt forurensende kraft fra våre naboland. Hvis det blir et regjeringsproblem, er det ikke vi som tar initiativet til det, men det er Regjeringen. Og for Regjeringen er det ingen kunst å unngå regjeringskrise, det er jo bare å bli sittende og akseptere enda et nederlag, og det har jo Regjeringen god erfaring med, og det er en øvelse de behersker godt. Så hvis dette blir et problem i forhold til regjering, så er det ikke vi som tar initiativet, da er det i tilfelle Regjeringen som tar initiativet. Velger man å sitte, er det altså ikke noen problemstilling, i hvert fall ikke på denne siden av valget.

Vi har flere ganger invitert sentrum til samarbeid, fordi vi er enig i mange av de prioriteringene sentrum gjør, og vi tror at på sikt er det mellom sentrum og Arbeiderpartiet mye felles tankegodt. Men et slikt samarbeid må jo basere seg på at det også er ulikheter. Dere er f.eks. varme tilhengere av kontantstøtten, det er ikke vi. Vi er varme tilhengere av gasskraft, det er ikke dere, men vi må kunne samarbeide likevel, selv om det er saker hvor vi er uenige.

Einar Steensnæs (KrF): Jeg har merket meg ulike uttalelser fra Arbeiderpartiet når det gjelder kontantstøtten. Kontantstøtten var jo en årsak til at Arbeiderpartiet parkerte seg selv fullstendig på sidelinjen i et par år, før de endelig bestemte seg for å legge denne steinen til side.

Vi hadde trodd at kontantstøtten nå var endelig avklart i Arbeiderpartiet, men en del uttalelser fra Arbeiderpartiets kvinnebevegelse kan tyde på at så ikke er tilfellet. Dette skaper en ny usikkerhet hos alle dem som nå planlegger barneomsorg, og som er avhengig av stabilitet i de ordninger som er innført. Jeg synes Stoltenberg skulle benytte denne anledningen til å avklare om det er slik at Arbeiderpartiet nå har akseptert det flertall det er i Stortinget for denne viktige ordningen som kontantstøtten innebærer.

Jens Stoltenberg (A): Jeg mener Steensnæs gjør det litt vanskeligere enn det faktisk er.

Arbeiderpartiet er ikke tilhenger av dagens kontantstøtte, slik den er vedtatt av flertallet i Stortinget. Men samtidig har vi gjort det klart, ikke minst gjennom budsjettforliket i fjor høst, at den ikke skal blokkere ethvert samarbeid om budsjettet dersom vi får nok gjennomslag på andre områder. Og hovedgrunnen til at vi var villig til å stemme for 3 milliarder kr til en ordning vi fortsatt ikke synes er god, var at vi følte at vi fikk gjennomslag på andre viktige områder. Slik er det når man må lage kompromisser. Og jeg regner med f.eks. at Kristelig Folkeparti

(Stoltenberg)

fortsatt er motstander av selvbestemt abort, selv om de sitter i en regjering som administrerer abortloven. Det er slik det må være når man ikke oppnår flertall for det som er ens primære standpunkter. Der har vi i praksis vist at vi kan samarbeide, selv om vi fortsatt synes at det er andre måter det er bedre å støtte barnefamiliene på enn med dagens kontantstøtteordning.

Einar Steensnæs (KrF): Nå vet vi at Stoltenberg er lei av at vi siterer fra hans pressemelding fra januar i fjor om SFTs utslippstillatelse. Men dette handler faktisk også om troverdighet og sammenheng i klimapolitikken.

Han sa for et år siden: Arbeiderpartiet er glad for at det stilles strenge miljøkrav i tillatelsen fra SFT ved bygging av gasskraftverk. Han sa også: Det er et absolutt og ufravikelig krav til bruk av naturgass i Norge at dette kan innordnes i våre internasjonale klimaforpliktelser. Og endelig: Jeg regner med at bygging av gasskraftverk ikke vil skje før det er avklart om det er mulig å bygge verk der CO₂-utslippene langt på vei fjernes.

Hvilke av disse uttalelsene står Jens Stoltenberg fremdeles ved?

Jens Stoltenberg (A): Svaret er: samtlige.

Det Einar Steensnæs utmerket godt vet, som jeg også forklarte i detalj, er følgende: Da vi sa at man ikke skulle investere i gasskraftverk før det var avklart om man kunne ta ny teknologi i bruk, var det fordi Hydro hadde lansert et helt nytt konsept noen måneder i forveien. Da var det usikkerhet ved om vi skulle gå videre med de opprinnelige planene. Jeg sa nei, vi bør vente til Hydro har avklart om opplegget deres kan gjennomføres. Noen måneder etterpå sa Hydro: Nei, det lar seg ikke gjennomføre. Vel, da mener vi at vi skal gå videre med de opprinnelige planene. Det mener jeg med all rimelighet regjeringspartiene nå snart må forstå henspeilte på ett, konkret forslag som Hydro har satt til side, og Hydro sier nå at de tror vi raskere får ny og bedre teknologi dersom vi kommer i gang med å ta i bruk den best tilgjengelige teknologien som i dag finnes.

Det er dere som er sinker i klimaarbeidet, og det er dere som har snudd totalt rundt, fordi dere så sent som i fjor høst var mot å satse mer på CO₂-fri gasskraft. Dere har faktisk redusert bevilgningene til CO₂-fri gasskraftforskning i årets budsjett.

Einar Steensnæs (KrF): Sammen med Arbeiderpartiet.

Jens Stoltenberg (A): Nei. Det er feil.

Presidenten: Neste replikant er Jan Petersen.

Jens Stoltenberg (A): Kan jeg rette en åpenbar misforståelse?

Presidenten: Nei, det er ikke anledning til det.

Jan Petersen (H): Det er ikke noen tvil om at det at Jens Stoltenberg har tatt over som parlamentarisk leder – jeg har gratulert ham før, men jeg gjør det gjerne igjen – har utløst atskillig forventning om endring i Arbeiderpartiets linje. Jeg har lyst til å spørre om et par av de mulige endringene.

En av dem, som er overmoden, gjelder skole- og utdannelsesområdet, hvor Stoltenberg i sitt innlegg nå interessant nok sa at han ønsket å gå lenger enn Regjeringen når det gjaldt tiltak for å sørge for at unge mennesker satser på læreryrket. Ja, det må være ganske mye lenger enn Regjeringen, for dette er selve kjernen i skoleutfordringen akkurat nå.

Men på et annet område er det også et forbedringspotensial: Arbeiderpartiet må komme bort fra sin A4-skole, som er for lite tilpasset den enkelte elev, og sørge for en bedre tilpasset yrkesutdannelse, fordypning, valgfag i ungdomsskolen og ikke minst en skikkelig satsing for dem som har lese- og skriveferdigheter. Spørsmålet er: På hvilke områder vil Arbeiderpartiet nå foreta en endring av sin skolepolitikk?

Jens Stoltenberg (A): Det er mange av oss som ikke har hatt, og etter hvert har fått, lese- og skriveferdigheter. Det vil vi gjerne satse på at flere skal få, og det er vi tilhengere av, også i Arbeiderpartiet.

Men det vi har gjort, er for det første i forbindelse med rekrutteringsmeldingen å legge fram svært mange konkrete forslag til hvordan vi kan styrke lærerrekutteringen, som kanskje er kjernes spørsmålet i forhold til det å styrke kvaliteten og nivået i skolen. Det har vi gjort, knyttet til bl.a. tiltak når det gjelder kompetanseheving. Vi har også noen formuleringer om lønn, som Lærerlaget sa de ikke var helt fornøyd med, men som de mente var et skritt i riktig retning. Der har vi lagt fram en pakke på ganske mange penger for å styrke lærerrekutteringen, som et nøkkelsvar i forhold til hvordan vi skal få større innsats i forhold til utdanning.

Jan Petersen (H): Det er ikke noen tvil om at selve lærerrekutteringen er kjernen, og derfor må det være substansielle, skikkelige tiltak som gjør at unge mennesker nå føler tiltro til å gå inn i yrket. Det er det det hele dreier seg om.

Men det er et annet spørsmål som er berørt, som dreier seg om Stoltenbergs uttalelser om skatt, hvor han har bekjent seg til et høyt skattnivå. Sentralbanksjefen kom i forrige uke med en ganske kraftig advarsel mot å tro at man kan skatte seg til velferd. Han advarer mot økninger og peker ikke minst på at det er skattekonkurranse mellom land, og at de land som har satt ned sitt skattnivå, også har greid å tiltrekke seg aktivitet. Men Stoltenberg sender ut de motsatte signaler. Hvis det er snakk om å gi noen fordel på noen områder, må man for all del sørge for å ta igjen på andre områder, slik at man holder et høyt nivå. Det man da fort kan gjøre, er simpelthen å være med på å sage over den grenen man sitter på, på grunn av den internasjonale skattekonkurranse. Betyr det rett og

slett at på dette området blir alt ved det gamle i Arbeiderpartiet?

Jens Stoltenberg (A): Først vil jeg takke for at Jan Petersen siterte meg helt riktig. Jeg har gått inn for å ha et fortsatt høyt skattenivå, altså skatt på nivå med det vi har i dag av nasjonalproduktet, mens andre har utlagt det som at jeg har gått inn for et høyere skattenivå. Det har ikke Arbeiderpartiet lagt opp til i sitt program, heller ikke i langtidsprogrammet som vi la fram i 1997.

Når vi forsvarer et høyt skattenivå, er det fordi vi ser at det er store uløste oppgaver f.eks. innenfor skole – som var det forrige spørsmålet. Det koster fort noen milliarder. Vi vet at vi bruker omtrent 5 milliarder kr mer i året bare for å opprettholde folketrygdens ytelser. Vi vet at vi får en aldrende befolkning som vil kreve mer helse og mer omsorg. Da mener vi det simpelthen er uansvarlig, slik Høyre legger opp til, å love omfattende skattelettelser, da blir det mindre penger til velferd. Det er ikke privat nød som er hovedproblemet i Norge i dag, det er mangel på offentlige velferdstjenester som er hovedproblemet.

Det som er Høyres problem, er at de både er for lavere skatter og for å gi mer til de fleste gode formål, og samtidig ønsker de en ansvarlig finanspolitikk. Det går ikke i hop.

Jan Petersen (H): Det som er problemet med Arbeiderpartiets skattepolitikk, er at de ikke har fantasi til å se at et høyt skattenivå går ut over verdiskapingen og på den måten er med på å ta vekk noe av grunnlaget for velferdsstaten. Det er det problemet som ikke minst sentralbanksjefen påpeker.

Men det er et annet viktig område som vi kan gå inn i for å sikre velferden, og det må sørges for flere ressurser både til omsorg og undervisning. Men det man da må gjøre, er å gå inn med ganske klar politikk for å endre offentlig forvaltning og sørge for reformer i det offentlige. Det gjelder f.eks. å få vekk ett av våre tre forvaltningsnivåer, det gjelder færre reguleringer å administrere, det gjelder vilje til å ta på seg færre oppgaver, det gjelder vilje til tjenesteutsetting og privatisering, og det gjelder vilje til – fordi arbeidskraft er et problem – å tillate arbeidsinnvandring. Men på disse områdene sier altså Jens Stoltenberg i sitt tiltredelsesintervju bare at han ønsker flere ansatte i det offentlige, og det er ikke svaret på spørsmålet, for han må ta et oppgjør med særinteresser, som f.eks. viktige fagforeningsinteresser. Er han villig til det?

Jens Stoltenberg (A): Høyre og Jan Petersen er mot flere ansatte i offentlig sektor, men *for* flere lærere, *for* flere sykepleiere, *for* flere leger og *for* flere ansatte innenfor de fleste offentlige tjenesteområder. Det er der det igjen er litt mangel på samsvar mellom retorikken og handlingen i det Høyre står for.

Og så er det en gammel borgerlig myte at høyt skattenivå fører til lav vekst. Hvis skattene er fornuftig utformet, lave skattesatser på et bredt skattegrunnlag, kan vi få veldig sterk vekst med et skattenivå på det nivået vi

har i Norge i dag. Nå er f.eks. Sverige fremhevet som et av de fremste IT-land i verden, et av de land som virkelig har greid å få fart i sin IT-industri. Det er jo slik at Sverige har høyere skattenivå enn Norge. Finland fremheves som et utmerket land – Nokia, en fantastisk bedrift, en fantastisk nyskaping, alt det Høyre gjerne vil ha i Norge. Finland har like høye skatter som Norge. Så det er en veldig merkelig økonomisk teori og dårlig økonomisk empiri å si at et godt høyt skattesystem fører til lav vekst – tvert imot.

Presidenten: Neste replikk er fra Johan J. Jakobsen.

Johan J. Jakobsen (Sp): La meg for ordens skyld opplyse at jeg for min del for lengst har gratulert Jens Stoltenberg med den nye verdigheten.

Jeg la merke til at Stoltenberg i sitt innlegg la vekt på mulighetene for å samarbeide om velferdsoppgavene med sentrumspartiene, og han nevnte helt konkret utjevning meldingen. En viktig del av utjevningstrategien går bl.a. på dette med rettferdig beskatning, sosialt nettverk og boligbygging – for å nevne noen enkelte saker. Dette er saker som også er knyttet til budsjettet som vi skal behandle til høsten, og da blir det et interessant spørsmål: Er det slik at Arbeiderpartiet også til høsten er innstilt på å akseptere kontantstøtten som et grunnlag for forhandlinger om et eventuelt budsjett? Og så ber jeg om at statsministerkandidaten for Arbeiderpartiet ikke tar det ille opp at det lå implisitt i spørsmålet at det er Gudmund Restad som skal legge fram budsjettet til høsten.

Jens Stoltenberg (A): Først er det opp til Regjeringen å avgjøre om denne gasskraftsaken blir et problem for Regjeringen. Vi har lagt fram vår politikk, og det er Regjeringen som har tatt opp regjeringsspørsmålet.

Når det gjelder om vi kan akseptere kontantstøtten som et grunnlag for forhandlinger, er svaret ja, i den forstand at det gjorde vi i fjor høst, og det har vi vært åpne for å gjøre igjen, hvis vi får gjennomslag for andre viktige deler av vår politikk. For eksempel var det slik at når vi kunne akseptere kontantstøtten i fjor høst, hang det sammen med at vi fikk mer til kommunene, mer til helse, mer til omsorg, men også at vi faktisk fikk lavere skatt på de laveste arbeidsinntektene, både fordi det kan bidra til mer rettferdig fordeling og fordi vi tror at det kan bidra til en mer dynamisk økonomi eller faktisk øke tilbudet av arbeidskraft, som er noe av det som nå er viktigst i norsk økonomi.

Johan J. Jakobsen (Sp): For å bringe oss tilbake til den aktuelle saken som opptar de fleste i Stortinget i dag, nemlig spørsmålet om bygging av gasskraftverk: Problemet med Arbeiderpartiets standpunkt er at det ennå ikke er etablert et internasjonalt kvotesystem. Det vil ennå ta ganske mange år før det er aktuelt. Men så vil jeg minne Stoltenberg på at da Regjeringen la fram sin Kyoto-melding, var Arbeiderpartiet og Stoltenberg i innstillingen til denne meldingen positive til et nasjonalt kvotesystem i påvente av et internasjonalt system. Mitt spørsmål til

Arbeiderpartiets parlamentariske leder blir derfor: Er Jens Stoltenberg fortsatt positiv til at det blir etablert et slikt nasjonalt kvotesystem som kan gjøres operativt fra årsskiftet 2001-2002?

Jens Stoltenberg (A): Først vil jeg komme med en betraktning, og det er at Arbeiderpartiet har vært tilhenger av kvoter, de såkalte Kyoto-mekanismene, som går ut på at land kan gå sammen om å gjennomføre utslippsreduksjoner, helt siden Kyoto-prosessen og Rio-konferansen startet på slutten av 1980-tallet/begynnelsen av 1990-tallet. Da var sentrumspartiene mot det. De mente det nærmest var umoralsk at man skulle investere i rensesiltak i andre land og på den måten kunne gjennomføre sine miljøforpliktelser gjennom å kjøpe kvoter fra andre land. Det var altså Senterpartiet direkte motstander av. Nå gjør de dette med kvoter til hovedpoenget i sin klimapolitikk, og det er vi veldig glad for, det er en oppfølging av Arbeiderpartiets politikk, akkurat som satsing på CO₂-frie gasskraftverk også er en flott snuoperasjon fra sentrum og oppfølging av Arbeiderpartiets politikk. Vi mener nøyaktig det samme om kvoter nå som i fjor, i motsetning til sentrum, og det betyr at vi er for det nasjonale kvotesystemet slik det er beskrevet, bl.a. ved at det må knyttes til et internasjonalt system.

Presidenten: Neste replikant er Kristin Halvorsen.

Kristin Halvorsen (SV): Det ligger to saker i Stortinget nå som kan føre til regjeringskrise i løpet av ganske kort tid. Jeg skal ikke spørre Stoltenberg om innholdet i gasskraftverksaken – der tror jeg ikke det kan bringes noe nytt til torgs – men jeg har lyst til å spørre ham om hvorfor Arbeiderpartiet kjører gasskraftverksaken så hardt som de gjør, i allianse med Høyre. Og når det gjelder den andre saken, nemlig saken om IT-Fornebu: Hvorfor kjører Arbeiderpartiet den saken så hardt som de gjør, i allianse med Fremskrittspartiet? Hvis det skulle bli regjeringskrise på noen av disse sakene, oppnår Arbeiderpartiet ingen annen situasjon enn den som førte til at Jagland gikk av i 1997, nemlig en uholdbar parlamentarisk situasjon der det til stadighet ble flertall mot Regjeringens politikk. Den store sporten her i huset, det spørsmålet både Høyre og Fremskrittspartiet stilte seg hver morgen, var: Hvordan kan vi påføre Regjeringen et nederlag i dag?

Jens Stoltenberg (A): Når vi har lagt fram de forslagene og stått på de standpunktene vi har gjort i gasskraftsaken og IT Fornebu-saken, er jo det fordi vi på den måten får flertall for det vi mener er best politikk, best politikk for å fremme norsk informasjonsteknologi og best politikk for å redusere de totale utslippene av klimagasser. Det er altså dokumentert at det blir lavere utslipp ved å redusere importen fra våre naboland. Dette må vi gjøre fordi vi står for den politikken.

Så er det jo slik at det er andre som bringer opp regjeringsspørsmålet. Men mitt inntrykk er at Regjeringen er veldig opptatt av å sitte. Regjeringen har godtatt nederlag

på veterinæravtalen – som mange i regjeringspartiene mente var en trussel mot folkehelsen, de har godtatt nederlag på Schengen-avtalen, som de mente kunne fremme kriminalitet og narkotikaomsetning, de har godtatt nederlag på bankstrukturen, som de mener er helt omvendt av det de opprinnelig foreslo, de har godtatt nederlag på skytefelt og på Øvre Otta, som de mente var dramatiske miljøinngrep. Og da regner jeg med at de også kan godta et nederlag til.

Kristin Halvorsen (SV): Det er nettopp denne logikken som gjør at det er umulig å danne et fornuftig flertall i denne stortings salen så en kan gå løs på noen av de viktige, langsiktige oppgavene vi må jobbe med i norsk politikk. Hvis Arbeiderpartiet fortsetter å ha den holdningen at vi vedtar det vi mener, og så hanker vi inn støtte fra Fremskrittspartiet i den ene saken, fra Høyre i den andre saken og fra sentrumsregjeringen i den tredje saken, da er vi i nøyaktig samme situasjon som i 1997. Og miljøpolitikken er et kjernepunkt her for om det fins et samarbeidsgrunnlag mellom sentrum og SV på den ene siden og Arbeiderpartiet på den andre siden.

Derfor må mitt neste spørsmål være: Er Stoltenberg enig med Jagland i at det som hadde vært mest forutsigbart og best i forhold til å planlegge langsiktig, var en sentrum-venstreallianse i norsk politikk som kunne samarbeide om de store linjene innenfor en fireårsperiode?

Jens Stoltenberg (A): Jeg er enig med Jagland – også i det spørsmålet.

Jeg har jo sagt at jeg tror det er mellom sentrum og Arbeiderpartiet vi kan finne de beste løsningene. Men det kan jo ikke innebære at vi skal utsette vår politikk på de områdene hvor vi har standpunkter som avviker fra hverandre, som f.eks. kontantstøtte eller gasskraft. Det er jo først når vi setter oss ned og eventuelt skal diskutere et samarbeid, at vi må håndtere de sakene. Og hvis sentrum faktisk ønsket samarbeid om disse spørsmålene, noe jeg gjerne hadde vært med på å diskutere og hatt samtaler om – det er feil å si at vi har avvist alle samtaler, for vi har samtalt opptil flere ganger – så burde man ha tatt kontakt *før* man tok beslutningen. Regjeringen tok jo i juni 1999 en forvaltningsmessig beslutning av stor politisk og prinsipiell karakter uten å gjøre noe forsøk på å undersøke hva Stortinget mente. Og det mener jeg ikke er en samarbeidsinvitt, det er det direkte motsatte. Hvis Regjeringen da hadde kommet til Stortinget, som en så smal mindretallsregjering selvfølgelig burde gjort i en så viktig sak, kunne vi hatt en fornuftig dialog om det. Det valgte Regjeringen ikke å gjøre.

Så er det også feil at vi ikke har villet samtale med dem nå. Vi samtaler gjerne, f.eks. om satsing på CO₂-fri gasskraft.

Presidenten: Neste replikant er Gunnar Kvassheim.

Gunnar Kvassheim (V): Jens Stoltenberg gjør et stort poeng av at Regjeringen angivelig blir styrt av Stortinget fra sak til sak. Statsministeren har på en god måte

dokumentert at det ikke er tilfellet. Han har vist at Regjeringen leverer resultater, og Stoltenberg sa i sitt innlegg i dag at aldri før har vanlige folk i Norge hatt det så godt som nå – altså etter to og et halvt år med sentrumsregjeringens styre.

Men Stoltenberg har rett i at på noen områder går Regjeringen på nederlag, bl.a. gjelder det saker som Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet sammen finner løsninger på. Det var tilfellet da Regjeringen foreslo en liberalisering av ordningen med arbeidsinnvandring, en ordning mange småbedrifter ønsker. Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet har hindret en slik liberalisering.

Nå hører vi at Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet i takt er i ferd med å skifte syn. Spørsmålet mitt er om Stoltenberg er tilfreds med at det er sammen med Fremskrittspartiet hans parti skal finne løsning i denne type spørsmål.

Jens Stoltenberg (A): Man kan si mye om sentrumsregjeringen – og spesielt om Regjeringens minste parti, Venstre – men selvbildet er det ikke noe galt med, det er på ethvert tidspunkt opphøyd. Jeg skal ikke si mer om det.

Så til spørsmålet om arbeidsinnvandring. Her kan jeg komme med en nyhet til representanten Kvasshheim, og det er at Arbeiderpartiet på sitt gruppemøte i dag har gått inn for de omlegginger og justeringer når det gjelder regulering av arbeidsinnvandring som Regjeringen har foreslått, da vi mener det er riktige tiltak fordi de bidrar til å lette forholdene for dem som ønsker å komme til Norge, og fordi en del norske bedrifter, f.eks. innenfor informasjonsbransjen, trenger det. I tillegg er det et nytt eksempel på at vi ønsker samarbeid, at vi ønsker dialog – og altså på mange områder støtter sentrumsregjeringen.

Gunnar Kvasshheim (V): Jeg hadde bestemt meg for å være veldig forsiktig med selvrosen, derfor nøyde jeg meg med å ta til inntekt den formuleringen som Stoltenberg selv mente betegnet situasjonen i det norske samfunnet i dag.

Når det gjelder arbeidsinnvandring, har jeg registrert den endringen som Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet nå foretar samtidig. Men mitt spørsmål var om det ikke var naturlig for Arbeiderpartiet på dette området å søke de liberale løsningene sammen med sentrumsregjeringen, og samtidig som sentrumsregjeringen fremmer slike forslag. Det kunne også hatt den hyggelige bieffekt at det antallet nederlag som Stoltenberg er så bekymret over, hadde blitt redusert.

Og så til slutt: Arbeiderpartiet har når det gjelder bedriftsbeskatning, hatt én type synspunkt før valg og en type synspunkt etter valg. Det som kunne vært interessant å få vite nå, var om statsministerkandidat Stoltenberg ønsker å fjerne aksjerabatten, ønsker å innskjerpe delingsmodellen og ønsker å endre regimet for rederibeskatningen.

Jens Stoltenberg (A): Først når det gjelder arbeidsinnvandring: Det er jo ikke slik at vi var mot disse forsla-

gene da dette var oppe for et år siden, for da var det nemlig ikke forslag, da var det noen generelle betraktninger i en stortingsmelding – og vi reserverte oss mot de rent generelle betraktningene. Da de konkrete forslagene kom, støttet vi dem. Jeg var med i mange debatter i fjor hvor jeg understreket at de konkrete forslagene som var lagt fram for en arbeidsgruppe, var vi åpne for å vurdere. Så her er det sammenhengende logikk hele veien.

Når det gjelder bedriftsbeskatning, vil jeg bare si følgende: Den største skatetrusselen mot norske småbedrifter er sentrumsregjeringen, for den viktigste bedriftsskatten er skatten på alminnelig inntekt, det Regjeringen kaller kapitaliskatt, men som altså er den skatten alle norske bedrifter betaler, og som på en måte er bærebjelken, hovedgrepet i skattereformen – 28 pst. flat skatt på overskudd på småbedrifter. Det har dere gang på gang foreslått å øke. Regnet i kroner er det en dramatisk mye større skatteøkning enn de skattehullene vi ønsker å tette når det gjelder delingsmodell og rederiskatt, som altså er hull som de rike kan benytte seg av, mens småbedriftene rammes av Venstres brutale skattepolitikk. (Munterhet i salen)

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Carl I. Hagen (Frp): Jeg må si Arbeiderpartiets nye parlamentariske leder forbauser meg ganske kraftig i denne debatten.

I sitt hovedinnlegg, og særlig i sin replikk til statsministeren, sabler han Regjeringen nord og ned og fremstiller det omtrent som en fare for samfunnet at vi har en så svak regjering, med så svakt grunnlag, og som er til de grader håpløs. Etterpå bedyrer han at han ikke på noen måte er på regjeringsjakt. Etter det han sa i sitt replikkordskifte til statsministeren, burde Jens Stoltenberg i realiteten ha plikt til å være på regjeringsjakt, det burde være en plikt han påtok seg for å fjerne den regjeringen som han sier er til de grader håpløs for samfunnet. Så her henger det ikke mye på greip det å ha en tanke som er logisk sammen med en annen.

Fremskrittspartiet kommer til å fortsette å hamre løs på nøyaktig de samme sakene som vi tror vanlige folk i dette land er sterkt opptatt av i sitt dagligliv. Jens Stoltenberg harselerer med oss på en litt ovenfra og nedad måte fordi vi vil bruke mer penger til våre regional-, sentral- og lokalsykehus, hvor direktørene nå bruker altfor mye tid på å vurdere hvordan de skal få budsjettene til å gå i hop, hvem de skal si opp og hvem de eventuelt skal si nei til å ta imot som pasienter. Det hadde vært bedre om de kunne konsentrere seg om å produsere mest mulig helse-tjenester til beste for befolkningen. Man kunne også få omgjort en del av de stillingene som er deltidsstillinger på grunn av mangel på penger, for mangel på penger er ikke det som for tiden preger den norske stat. Tvert om har vi aldri hatt så god økonomi, og da burde først og fremst pleietrengende eldre og syke mennesker vite at vi vil gjøre hva som står i vår makt for at de skal få den nødvendige hjelp, eventuelt ved å importere både sykehustjenester og eldreomsorgstjenester.

Vi vet at vanlige folk er opptatt av å få ned kriminaliteten. Man ser gjengkriminaliteten. Vi vet at mange har en utrygghetsfølelse. På tross av det stemmer de øvrige partiene imot forslag etter forslag fra Fremskrittspartiet om å styrke politiet. Bare for noen dager siden stemte de imot et forslag om strengere straffer for gjengangerkriminalitet, noe som ville hindret dem i å komme ut og begå ny kriminalitet. Vi kommer til å fortsette å mase om kamp mot kriminalitet, selv om vi av enkelte av våre konkurrenter blir latterliggjort.

Vi kommer til å fortsette å snakke for en mer fornuftig og realistisk flyktning- og innvandringspolitikk til tross for forsøk på å skremme oss til taushet i denne saken. Det er rekord når det gjelder asylsøkere til Norge. Det er store problemer med bosetting, og det er store problemer med integrering. Selv om de andre ikke ser vanskelighetene, så gjør vi det. Og vi er faktisk helt enig i at det er blitt et nytt problem. Vi er enig med Gunnar Prestegård, Kristelig Folkepartis mangeårige politiker i Oslo, som når det gjelder søknad om bønnen fra minareter ved moskeene, sier følgende:

«Det er ikke ønskelig at muslimer kaller til bønn over hele byen. Jeg er for religionsfrihet, men vi må bevare de kristne verdier som det norske samfunn er bygget på. Ethvert samfunn har sitt særpreg, det norske er preget av kristendommen. Bønnerop virker forstyrrende på kristne tradisjoner.»

Andre tar dette som et støypproblem, uten å se den utfordringen dette innebærer overfor de verdier jeg faktisk trodde statsministeren bygde sitt politiske virke på. Selvsagt skal vi ha respekt for andre. Selvsagt skal vi ha religionsfrihet. Men det er skuffende å være vitne til at Regjeringen og Kristelig Folkeparti ikke ser den utfordringen som det som enkelte kristne ledere kaller fremveksten av islam og islamske holdninger i Norge, er for det norske samfunn.

Og så til slutt når det gjelder gasskraftdebatten: Det skulle ikke vært noe vanskelig å få lønnsom vindkraftproduksjon i Norge. Hvis bare staten, slik som nå regjeringens partiene og SV legger opp til, dekker kostnadene ved etableringen av investeringen, dekker en del utgifter og lar det være igjen et omtrent gratis anlegg til noen andre, da blir det lønnsomt. Dette er ren subsidiering, og de pengene som man fra regjeringens partienes side ønsker å bruke på dette, kunne gått til flere sykehussenger og flere eldreomsorgsplasser. Det hadde vært å foretrekke.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jens Stoltenberg (A): Jeg mener at en av de viktigste oppgavene vi står overfor som nasjon, er å skape toleranse og et mangfold der vi får fram det beste i hverandre, og da må vi også akseptere at folk har ulike religion, ulike kulturelle bakgrunn og bor i Norge. Det er jo ikke spørsmål om vi skal ha mennesker med annen hudfarge og annen religion i Norge, men det er spørsmål om hvordan vi skal leve sammen. De holdningene Carl I. Hagen gir uttrykk for, er holdninger som skaper konflikter, motsetninger, og øker problemene med innvandring – de redu-

seres ikke ved at man gir uttrykk for at det er et støypproblem å ha bønnen fra minareter.

Det er klart at alt må reguleres, man må ta hensyn til privatlivets fred – det skjønner alle. Men det er altså slik, ifølge Mellomkirkelig Råd, at i flere muslimske land, f.eks. i Syria og Egypt, får kirkeklokkene ringe i kristne kirker. Og hvis vi da skulle være nærmest prinsipielt motstandere av bønnen, ville det være uttrykk for en intoleranse som fremmer problemer og konflikter mellom folkegrupper i Norge.

Carl I. Hagen (Frp): Når det gjelder dette med støy, så er ikke det min argumentasjon, det har vært Regjeringens argumentasjon. Regjeringen har behandlet dette mer etter støypproblematikken enn etter det religiøse innhold i bønneropene. Og det at man over Oslo fra minareter på de over 20 moskeer etter hvert fem ganger i døgn, som de kommer til å søke om, skal rope at de vantros barn skal bli farløse, de vantros kvinnene skal bli enker – og for muslimer er de vantros ifølge Koranen de kristne og jøder – har ingenting med å vise toleranse å gjøre. Vi skal være tolerante, slik som kristendommen tar til orde for, men som islam ikke tar til orde for. Men det å legge forholdene slik til rette at vi endrer vårt samfunn, er å være misforstått tolerant. Det er å be om alvorlige problemer om 20–30 år, istedenfor å prøve å hindre dem fra å komme gjennom å ha en fast holdning og slå fast hvilke verdier vi bygger dette landet på, og at de som er kommet hit, får tilpasse seg våre lover og regler og skikk og bruk.

Jens Stoltenberg (A): Betyr det da at Carl I. Hagen mener at det ville vært helt akseptabelt om f.eks. Egypt eller Syria begynte å nekte kirker å ringe med kirkeklokker i de landene fordi de altså ikke aksepterer *det*?

Nå vil jeg faktisk være enig med Hagen i én ting, og det er at Regjeringen hadde en svært uheldig håndtering av dette i utgangspunktet, for da hadde jo kirkeministeren noe av den samme argumentasjonen som Carl I. Hagen, men han kom seg etter hvert.

Så vil jeg ta opp et annet spørsmål. Representanten Hagen mente at enhver statsministerkandidat nærmest hadde som plikt på ethvert tidspunkt å prøve å avsette Regjeringen. Nå mener jeg at det viktigste er valg – det er der man faktisk avgjør hva slags storting vi skal ha, og det er der vi også burde velge hvem som skal være statsminister. Men jeg har oppfattet at Carl I. Hagen og jeg nå har fått noe felles, siden landsstyret i Fremskrittspartiet har utnevnt Carl I. Hagen til statsministerkandidat. Da er det også slik at han har som plikt på ethvert tidspunkt å prøve å felle sentrumsregjeringen. Mitt inntrykk er at han driver med det motsatte.

Carl I. Hagen (Frp): Først til muslimske land og forholdet til kirkeklokker. Jeg vil gjerne få lov til å understreke at det er ganske mange av de muslimske land som legger betydelige hindringer i veien for dem som er kristne, det er forfølgelse av kristne i mange muslimske land. Men det er forskjell på et ringesignal, klokkesignal, og

det å rope ut en bønn. Det er nettopp det samme som vi har prøvd å hindre i KRL-faget i skolen, at det skal være forkynnelse. Det er forkynnelse som ropes ut fra minaretene om man i tillegg roper at man ønsker at de vantro, altså de kristne som bor i dette landet, skal bli farløse. Det er en ganske sterk holdning.

Og så til det siste: Forskjellen på statsministerkandidat Stoltenberg og statsministerkandidat Hagen er at Hagen ikke har rettet den knusende kritikk mot den sittende regjering som statsministerkandidat Stoltenberg har gjort. Det er den store forskjellen. Det er ingen grunn til at jeg før valget i 2001 skal gjøre noe, for jeg ønsker at den sittende regjering skal fortsette. Men Stoltenberg har altså sagt det stikk motsatte når han karakteriserer Regjeringen.

Presidenten: Neste replikant er Einar Steensnæs.

Einar Steensnæs (KrF): Jeg får vel starte med å gratulere Hagen som Fremskrittspartiets statsministerkandidat. Ettersom Fremskrittspartiet er landets nest største parti, synes jeg ikke det er noe unaturlig. Men nå har jeg forstått at statsministerkandidaten også kaller Kristelig Folkeparti til regjeringbordet, og da stusset jeg nok atskillig. Jeg var glad for det kristne verdigrunnet som Carl I. Hagen nå markerte som grunnlag for sitt parti og for den regjering han måtte danne i en usikker fremtid, men jeg vil nok anbefale Carl I. Hagen – hvis han skal tale til misjonsfolket og til kristenfolket – å interessere seg mer for den internasjonale rettferdigheten, for det arbeidet som gjøres på misjonsmarken, for den betydelige bistanden som Norge bidrar til, og hvor Carl I. Hagens parti aldri i denne sal har bidratt til den internasjonale solidariteten som vi anser som så viktig, med vern av svake grupper og en rettferdig fordelingspolitikk. På alle disse områdene er de kristne gruppene og misjonsfolket meget engasjert. Herr Hagens parti har så langt ikke vist noe engasjement.

Carl I. Hagen (Frp): Først til det første: Det er fremtiden etter 2001 som Fremskrittspartiet er opptatt av. Og vi synes faktisk at etter hvert som det er flere som er noe urolige over svake mindretallsregjeringer, lite forutsigbarhet og mangel på faste forhold, bør ansvarlige politikere på lang sikt også ha i tankene at dersom velgeropplutningen gjør det mulig, må tradisjonelle borgerlige partier være innstilt på å samtale etter et valg hvis det skulle være et flertall av f.eks. partier som Kristelig Folkeparti, Høyre og Fremskrittspartiet – og Venstre hvis det er nødvendig for å få flertall. Da ville det være naturlig at de kom sammen og undersøkte muligheten for å finne frem til en politisk plattform for en flertallsregjering.

Det er nøkkelordet for oss – flertallsregjering. Det er det vi har sagt at vi er rede til å ta ansvar for deltakelse i. Det ville skape forutsigbare forhold. Det er noe helt annet enn det vi har når vi har mindretallsregjeringer.

Einar Steensnæs (KrF): Jeg merket meg at Hagen ikke svarte på mitt spørsmål. Jeg vil gjerne være veldig

konkret, og spør: Er det slik – siden Fremskrittspartiet og Hagen nå kaller Kristelig Folkeparti til et eventuelt regjeringssamarbeid – at Fremskrittspartiet har lagt om kursen og har en helt annen politikk når det gjelder bistandsarbeid, når det gjelder asyl- og flyktningpolitikken, når det gjelder miljøpolitikken, fordelingspolitikken, vern av svake grupper, alkoholpolitikken og distriktspolitikken?

Carl I. Hagen (Frp): Jeg kan svare klart: Vi utformer selv vår politikk, og vi har ingen planer om å endre den på vesentlige områder. Vi vil selvsagt ha vår programbehandling, hvor dette skal gås igjennom for å se om det fortsatt er aktuelt, om det er ny informasjon. Men vi har ingen planer om det, og vi forventer heller ikke at andre partier har det. Så vidt meg bekjent, forhandlet nå sist tre partier på Voksenåsen, hvor alle måtte gi og ta. Og vi er innstilt på at i slike forhandlinger må man gi og ta, basert på det valgresultatet man har, med andre ord at de små partier ikke må få så mye gjennomslag som de større partier. Det er demokratisk tenkning.

Når det gjelder det foregående spørsmål, som jeg ikke rakk å svare på, konstaterer jeg at vi har forskjellig politikk. Men jeg konstaterer at dette med misjonering og det å overbevise andre om kristendommen, er noe man nå etter hvert i Kristelig Folkeparti har lagt til side når det gjelder forholdene i eget land, og hvor man heller snakker toleranse og åpner for den kanskje største konkurrenten, den islamske religion. Og vi har biskoper som også legger forholdene til rette for det.

Johan J. Jakobsen (Sp): Vi har nå fått presentert Fremskrittspartiet som regjeringsparti, og vi hørte for en stund siden at Carl I. Hagen på et møte formant sine partifeller om at det å være regjeringsparti krevde en noe annen stil, mindre overdrivelse, eller større ansvarlighet, mindre populisme. Da blir det interessant å få vite av Hagen hvilke endringer vi andre vil komme til å kunne registrere når det gjelder det – skal vi kalle det – varslede hamskiftet i Fremskrittspartiet. Hvilke endringer av politisk karakter og hvilke endringer i form kan vi forvente? På hvilken måte vil vi i Stortinget kunne merke på bakgrunn av Hagens formaning til partifellene at Fremskrittspartiet nå har blitt regjeringsparti – kandidat?

Carl I. Hagen (Frp): Jeg trodde jeg skulle få gleden av å si at der var Jakobsen litt tidlig ute (munterhet i salen) – det er kandidat.

Jeg tror ikke Jakobsen eller noen andre i utgangspunktet kommer til å merke noen forskjell, fordi i de senere år har Fremskrittspartiet opptrådt meget ryddig, ansvarlig og seriøst, og det kommer vi til å fortsette med. Vi skal ha den samme klare tale, de samme klare løsninger og av og til også faktisk enkle løsninger. Det er bedre med enkle løsninger som virker, enn kompliserte løsninger som ikke virker. Men det jeg sa, det står jeg ved. Det er at vi er også helt bevisst på at hvis man er med i en regjering, en flertallsregjering, så får man ikke gjennomført hele sin politikk. Da må man også forsvare de deler som man måtte la andre deltagende partier få gjennom. Jeg synes

det er viktig at hele Fremskrittspartiets bevegelse med over 10 000 medlemmer og over 1 000 folkevalgte er klar over de konsekvensene en endring vil kunne medføre i det daglige. Det vil vi da også forberede dem på, og jeg håper at det blir møtt med ros fra Jakobsens side.

Presidenten: Neste replikant er Gunnar Kvasheim.

Gunnar Kvasheim (V): Arbeiderpartiets nye parlamentariske leder har blitt hilst velkommen av nestlederen i Fremskrittspartiet, som mener det er på tide at Arbeiderpartiet overtar regjeringsmakten. Carl I. Hagen har for sin del sagt at han regner med at skiftet av parlamentarisk leder fører til mer gjennomslag for fremskrittspartipolitikk. Det er mulig at Hagen har hentet inspirasjon fra miljøpolitikken, som har vært Jens Stoltenberg sitt ansvarsområde, for der har Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet sammen funnet løsninger på store spørsmål, i konfrontasjon med miljøbevegelsen. Det kunne vært fristende å spørre etter at Hagen har hørt Stoltenberg i dagens debatt, om lysten på et regjeringsskifte har økt, og om han kan konkretisere de områder som han regner med at Fremskrittspartiet får større gjennomslag på etter at Arbeiderpartiet har skiftet parlamentarisk leder.

Carl I. Hagen (Frp): Jeg har uttalt det håp – det håp – at Jens Stoltenberg ville modernisere Det norske Arbeiderparti, på lik linje med det statsminister Blair gjorde med arbeiderpartiet i England. Håpet er nok betraktelig redusert de siste dager, og etter det Stoltenberg i dag har gitt uttrykk for, er det ytterligere redusert. Dette har imidlertid ingenting med hvorledes vi ser på regjeringsspørsmål, å gjøre. Vi konstaterer at slik Stortinget er sammensatt i denne stortingsperiode, har vi intet ønske om noen endring når det gjelder regjering. Vi i Fremskrittspartiet er godt fornøyd med at vi har en regjering som lojalt gjennomfører de vedtak som Stortingets flertall måtte treffe i den enkelte sak, uavhengig av hvilke partier som har stemt for og imot vedtakene.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Einar Steensnæs (KrF): I Vårt Land i forgårs ble jeg utfordret av Reiulf Steen til debatt om følgende spørsmål:

«Er ikke tiden inne til å samle omkring en felles politikk de ideologiske retningene i vårt folk som kommer til uttrykk i henholdsvis den kristensosiale, den sosialdemokratiske og den sosialliberale tenkemåten?»

I dag har Jens Stoltenberg kommet med en lignende invitasjon, selv om jeg fremdeles er usikker på innholdet og substansen i invitasjonen. Jeg forstår Steen dithen at han mener at kristendemokratisk politikk og sosialdemokratiet har fellesberøringspunkter som i større grad burde avleires i felles politikk, og kanskje også i felles politiske initiativ. Det kan vi gjerne debattere, for det finnes viktige felles berøringspunkter. Noe av utfordringen med en slik debatt er imidlertid at Arbeiderpartiet på mange om-

råder fremdeles synes å henge igjen i tradisjonell sosialdemokratisk tankegang og ennå ikke har gjennomført den samme grad av fornyelse som søsterpartiet i England, som er utgangspunktet for Steens refleksjoner. I stedet for fleksibilitet og individuell tilpasning kjører partiet gjerne en gammeldags kollektivistisk politikk, som vi f.eks. har sett i kontantstøttesaken. Viktige forvalterprinsipper i miljøpolitikken blir sviktet av partiets fremste talspersoner, under press fra ulike interessegrupper. Ja, vi opplever at ledende arbeiderpartipolitikere, som tidligere med engasjement og overbevisning stilte opp for miljøet og en forsvarlig ressursforvaltning, plutselig snur trill rundt og blir de ivrigste forsvarere av det motsatte syn. I stedet for tilnærming til en felles oppfatning om f.eks. familiepolitikk og miljøpolitikk velger altså Arbeiderpartiet konfrontasjon. Det blir det dessverre lite dialog av.

Vi kan se tilbake på et århundre preget av betydelig materiell velferd og framgang. Ved inngangen til et nytt århundre kan vi konstatere at statsfinansene er i god skikk. Regjeringen har gjennomført et vellykket inntektspolitisk samarbeid med partene i arbeidslivet og dermed lagt grunnlaget for en solid og stabil nasjonal økonomi med god kontroll på lønns- og prisutviklingen. Store grupper av befolkningen kan forvente ytterligere økning i levestandard. Dette vil også gjøre det lettere å rette offentlige virkemidler i sterkere grad inn mot udekkede behov innen tjenesteyting og for de grupper som har blitt hengende etter i inntektsutviklingen, og som derfor kan ha særskilt behov for fellesskapets hjelp og støtte. Helseministeren og sosialministeren har gjort en meget god jobb med å satse på en omfattende utbygging av omsorgs-, pleie- og behandlingstilbudene, men ennå gjenstår det å dekke store ressurskrevende behov. Da må vi også tilrettelegge for at det skapes verdier i samfunnet som kan sikre velferden og arbeidsplassene. Stabile rammevilkår, satsing på utdanning, forskning og informasjonsteknologi er viktige forutsetninger for å lykkes. Dette er i tråd med Regjeringens egne prioriteringer.

Vår rikdom, vår solide nasjonaløkonomi og høye levestandard legger imidlertid også på oss en moralsk, solidarisk forpliktelse til å bidra for å lindre nød og redusere fattigdommen i utviklingslandene. Vi må derfor fullføre opptrappingsplanen for bistanden og gjennomføre gjeldsletteplanen.

Det nye århundret stiller oss overfor store utfordringer, også når det gjelder forventningen om å dekke nye materielle behov. Men kanskje de sterkeste og klareste utfordringene vil være å skaffe rom for fellesskapsverdiene, for kulturen og for de åndelige verdiene. Utfordringen består ikke bare i å bygge norske hus, men også å sørge for livet mellom husene. Norge er et godt land å leve i. Vi kan gjøre det enda bedre ved å tilføre samfunnet større trygghet, mer menneskelig varme og mer menneskelighet. Vi har mye å være takknemlig for, men vi har også mye å ta fatt på ved terskelen av et nytt århundre.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jens Stoltenberg (A): I dag sier sentrum og Arbeiderpartiet mye pent om hverandre generelt; og så er vi uenige i de mest aktuelle sakene.

Jeg er helt enig med Steensnæs i at det er mye felles tankegods mellom sentrum og Arbeiderpartiet, mellom den kristne tenkningen og den sosialdemokratiske tenkningen. Det gjelder f.eks. fordeling, det gjelder sterke velferdsordninger og det gjelder ikke minst det internasjonale perspektivet – fattigdomsproblemet. Men så opplever jeg at man er litt forurettet i sentrum fordi Arbeiderpartiet går inn i et flertall på ett område, på energipolitikken, og får gjennomslag for det vi er for, nemlig å ta i bruk gass for å redusere de totale klimagassutslippene. Så sier man at fordi Arbeiderpartiet gjør det, ødelegger vi samarbeidet på alle de andre områdene. Det er en logikk jeg ikke helt forstår. Jeg mener det må være mulig å akseptere at selv om det er mye felles tankegods på mange viktige områder, er det også uenighet på noen enkeltområder, som f.eks. innen deler av energipolitikken, og slik det er f.eks. om kontantstøtten. Men det bør ikke forhindre oss fra å samarbeide om alt vi er enige om.

Einar Steensnæs (KrF): Det siste er jeg helt enig i. Det er to ting som gjør dette problematisk. Det ene er at vi har tatt på alvor de formuleringer som Arbeiderpartiet har nedfelt både i sitt eget program og i det bakgrunnsnotatet som jeg har studert meget nøye, og som var grunnlaget for Arbeiderpartiets stortingsgruppe da de gikk inn for gasskraftverk. Der er det nedfelt miljøprinsipper som sentrumpartiene er meget enig i, og vi kan ikke skjønne hvordan en finner en logisk sammenheng mellom disse viktige miljøprinsipper på den ene siden og beslutningen om å bygge disse sterkt forurensende gasskraftverkene på den andre siden. Det andre er at når Arbeiderpartiet skal føre sin politikk, aksepterer vi fullt ut at de gir uttrykk for det i en innstilling, men vi er opptatt av at en gjør det på en slik måte at det ikke skaper tvil, om at Arbeiderpartiet har en underliggende agenda som ikke dreier seg om miljøpolitikk, som ikke dreier seg om gasskraftverk, men som dreier seg om hvem som skal styre landet. Det er der det er skapt alvorlig tvil, for vi finner ikke troverdighet og sammenheng i Arbeiderpartiets argumentasjon og innstilling.

Jens Stoltenberg (A): Arbeiderpartiet har ingen underliggende agenda. Vi har én dagsorden, og det er å få flertall for vår politikk på et viktig område for oss, hvor vi mener at vår løsning er vesentlig mer miljøvennlig enn Regjeringens løsning. Derfor er det fullt samsvar mellom våre miljøprinsipper og de konkrete forslagene vi har. For Regjeringens alternativ er ikke CO₂-fri gasskraft, det aner vi ikke når vi får. Regjeringens alternativ, slik det står nedfelt i energimeldingen, er mer import. I meldingen er heller ikke CO₂-fri gasskraft nevnt med et eneste ord, i hvert fall ikke satsing på det.

Før øvrig mener jeg at det ville være en fordel om sentrumpartiene nå snart sluttet å tolke våre vedtak. Det er slik at det har vært et flertall og et mindretall i Arbeiderpartiet. Mindretallet har vært mot å sette i gang bygging

av gasskraftverk. Det stemte mot disse vedtakene som dere mener egentlig sier nei til det flertallet sa ja til. Jeg tror dere bør konsentrere dere om egne vedtak og egen politikk, og så overlate til Arbeiderpartiet å forklare hva som er meningen med våre vedtak.

Einar Steensnæs (KrF): Det som er problemet med Arbeiderpartiets standpunkt, er måten en gjennomfører dette på – å velge form i innstillingen. Stoltenberg vet meget godt at det er ikke økonomi og grunnlag for å bygge noe gasskraftverk i dag. Ingen selskaper som baserer sin virksomhet på kommersielt grunnlag, altså på en økonomisk forsvarlig drift, vil i dag sette i gang bygging av et gasskraftverk. Derfor skjønner vi ikke den hasten Arbeiderpartiet har med i detalj å instruere Regjeringen, punkt for punkt, om hvordan dette skal gjennomføres. Etter vårt syn har vi tid til å vente på at ny miljøvennlig teknologi kan være tilgjengelig, slik at den dagen det kommersielt er mulig å bygge et gasskraftverk, har vi teknologi som gjør at gasskraftverkene ikke har de problemene ved seg som de gasskraftverkene Jens Stoltenberg, Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet vil bygge.

Jens Stoltenberg (A): Jeg hører at Steensnæs reagerer på formen i de forslagene Arbeiderpartiet har lagt inn. Hovedpoenget der er at vi hadde hatt en mye enklere situasjon hvis Regjeringen hadde vært litt mer lydhør og litt mer ydmyk. For Regjeringen tok en beslutning i juni i fjor, der man faktisk sa stopp for gasskraftverk og fattet en forvaltningsbeslutning som var i strid med stortingsflertallets vilje. Hvis man hadde vært litt mer samarbeidsvillig på den tidspunkt og lyttet til Stortinget, og i hvert fall utsatt beslutningen til Stortinget hadde behandlet energimeldingen, kunne formen og harmonien vært mye bedre her nå. Så det er dere som la dere på en meget offensiv linje. Det kan man gjøre hvis man har flertall, men når man har mindretall, bør man være opptatt av å lytte til Stortinget. Og det gjorde ikke Regjeringen. Vi samarbeider gjerne, vi snakker gjerne med dere, men det er Regjeringen som har lagt seg på en ganske offensiv linje i en sak hvor den visste den hadde mindretall i Stortinget.

Einar Steensnæs (KrF): Jeg skjønner at det er en viss sårhet ute og går når det gjelder departementets behandling av anken over utslippstillatelsen fra januar. Grunnlaget for den sårheten vil det nok være ulike meninger om. Der har Stoltenberg en dialog gående med miljøvernministeren. Jeg skal ikke legge meg opp i den.

Men er det da slik å forstå at Arbeiderpartiet nå har lukket boken for den felles forståelse en kunne ha hatt i januar 1999? Vi er villige til å skru klokken tilbake til januar 1999, bruke som utgangspunkt den pressemeldingen som Jens Stoltenberg sendte ut i januar 1999 – jeg må igjen få lov til å referere til den – hvor han sa at dette var et fornuftig miljøtiltak i tråd med Arbeiderpartiets målsettinger, i tråd med internasjonale klimaavtaler.

Hvis det kan være et grunnlag for dialog, er sentrumspartiene beredt til å inngå i en slik dialog når det skulle være.

Presidenten: Neste replikant er Carl I. Hagen.

Carl I. Hagen (Frp): Jeg vil gjerne fortsette replikkordskiftet fra i sted om det Einar Steensnæs tok opp når det gjelder synet på misjonærer og kristendom.

I et åpent brev til Regjeringen og Stortingets partigrupper skriver 100 navngitte kirkeledere bl.a. følgende:

«Vi tror at Norge ikke vil være tjent med en fremvekst av islam, men at vi som nasjon tvert imot tar vare på vår kristne arv med evangeliet i sentrum. Denne arven sikrer også den Gudgitte friheten som ethvert menneske har igjennom en selvstendig og fri vilje.

Det faktum at det ofte flere steder i forbindelse med muslimenes fredagsbønn blir bedt om at «De vantros barn skal bli farløse. De vantro kvinnene skal bli enker.» (De vantro er ifølge Koranen kristne og jøder.), gjør hele denne saken enda mer alvorlig.

Som kristenledere fra hele Norge vil vi på det sterkeste anmode våre politikere om å avslå søknaden om at det skal kringkastes bønnen fra moskeer i Norge!»

Mitt spørsmål er: Hva har skjedd med Kristelig Folkeparti, som forsvarer å si ja til dette?

Einar Steensnæs (KrF): For det første la meg si: Disse bønnenropene er ikke en test på religionsfrihet i Norge. Jeg har aldri ment det. Jeg ser det mer som et uttrykk for den romslighet, toleranse og tradisjon vi har hatt for respekt for annerledes troende og tenkende, at vi tillater dem å kunne kalle inn til gudstjeneste på den samme måte som vi som kristne gjør det i våre kirker på søndagen.

Jeg tror nok at jeg også skulle kunne mønstre noen underskrifter i forhold til engasjerte misjonsvenner og kristne. Jeg skal ikke navngi dem her, men det er betydelige misjonsledere og kristenledere som ville ha formulert seg annerledes om dette.

Men det som jeg respekterer og stiller meg fullstendig bak i det oppropet, er ønsket om at Guds ord skal få rom i det norske folk, og at lovgivning og ordninger skal være slik at det skal være fritt for kristne menigheter, organisasjoner og lag å kunne misjonere for at Guds ord skal nå fram. Men på det konkrete spørsmålet er det altså ulike vurderinger.

Carl I. Hagen (Frp): Jeg skulle gjerne fått Einar Steensnæs til å forklare om han mener at man kan sammenligne en kirkeklokke, som er et lydsignal, med det aktivt å rope ut forkynnende bønnen, som i tillegg er fordømmelse av kristne. Er det virkelig slik at et lydsignal er det samme som en aktiv fordømmelse av mennesker med en annen tro? Er det sammenlignbart? Og når Regjeringen med en form for tilslutning fra Stortinget satte ned en verdikommisjon, var da meningen at Verdikommisjonen skulle bli et helt ordinært politisk organ med synsere på generelle politiske problemer? Var det ikke slik at denne kommisjonen skulle arbeide for å styrke det kristne verdigrunn-

laget i det norske samfunn? Og er Steensnæs fornøyd med resultatet?

Einar Steensnæs (KrF): Jeg tror hr. Hagen skal være litt forsiktig med å ta på seg en autoritet i forhold til å tolke hva som ligger i bønnenropene. Den fordømmelse som han refererer til, vil jeg ikke gå god for.

Nå er det mulig at hr. Hagen er bedre skolert i arabisk enn hva jeg er, men for meg har ikke bønnenropene et budskap slik Hagen legger i dette. Jeg har studert hva disse bønnenropene er, jeg vet hva den norske oversettelsen er. Jeg kan ikke se at det er grunnlag for den type karakteristikk, som jeg også oppfatter som problematiske i forhold til det å ha respekt for annerledes troende og tenkende.

Etter min vurdering er bønnenropene mer å sidestille med det vi bruker våre kirkeklokker til når vi kaller inn til gudstjeneste søndag formiddag.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Jan Petersen (H): Etter å ha lyttet til denne debatten må jeg si at jeg tror Stortinget har vist frem innholdet i en ganske assortert politisk landhandel. Og selv om jeg er klar over at det har vært en viss drøm for enkelte bak denne debatten, at man skal ha en debatt som ikke TV-kanalenes debattledere skal styre, må jeg ærlig si at jeg faktisk begynner å savne noen av TV-kanalenes debattledere etter å ha hørt hvordan det har gått i øst og vest i denne debatten.

Jeg tror kanskje at noe av poenget og det vi burde konsentrere oss om, var et av de anslagene som statsministeren også hadde i sin innledning, nemlig et forsøk på å se litt på de mer grunnleggende utfordringene vi står overfor. Jeg tror at en av de aller viktigste utfordringene våre simpelthen er hvordan vi skal håndtere Norges pund, Norges lodd, i en verden i knallhard forandring, hvor det hele tiden å være på høyde med utfordringen kanskje er det aller viktigste.

Det er jo slik at det nå er introdusert et begrep i norsk debatt som er nesten uselgelig, men innholdet er riktig – det er såkalt endringskompetanse, nemlig at det er samfunnets evne til å endre seg som vil styre hvorvidt dette samfunnet om noen år er et trygt og godt samfunn for oss alle sammen. Og da er spørsmålet: Hva gjør vi for å få samfunnet til å endres slik at det blir trygt og godt om fem, ti og femten år? Da er det en del helt klare grep vi må ta. Et av dem, og det har man vært opptatt av i flere av replikkene, er at det må føres en mer offensiv skole- og utdanningspolitikk. Jeg må innrømme at på disse områdene har både statsministeren og Jens Stoltenberg skuffet meg, selv om Jens Stoltenberg kanskje antydte en liten endring på ett viktig punkt, men det gjenstår å se hva dette blir i praksis. Men jeg må nok si at så defensivt som Regjeringen nærmer seg disse spørsmålene, kan vi ikke fortsette med å gjøre. En god skolestandard er selve nøkkelen til dette samfunnets evne til å håndtere de raske forandringene.

Et annet viktig element er at vi må omstille den offentlige sektor. Det var et område som var helt borte i statsministerens innlegg, og det var ikke mye av et svar på det punkt jeg fikk fra Jens Stoltenberg heller. Men hvis vi nå skal skaffe de helt nødvendige ressurser til selve kjerneoppgavene vi står overfor, f.eks. skole og utdanning eller eldre og helse, er det nødvendig med ganske grunnleggende endringer i offentlig forvaltning. Da er vi nødt til å være villige til å ta et oppgjør med en del av de særinteressene som nå hindrer slike omstillinger.

Et tredje element er at vi på en helt annen offensiv måte må føre en politikk for gründere. Det betyr også grep innenfor skattepolitikken. På det området deler jeg den skuffelsen som Hagen gav uttrykk for – de håpene man hadde til at Jens Stoltenberg kanskje skulle føre en ny linje i Arbeiderpartiets politikk, er det vel ikke så lett å bevare etter en debatt som dette. Men her er det nødvendig med endringer. Det er ikke slik at vi kan skatte oss til velstand i dette landet.

Det fjerde elementet er å ta i bruk ressursene som er i samfunnet – naturressursene – og her ligger jo selvfølgelig hele den gasskraftdebatten som vi nå har hatt. Den har her ført til en ganske underlig debatt om posisjoneringer, og jeg har lagt merke til at Regjeringen sender sine bannuller i alle retninger. Odd Roger Enoksen har truet Arbeiderpartiet med isolasjon hvis man stemmer for det flertallet ser ut til å bestemme seg for, og Valgerd Svarstad Haugland har truet Høyre med isolasjon. Men det er klart at hvis 42 representanter i Stortinget har tenkt å isolere 123, så skal man få litt av en oppgave. Realiteten er at det standpunktet flertallet står på, har vært varslet lenge, Regjeringens problem er at den våknet for knappe 14 dager siden.

Kultur er en viktig forutsetning, og på det punktet har jeg lyst til å gi statsministeren ros for det han sa på dette området. Men jeg gir det som en ros, fordi jeg er nødt til å si at det han har sagt om samarbeid, ja, det må jo være en skuffelse for borgerlige velgere. Det er slik at Voksenåserklæringen nå langt på vei er uttømt – det sa statsministeren selv – det må politiske påfyllinger til. Jeg tror at borgerlige velgere nå venter på initiativ. Jeg tok selv et initiativ på valgnatten i høst om at vi burde snakke sammen på ikke-sosialistisk side. Men hvis det er slik at regjeringspartienes representanter, f.eks. Valgerd Svarstad Haugland, appellerer til Høyre og snakker om de videre perspektiver, ja, så må regjeringspartiene også følge opp. Og det er alvor – det er ikke lange tiden igjen!

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Johan J. Jakobsen (Sp): Høyre er jo sterkt involvert i den saken som de fleste er opptatt av om dagen. Nå har det blitt kjent at flertallet i energi- og miljøkomiteen har innhentet en juridisk betenkning som Naturkraft står bak – en juridisk betenkning som omhandler konstitusjonelle forhold. Jeg vet ikke om Petersen er bekvem med at Naturkraft betaler en slik betenkning, men jeg er mest opptatt av spørsmålet om innsyn, fordi det er åpenbart at flertallet i komiteen har nektet andre innsyn i denne rappor-

ten. Og det er jo egentlig litt oppsiktsvekkende, når en vet hvilken kritikk som har blitt reist fra det samme hold når det gjelder åpenhet.

Mitt spørsmål til Høyres parlamentariske leder er kort og godt: Kan Høyres parlamentariske leder tenke seg å ta et initiativ og instruere sine medlemmer i komiteen om at det nå gis innsyn og åpenhet omkring denne omtalte rapporten?

Jan Petersen (H): Dette var jo også et spørsmål å få i en samtale mellom parlamentariske ledere om de større spørsmål for landets fremtid!

Det er helt riktig som Jakobsen sier – vi ikke bare har vært involvert i gasskraftspørsmålet, det er jo vårt Dokument nr. 8-forslag som har ligget inne nesten et år, som er selve fundamentet for denne saken.

Den saken som Jakobsen nå nevner, må jeg innrømme jeg stort sett kjenner fra pressen, men jeg forstår det slik at Naturkraft har utarbeidet en rapport, og at Naturkraft som svært mange andre har vært i komiteen for å redegjøre for sine standpunkter og har et grunnlag for sine standpunkter. Hvis jeg ikke har misforstått alt, så er det jo Naturkrafts egen redegjørelse det her dreier seg om, så jeg tror kanskje Jakobsen i så fall får henvende seg til dem som har eiendomsretten til dette papiret. Jeg har ikke tenkt å gå på skrivebordet til Johan J. Jakobsen for å hente sakspapirer når det måtte passe. Jeg tror at vi alle sammen får innspill fra folk som ønsker å påvirke oss, og at vi selvsagt har et forhold til dem, og hvis Jakobsen ønsker å få greie på hva det står, så vil han sikkert kunne få vite det ved å henvende seg til Naturkraft.

Carl I. Hagen (Frp): Jeg skal ta oppfordringen fra Jan Petersen om å stille et alvorlig spørsmål om noe som har med langsiktig utvikling å gjøre – og på hans favorittområde, nemlig skole.

Hva er årsaken til at Høyre, som snakker om behov for fleksibilitet i skolen, i går i Stortinget stemte imot et forslag fra Fremskrittspartiet om nettopp å innføre en mulighet for høyere lønn til dyktige lærere, større grad av fleksible karrierestiger i skolen for å tiltrekke seg og beholde dyktige lærere og for å endre disse systemene? Og hvorfor stemte Høyre da for en stund siden imot da man snakket om å ha konkurranse inn i skolen – det dynamiske virkemidlet som konkurranse er – stemte imot at nye skoler i privat regi skulle få den samme økonomiske støtte som de offentlige skoler får, og stemte imot at vi skulle åpne for gode skoler uten å kreve at de skulle ha et annet religiøst eller pedagogisk grunnlag enn det som er vanlig, men ganske enkelt organiserte virksomheten forskjellig? Hvorfor stemmer Høyre imot det de later som de er for i den offentlige debatt?

Jan Petersen (H): Det var et eiendommelig utsagn, å snakke om at vi later som vi er for. Vi har vært meget tydelig på det, vi er for i skolepolitikken, vi har ganske definerte ønsker, og vi la frem, som Hagen sikkert vet, et skriv som het «21 skritt mot en skole for det 21. århun-

dre», som var 21 helt konkrete, viktige spørsmål om skolens fremtid.

Når det gjelder selve lønsspørsmålet, som Hagen nå var opptatt av, så er svaret på det meget enkelt. Selve lønsspørsmålet er et av de viktigste elementene i Regjeringens plan for lærerrekuttering, dvs. det burde ha vært det, og derfor vil det spørsmålet først og fremst bli adressert dit. Men det er klart at det her også er en delikat balanse mellom hva Stortinget som lovgivende forsamling skal pålegge, og hva partene i arbeidslivet skal avtale. Men vi er meget tydelige på hva vi ønsker, og Hagen vil ha full mulighet til å gå inn i disse problemstillingene når den saken kommer til behandling til neste uke – hvis jeg ikke husker feil.

Presidenten: Neste replikant er Einar Steensnæs.

Einar Steensnæs (KrF): Jeg grep nærmest ordet for å rette opp det man kaller for en åpenbar misforståelse, hvis Jan Petersen skulle mene at vi på noen måte hadde tenkt å isolere Høyre i norsk politikk. Tvert imot har vi et sterkt ønske om et nært samarbeid med Høyre om en rekke viktige saker. Vi har også gjennom to budsjettforlik – i hvert fall som jeg har vært med og ledet – blitt enig med Høyre om viktige saker, jeg kan bare minne om den viktige kontantstøttesaken. Det er ikke det det dreier seg om. Det dreier seg om hvorvidt Høyre på nærmere bestemte vilkår bidrar til at den Regjeringen som nå sitter, blir tvunget til å gå av. Da må en ikke samtidig forvente at det foreligger en invitasjon i neste omgang til å gå sammen om et regjeringalternativ. Det kan heller ikke hr. Petersen mene, og jeg vil bare få bekreftet at han selvfølgelig er enig med meg i en slik beskrivelse.

Jan Petersen (H): Den generelle observasjonen er at ingen partier skal tro at de over lengre tid vil kunne gå til valg på det å være en forfulgt uskyldighet. Det er klart at det er svært viktig å se fremover i norsk politikk og prøve å skape allianser. Det som nå selvfølgelig kan skje, er at Regjeringen selv velger å sette hardt mot hardt, det er jo det det dreier seg om – om Regjeringen selv vil velge å sette hardt mot hardt. Men da går jeg ut fra at Regjeringen selv har valgt å ta den konsekvensen. Men det må ikke få Regjeringen og regjeringspartiene til å tro at den da ikke har noe mer å gjøre. Da må den se fremover: Hva kan skape et grunnlag for samarbeid? Det vil ikke minst de tre regjeringspartiene selv være tjent med.

For oss dreier denne gasskraftsaken seg om en meget enkel ting, nemlig å få virkeliggjort et politisk standpunkt som ligger oss nær, og som vi har tatt initiativ til, et forslag som har ligget der et helt år. Vi har ikke noen utenforliggende dagsorden utover dette, men jeg må nok si at regjeringspartiene ikke akkurat har gjort det lett å fravike dette som er vår overbevisning, og følgelig er det ganske greit, nemlig at når vi har sjansen til å realisere et viktig standpunkt innenfor Høyres program, ja, så gjør vi det.

Presidenten: Siste replikk er fra Gunnar Kvasheim.

Gunnar Kvasheim (V): Mange er skuffet over Høyres manglende miljøengasjement, og det hadde heller ingen framtreddende plass i dagens innlegg fra Jan Petersen. Men jeg registrer at Unge Høyre og Willoch er på banen, og jeg undrer meg på hvorfor man må enten være medlem av partiets ungdomsorganisasjon eller være pensjonist for å være med på den miljøoffensiven som Venstre gjerne ønsker å være en del av.

Høyre er sterkt engasjert i bygging av forurensende gasskraftverk, og en ønsker å tillate bygging uten at det stilles krav til CO₂-utslippene. Det betyr at en åpner for at byrdene ved å oppfylle Kyoto-avtalens forpliktelser veltes over på andre bedrifter og på transportnæringen. Hva har Jan Petersen tenkt å si til disse bedriftene og til transportnæringen som begrunnelse for at de skal bære byrdene ved at gasskraftverkene skal være gratispassasjer?

Jan Petersen (H): Ærlig talt, hvis ikke Kvasheim har hørt at jeg har snakket om miljøspørsmål flere ganger i dag, så følger han ikke godt nok med. Jeg har nettopp påpekt at det standpunktet Regjeringen og Kvasheim står for, ikke er et miljøstandpunkt. Det man gjør, er at man tror at man kan sette nærmest en slags grense rundt landet, og at det eneste interessante er det som skjer i dette landet. Det standpunktet Kvasheim og Regjeringen står for, er at det er helt i orden å importere sterkt forurensende kullkraft fra Danmark, at det er helt i orden å eksportere gass nedover i Europa, for så å importere det tilbake igjen i form av elektrisitet. Det standpunktet som Regjeringen står for, er ikke noe miljøstandpunkt, man er fanget av sin egen retorikk. Ja, man er så blendet av gjenkinnet av sin gode retorikk at man ikke engang greier å se hva realiteten er. Jeg vil oppfordre Kvasheim til én ting, ta miljøargumenter i gasskraftsspørsmålet mer på alvor.

Presidenten: Da var replikkordskiftet omme.

Johan J. Jakobsen. (Sp): Folk flest har fått det bedre, sa Stoltenberg. Rikets tilstand er god, sa statsministeren. Jeg tror alle partier som er representert på Stortinget, må si seg enig i begge disse utsagnene, selv om det fortsatt er mange utfordringer og mange uløste oppgaver i vårt samfunn.

I samarbeid med partiene i Stortinget har sentrumsregjeringen maktet å stabilisere norsk økonomi etter det dramatiske oljeprisfallet i 1998 og krisetendensene i internasjonal økonomi.

IMF, det internasjonale pengefondet, har i en fersk rapport beskrevet denne prosessen som en «eksemplarisk», «i merkbart kontrast til mange europeiske land», «imponerende økonomisk konsolidering» – for å sitere direkte fra denne rapporten.

En mindretallsregjering kan ikke alene ta æren for en vellykket økonomisk stabiliseringspolitikk. Høsten 1998 var det Fremskrittspartiet og Høyre som tok medansvar, i 1999 var det Arbeiderpartiet. Slik har sentrumsregjeringens uavhengige samarbeidslinje blitt anskueliggjort.

Selv om opposisjonspartiene hevder det motsatte, viser Regjeringens politiske regnskap etter to og et halvt år at sentrumpartiene har fått gjennomslag for en rekke viktige saker. Det kan i den forbindelse være på sin plass å minne om at 99,6 pst. – 99,6 pst. – av inneværende års budsjettforslag fra sentrumsregjeringen overlevde budsjettprosessen i Stortinget.

Statsministeren la i sin redegjørelse vekt på fordelingspolitikken og nevnte i den forbindelse utjevningsskjemaet som nå ligger til behandling i Stortinget. Og Regjeringen har allerede foreslått tiltak som bidrar til å jevne ut noen av de dokumenterte forskjellene. En analyse fra Statistisk sentralbyrå viser at 330 000 pensjonister har fått en betydelig inntektsøkning som følge av økningen av minstepensjonen med 12 000 kr i året, et inntektsløft som det i utgangspunktet ikke var flertall for i Stortinget.

Arbeiderpartiet har gitt uttrykk for at de ønsker å samarbeide med sentrum om de store velferdsoppgavene som skal løses de nærmeste år. I Senterpartiet håper vi på gjennomslag for den utjevningstrategi som ligger nettopp i den utjevningsskjemaet som også Jens Stoltenberg nevnte i sitt innlegg, en utjevningstrategi som kan sammenfattes slik: bedre offentlige tjenester, et mer finmasket sikkerhetsnett, en mer sosial boligbygging og en mer rettferdig beskatning.

Regjeringen har satt seg høye mål når det gjelder distriktspolitikken. En skal være forsiktig med å hevde at det bare er Regjeringens mer offensive politikk overfor Distrikts-Norge som har ført til at flyttestrømmen fra utkantene til de sentrale strøk av landet er redusert med nærmere 20 pst. siden sentrumsregjeringen overtok. Men påstanden om at sentraliseringen fortsetter med uforminskert styrke etter regjeringsskiftet, er iallfall en klart uriktig påstand. Regjeringens satsing på marin forskning, på utbygging av landsdekkende IT-tjenester og etablering av såkalte næringshager er eksempler på tiltak som har skapt tro på at flyttestrømmen kan dempes ytterligere.

Arbeiderpartiet har sagt at de vil samarbeide med sentrum om de store og viktige velferdsoppgavene i samfunnet. Tenk om Arbeiderpartiet ville ha inntatt den samme holdningen når det gjelder miljøpolitikken! Men i gasskraftsaken velger partiet andre alliansepartnere, som ønsker å møte Kyoto-forpliktelsene ved å satse på en teknologi som *garantert* vil være avleggs i løpet av ganske få år. Jeg håper imidlertid at Arbeiderpartiet vil være med på en målrettet satsing på ny miljøvennlig gasssteknologi, slik sentrumpartiene går inn for. Den dagen det er kommersielt mulig å bygge nye gasskraftverk, bør Norge ha som ambisjon å være det førende land hva angår ny miljøvennlig teknologi. Å hevde, slik Arbeiderpartiet gjør, at det er satsing på forurensende teknologi og frislepp av CO₂ som skal fremme utvikling av en slik miljøvennlig teknologi, er kort og godt ikke troverdig.

Kristin Halvorsen (SV): Det er noe forstemmende over den norske politiske debatten – det tror jeg veldig mange folk er enig med SV i – og det er at en bråte, dvs. 165, godt voksne folk, godt betalte folk, stort sett har én

felles sport, og det er å sørge for å sette kjepper i hjulene for den til enhver tid sittende regjering.

SV mener at det er et skrikende behov for et fast flertall i norsk politikk. Markedskreftene herjer så mye med ethvert lands økonomi at hvis et storting, de folkevalgte, de fremste tillitsvalgte til det norske folk, har like mye kortsiktighet ved seg som markedskreftene, blir det veldig små muligheter til styring. Det er en fusjonsbølge på gang verden over som aldri har vært større. Store, gigantiske multinasjonale selskaper kjøper opp mindre selskaper, viktige kompetansearbeidsplasser flyttes fra mange mindre land og inn i store konserner og sentraliseres. I en slik situasjon har altså ikke landets fremste tillitsvalgte råd til å kaste bort så mye energi på bare å lage trøbbel og sette beinkrok.

Men det jo ikke sånn at SV ønsker en fast flertallskonstellasjon uansett hvilken flertallskonstellasjon det måtte være. Vi har ett sterkt ønske: Parker Høyre og særlig Carl I. Hagen og Fremskrittspartiet utenfor innflytelse over norsk politikk. Vi spanderer når som helst langtidsparening på Carl I. Hagen. Det er ingen grunn til at den sittende regjering eller Arbeiderpartiet i opposisjon annenhver gang skal gjøre sine hoser grønne for Carl I. Hagen. Vet representantene hva Fremskrittspartiet tror? Fremskrittspartiet tror at klimaproblemene er noe som SV har funnet på en dårlig dag, bare for å plage dem litt, for å gjøre at de skulle få litt dårlig samvittighet. De støtter seg på oljeselskapene i sin miljøpolitikk, og mener at siden det ikke er bevist at stormene rundt omkring i Europa ved juletider skyldes klimaproblemene, burde vi vente en 20 års tid med å slå fast det – for da er det nemlig for sent! Det er punkt 1.

Punkt 2 er at vi ønsker et flertall som kan gjøre noe med de langsiktige spørsmålene hvor man trenger en satsing, f.eks. i skolepolitikken. Nå flyr det jo rundt ord her om hvor viktig skole er. Men det er ingen som vet hvor viktig skolen er før vi kommer til budsjettet til høsten. Stortinget har vedtatt en storstilt satsing på forskning. Ingen vet hvor viktig forskning er før vi kommer godt utpå høsten. Det er da budsjettet skal gjøres opp, og da kan det hende at flertallet er et helt annet, og det blir ikke noe av den satsingen heller.

I alle festtaler snakker et flertall av partiene i Stortinget om kunnskap, kompetanse og skole – er det flertallet klar over hva som skjer rundt omkring i kommunene nå for tiden? 10 milliarder kr kommer kommunesektoren til å gå i underskudd. Det som skjer rundt omkring i kommunene, er at de kniper på skolebudsjettene. Våre søte, små, håpefulle som skal betale pensjonene våre, de er de som har den dårligste standarden. Og forskjellen i standard, mellom det de møter i den offentlige skolen og det de er vant til privat, øker, og vi foreldre kommer ikke til å sitte og finne oss i det. De som skjønner at de ikke når fram gjennom det politiske systemet for å få satset på det som er viktigst, de kommer til å ordne seg selv. Da er et av de virkelige fundamentene i et samfunn som skulle gi like sjanser til alle, truet.

De som ønsker å drive miljøpolitikk, kan altså ikke alliere seg med høyresiden i norsk politikk. Er det ikke

vanvittig at det som er blitt hovedfokus rundt en energimelding, er spørsmål rundt gasskraftverk og ikke det faktum at den norske vanlige forbruker bruker ca. tre ganger så mye strøm som en danske og dobbelt så mye som en svenske? Forbruket er jo vårt store problem. Vi kommer ikke til å klare å dekke det forbruket som det ligger an til at vi kommer til å ha, hvis vi ikke gjør noe for å spare, og det er lønnsom næringspolitikk, kunnskapspolitikk og framtidsrettet i tillegg.

SV ser for så vidt lyst på livet – i motsetning til statsministeren. Vi ser fram mot neste valg. SV har ingen tro på at vi får delta i en flertallskonstellasjon uten at velgerne gir oss styrke til det. Men vi har altså noen kjemperkronargumenter, og de er som følger: Mange av Arbeiderpartiets velgere og mange av sentrums velgere ønsker et tettere samarbeid med SV om de sakene vi står for. Ved neste valg – hvis intet skjer innen den tid – kan vi si til Arbeiderpartiets velgere som ønsker å samarbeide med oss: Ja, men da må du stemme på SV, hvis ikke kan du få Hedstrøm, du kan få Høyre, du kan få Kristelig Folkeparti, og det samme kan vi si til sentrum.

Presidenten: Da var taletiden omme.

Gunnar Kvasheim (V): Vi har lagt bak oss et århundreskifte som var preget av et sterkt ønske om og en sterk vilje til å heve blikket og finne løsninger som kunne bære fram over lang tid, og det ble uttrykt håp om at vi sammen kunne ta nye og framtidrettede grep. Så kom vi til den første store testen – utformingen av framtidens energipolitikk – og så ser vi at det er stor fare for at vi kan trå feil, at vi kan velge de løsningene som hører fortiden til.

Når det gjelder gasskraftdebatten, er det to mulige spor. Dersom politikerne vil, kan begge føre fram samtidig. Det ene sporet er det som Arbeiderpartiet og Høyre har gått sammen om, å tillate bygging av forurensende gasskraftverk uten at det stilles krav til CO₂-rensing før i 2008. Det hemmer utviklingen av ny teknologi, det er ingen garanti for mindre import av kullkraft, og det flytter byrdene, ved å oppfylle Kyoto-avtalen, fra gasskraftverkene og over på andre aktører, næringer, bedrifter og transportsektoren.

Det andre mulige sporet er å slå fast at vi står foran et veiskille i vår energipolitikk om å treffe et valg som bærer fram over flere tiår. Det valget er at i stedet for å subsidiere med gratis CO₂-utslipp, så legger vi til rette rammevilkårene slik at det blir mer lønnsomt å bygge de rene gasskraftverkene. Det er fullt mulig, og omkostningene ved det er ikke større enn ved å tillate fritt utslipp av CO₂. Gevinsten er i tillegg stor på miljøområdet. Og i tillegg til at vi da kan produsere ren energi, så vil vi bidra til å utvikle ny teknologi som kan brukes på en rekke andre områder, og som kan bli en eksportartikkel av betydning. Det er denne utfordringen vi står overfor – altså ikke bare en isolert energisak, men et valg om vi skal ha de framtidrettede løsningene som baserer seg på utvikling av teknologi.

Energi- og miljøkomiteen har nylig vært i Nederland og i Irland. Der besøkte vi gasskraftverk. Vi opplevde at de på spørsmål om hvordan de skulle håndtere CO₂-utslippene, sa at det skyver vi foran oss og ordner det via kvoter. Det betyr at de som tror at kvotehandel blir en lettvin og billig løsning, tar feil. Norge vil måtte kjempe om dyre kvoter, et knapphetsgode. Dersom vi satser på ren teknologi nå og utvikler gasskraftverk som ikke er avhengig av å slippe ut CO₂, så får Norge et konkurransefortrinn ved at vi ikke går inn i Kyoto-systemet med den ballasten det vil være å ha store utslipp som skal arbeides inn i dette systemet. Det er altså ikke bare et teknologisk konkurransefortrinn vi kan få, men også et fortrinn når det gjelder kvotehandel, til stor glede for annen virksomhet i vårt land som er helt avhengig av å få en ordning med kvoter for å drive videre. Jeg tror at den dagen våre lokalsamfunn ser at flertallets gasskraftpolitikk også er en trussel mot arbeidsplasser i mange deler av Norge, så får vi en ny dimensjon i denne debatten som Høyre og Arbeiderpartiet skal få problemer med.

Bærekraftig og nyskapende er stikkord for Venstres politikk. Det gjelder også for vår næringspolitikk på andre områder. Derfor er det meget tilfredsstillende at statsministeren så sterkt vektlegger behovet for omstilling og nyskaping i sitt innlegg. Han peker på IT-næringene, og han peker på fiske og havbruk. Disse mulighetene må tas i bruk, men det krever omfordeling av virkemidler, at vi flytter ressurser fra områder som vi tradisjonelt har satsset på, til nye områder. Det er en smertefull prosess, og det er en del av forklaringen på Jens Stoltenbergs aggresjon overfor Venstres næringspolitikk og vår skattepolitikk i forhold til næringslivet. Vi vil flytte fra dem vi har basert oss på, til dem som vi skal basere oss på når det gjelder næringspolitikken. Det jeg hadde håpet at vi skulle kunne vie oppmerksomhet i den debatten vi har hatt i dag, var disse lange linjene og de store valgene vi står overfor, og i stedet har vi fortapt oss i bønnerop – i hvert fall i deler av debatten.

Presidenten: Da er det statsminister Kjell Magne Bondevik som får det avsluttende ordet, og han har en taletid på inntil 3 minutter.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Det har nødvendigvis blitt en del debatt om gasskraftverk i dag. Jens Stoltenberg kommer ikke bort fra at han har snudd i forhold til sine uttalelser for ett år siden – da var han glad for SFTs strenge utslippskrav til gasskraftverk, nå vil han faktisk oppheve dem. Han viser til NVEs uttalelse. Den var avgitt før Kyoto og forutsatte at gasskraftverk ikke førte til et økt energiforbruk. Nå ser vi at det blir økt energiforbruk.

Nei, kursen er endret trill rundt, og da er det selvsagt grunn til å undre seg over hva som måtte ligge bak. Arbeiderpartiet har åpenbart opphevet kravet om et valgresultat på 36,9 pst. for å komme i regjering i denne perioden. Stoltenberg var opptatt av et bredt parlamentarisk grunnlag for en regjering, men vi har overhodet ikke i debatten fått noen avklaring på – selv om Stoltenberg er ut-

fordret, flere ganger – hva slags bredt parlamentarisk grunnlag han ser for seg, og ingen har heller meldt seg inn i et slikt grunnlag. Hans regjeringsalternativ er altså høyst usikkert i forhold til hans egne krav. Jeg har heller ikke registrert noen partier som har uttrykt et direkte ønske om en ny regjering.

Stoltenberg har tydeligvis lært seg en liste over saker hvor Regjeringen ikke har fått gjennomslag, og han gjen-tar den stadig vekk. Jeg skal på slutten av debatten ikke provosere ved å nevne den lange listen over nederlag de siste arbeiderpartiregjeringer hadde, men jeg gjentar: Sentrumsregjeringen står seg godt i sammenligning med de regjeringer Stoltenberg selv satt i.

Som en ytterligere indikasjon kan jeg nevne at når det gjelder lovsaker her i huset, har professor Trond Nordby, som fører statistikk over dette, påvist at flere lovforslag ble endret her i Stortinget under de siste år med arbeiderpartistyre enn det som har vært tilfellet under sentrumsregjeringen.

Til slutt: Arbeiderpartiets nye parlamentariske leder sier at han er for samarbeid med sentrum, men det han gjør om dagen i store, viktige saker, vitner egentlig om noe annet, hvor han har bundet seg til henholdsvis Fremskrittspartiet og Høyre. Jeg håper ikke han har den holdning til samarbeid som Arbeiderpartiets hovedtalsmann i

gasskraftsaken har, som har sagt at gjerne et kompromiss, men da må sentrum helt over på Arbeiderpartiets standpunkt. Hvis det er slike meningsløse holdninger som ligger til grunn for samarbeidstenkningen, blir det avslørende. Slikt blir det selvsagt ikke samarbeid av. Men jeg håper fortsatt det er mulig å etablere et konstruktivt samarbeid både om energipolitikk og i andre saker.

Jeg la i innledningen vekt på det framtidrettede: Hva skal vi leve av etter oljealderen? Debatten forlot raskt disse viktige problemstillingene og ble vel, som Jan Petersen riktig sa, en slags assortert landhandel. Men jeg får kanskje avslutte positivt og ta det som et uttrykk for at de langsiktige retningslinjer jeg gav uttrykk for i min innledning, har bred tilslutning i Stortinget.

Presidenten: Før vi anser oss ferdig med sak nr. 2, vil presidenten foreslå at statsministerens politiske redegjørelse vedlegges protokollen – og dette anses vedtatt.

S a k n r . 3

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 21.55.
